

**ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ**

**ΣΧΟΛΗ: ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ & ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ: ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ & ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ
ΜΠΣ: ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ-ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ**

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**Η ΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΚΡΙΣΗ ΕΠΙ ΤΟΥ ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΧΡΕΟΥΣ. Η ΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΚΡΙΣΗ
ΕΠΙ ΤΩΝ ΥΠΕΡΧΡΕΩΜΕΝΩΝ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΩΝ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΤΗΣ ΆΡΤΑΣ
ΤΑ ΕΤΗ 2010 ΕΩΣ 2016.**

ΣΠΥΡΙΔΟΥΛΑ ΜΟΥΤΣΙΟΥ

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΑΡΓΥΡΟΣ

ΠΡΕΒΕΖΑ, ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 2018

**ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ**

**ΣΧΟΛΗ: ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ & ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ: ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ & ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ
ΜΠΣ: ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ-ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ**

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**Η ΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΚΡΙΣΗ ΕΠΙ ΤΟΥ ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΧΡΕΟΥΣ. Η ΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΚΡΙΣΗ
ΕΠΙ ΤΩΝ ΥΠΕΡΧΡΕΩΜΕΝΩΝ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΩΝ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΤΗΣ ΆΡΤΑΣ
ΤΑ ΕΤΗ 2010 ΕΩΣ 2016.**

ΣΠΥΡΙΔΟΥΛΑ ΜΟΥΤΣΙΟΥ

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΑΡΓΥΡΟΣ

ΠΡΕΒΕΖΑ, ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 2018

**THE IMPACT OF JUDICIAL JUDGEMENT ON PRIVATE DEBT. THE IMPACT
OF JUDICIAL JUDGEMENT ON INDEBTED HOUSEHOLDS IN ARTA'S
LOCAL AREA BETWEEN THE AGES OF 2010 AND 2016.**

Εγκρίθηκε από τριμελή εξεταστική επιτροπή

Πρέβεζα, 30 Οκτωβρίου 2018

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

1. Γεώργιος Αργυρός
2. Μέλος επιτροπής
Παρασκευή Παππά
3. Μέλος επιτροπής
Ειρήνη Τριάρχη

© Μούτσιου, Σπυριδούλα, 2018

Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος. All rights reserved.

Δήλωση μη λογοκλοπής

Δηλώνω υπεύθυνα και γνωρίζοντας τις διατάξεις του Ν. 2121/1993 περί Πνευματικής Ιδιοκτησίας, ότι η παρούσα μεταπτυχιακή εργασία είναι εξ ολοκλήρου αποτέλεσμα δικής μου ερευνητικής εργασίας, δεν αποτελεί προϊόν αντιγραφής ούτε προέρχεται από ανάθεση σε τρίτους. Όλες οι πηγές που χρησιμοποιήθηκαν (κάθε είδους, μορφής και προέλευσης) για τη συγγραφή της περιλαμβάνονται στη βιβλιογραφία.

Μούτσιου Σπυριδούλα

Υπογραφή

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα εργασία ασχολείται με το Ν. 3869/2010, όπως αυτός τροποποιήθηκε και ισχύει, ο οποίος θεσπίστηκε στη χώρα μας προκειμένου να ρυθμίσει τις οφειλές των υπερχρεωμένων φυσικών προσώπων και εξειδικεύεται στη δικαστηριακή κρίση των υπερχρεωμένων νοικοκυριών στην Άρτα τα έτη 2010 έως 2016.

Στο πρώτο κεφάλαιο θα αναπτυχθεί η χρονική εξέλιξη της διαδικασίας που προβλέπει ο Νόμος 3869/2010 και θα επιχειρηθεί μια γενικότερη προσέγγισή του. Στο κεφάλαιο αυτό θα γίνει μία συγκριτική μελέτη των διατάξεων του Ν. 3869/2010 με τις διατάξεις του Πτωχευτικού Δικαίου και του Τραπεζικού Δικαίου, που είχαν θεσπιστεί και ίσχυαν πριν την εισαγωγή του Ν. 3869/2010 και θα μελετηθούν ποιες γενικές αρχές και κατευθύνσεις των ανωτέρω κλάδων ακολουθήθηκαν στο Ν. 3869/2010.

Στο δεύτερο κεφάλαιο θα αναπτυχθεί η διαδικασία που προηγείται της δικαστικής ρύθμισης, θα γίνει αναφορά στις τροποποιήσεις του Ν. 3860/2010, όπως αυτές έγιναν με τους Ν. 3996/2011, 4161/2013, 4336/2015 και 4549/2018. Το στάδιο αυτό με τις τροποποιήσεις που έγιναν αποτελεί σημαντικό στάδιο της διαδικασίας, καθώς κατέστη πλέον προαιρετικό το στάδιο του εξωδικαστικού συμβιβασμού που προηγείται της κατάθεσης της αίτησης, με την κατάθεση της αίτησης υπάρχει ταυτόχρονη αναστολή των εναντίον του αιτούντος καταδιωκτικών μέσων, ορίζονται δύο δικάσιμοι, η πρώτη εκ των οποίων αποβλέπει στην επίτευξη δικαστικού συμβιβασμού μεταξύ του αιτούντος και των πιστωτών του και την έκδοση προσωρινής διαταγής από τον Ειρηνοδίκη σε περίπτωση αποτυχίας με την οποία προβλέπονται καταβολές του αιτούντος προς τους πιστωτές του και την αναστολή των καταδιωκτικών μέσων μέχρι την έκδοση αποφάσεως επί της αιτήσεως.

Στο τρίτο κεφάλαιο θα αναλυθούν τα ζητήματα που προκύπτουν από τη διαδικασία ρύθμισης των οφειλών των υπερχρεωμένων φυσικών προσώπων από το Ειρηνοδικείο. Ειδικότερα θα εξετασθούν ποιες είναι οι προϋποθέσεις που ορίζει ο Νόμος και τις οποίες εξετάζει ο Ειρηνοδίκης, προκειμένου να κριθεί η αίτηση ως νόμω και ουσία βάσιμη, αλλά και ποιες είναι οι συνέπειες σε περίπτωση απόρριψης της αίτησης. Στη συνέχεια θα παρουσιασθούν οι τρόποι που επιλέγονται από τα Δικαστήρια για να ρυθμισθούν οι οφειλές των αιτούντων έναντι των πιστωτών τους και ποιες είναι οι εκ του Νόμου υποχρεώσεις των οφειλετών τα χρέη των οποίων υπάγονται σε ρύθμιση.

Στο τέταρτο κεφάλαιο θα ερευνηθούν οι συνέπειες μετά την έκδοση της απόφασης και θα αναλυθούν οι προϋποθέσεις της απαλλαγής ή της έκπτωσης των οφειλετών που επέρχονται ως αποτέλεσμα της τήρησης ή μη της δικαστικής απόφασης αντίστοιχα, καθώς και πως επηρεάζονται τυχόν εγγυητές από τη ρύθμιση των οφειλών του πρωτοφειλέτη και τι συνεπάγεται ο θάνατος του οφειλέτη κατά τη διάρκεια της ρύθμισης, καθώς και τα δικαιώματα των πιστωτών έναντι των εγγυητών.

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι να παρουσιάσει πως διαμορφώθηκε η δικαστική κρίση επί των υπερχρεωμένων νοικοκυριών στο Ειρηνοδικείο της Άρτας και ειδικότερα τα έτη 2010 έως και 2016 και να παρουσιάσει στατιστικά στοιχεία σχετικά με τα πρόσωπα και τις οφειλές των ιδιωτών και πως αντιμετωπίστηκαν αυτές από τη Δικαιοσύνη. Τα συμπεράσματα που προέκυψαν από τις εκδοθείσες δικαστικές αποφάσεις στο Ειρηνοδικείο Άρτας τα έτη 2010 έως 2016 στα πλαίσια εφαρμογής του Νόμου 3869/2010 παρουσιάζονται στο πέμπτο κεφάλαιο.

Λέξεις κλειδιά: Υπερχρεωμένα νοικοκυριά, Νόμος Κατσέλη, Ν. 3869/2010, ιδιωτικό χρέος

SUMMARY

This paper deals with Law 3869/2010, as amended and in force, which was introduced in our country to regulate the debts of indebted individuals and is specialized in the judicial crisis of indebted households in Arta in the years 2010 to 2016.

The first chapter will develop the time course of the procedure foreseen by Law 3869/2010 and will attempt a more general approach. In this chapter, a comparative study will be made of the provisions of Law 3869/2010 with the provisions of Bankruptcy Law and Banking Law, which were enacted prior to the introduction of Law 3869/2010 and will study which general principles and directions of the of the above sectors were followed in Law 3869/2010.

In the second chapter, the pre-judicial procedure will be developed, reference will be made to the amendments to Law 3860/2010, as they were done with Laws Nos 3996/2011, 4161/2013, 4336/2015 and 4549/2018. This stage with the amendments made is an important stage of the procedure, as the stage of the extrajudicial compromise preceding the filing of the application has become optional, with the filing of the application simultaneously suspending the applicant's means of pursuit, two judgments, the first of which seeks to bring a settlement between the applicant and its creditors and to issue an interim injunction to the Magistrate in the event of a failure to provide for payment of the applicant to his creditors and the suspension of the appeal until the decision on the application is taken.

The third chapter will analyze the issues arising from the procedure for regulating the debts of highly indebted individuals by the Jurisdictional Court. In particular, it will be examined what the conditions under the Law are, and which are dealt with by the County Court, in order for the application to be considered as lawful and substantive, but also what the consequences of the refusal of the application. The following are the ways selected by the Courts to regulate the debts of the claimants towards their creditors and the obligations of the debtors whose debts are subject to regulation.

The fourth chapter will investigate the consequences after the decision and analyze the conditions for the debtor's release or deduction as a result of whether or not the court decides, respectively, and how any guarantors are affected by the settlement of debts of the debtor and what the debtor's death entails during the settlement, as well as the rights of the creditors against the guarantors.

The purpose of this paper is to present how the judicial crisis on over-indebted households was dealt with in the Arta County Court, and in particular from 2010 to 2016, and to present statistics on individuals and debts of individuals and how these were dealt with by

the Justice. The conclusions resulting from the judgments handed down in the Arta County Court for the years 2010 to 2016 in the context of the implementation of Law 3869/2010 are presented in chapter five.

Keywords: Highly-Owned Households, Katseli Law, Law 3869/2010, private debt

Πίνακας Περιεχομένων

ΠΕΡΙΛΗΨΗ	III
SUMMARY	V
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	VIII
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο	1
1.1 ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΤΟΥ Ν. 3869/2010 ΜΕ ΤΟ ΠΤΩΧΕΥΤΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ, ΤΟ ΔΙΚΑΙΟ ΤΩΝ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΩΝ ΚΑΙ ΤΟ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ	1
1.2 ΤΟ ΣΤΑΔΙΟ ΤΟΥ ΠΡΟΔΙΚΑΣΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΙΒΑΣΜΟΥ	4
1.3 ΚΑΤΑΘΕΣΗ ΤΗΣ ΑΙΤΗΣΗΣ ΡΥΘΜΙΣΗΣ ΟΦΕΙΛΩΝ	6
1.4 ΟΙ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΑΤΑΘΕΣΗ ΤΗΣ ΑΙΤΗΣΗΣ	8
1.5 Ο ΠΡΟΔΙΚΑΣΤΙΚΟΣ ΣΥΜΒΙΒΑΣΜΟΣ ΚΑΙ ΟΙ ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ ΣΕ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΑΠΟΤΥΧΙΑΣ ΤΟΥ 11	11
1.6 ΑΝΑΣΤΟΛΗ ΤΩΝ ΚΑΤΑΔΙΩΚΤΙΚΩΝ ΜΕΤΡΩΝ.....	13
1.7 ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΑ ΣΥΜΒΙΒΑΣΤΙΚΗΣ ΕΠΙΛΥΣΗΣ ΤΗΣ ΔΙΑΦΟΡΑΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 7 ΤΟΥ Ν. 3869/2010	15
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο	16
2.1 ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΗ ΝΟΜΙΜΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΑΙΤΟΥΝΤΟΣ	16
2.2 ΜΟΝΙΜΗ ΑΔΥΝΑΜΙΑ ΠΛΗΡΩΜΗΣ ΤΟΥ ΟΦΕΙΛΕΤΗ.....	18
2.3 Ο ΔΟΛΟΣ ΤΟΥ ΟΦΕΙΛΕΤΗ.....	20
2.4 ΤΟ ΕΙΔΟΣ ΤΩΝ ΡΥΘΜΙΖΟΜΕΝΩΝ ΟΦΕΙΛΩΝ	22
2.5 ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΤΗΣ ΑΙΤΗΣΕΩΣ	24
2.6 ΑΠΟΡΡΙΨΗ ΤΗΣ ΑΙΤΗΣΕΩΣ ΚΑΙ ΟΙ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΤΗΣ.....	26
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο	28
3.1 Η ΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΡΥΘΜΙΣΗ ΚΑΤΑΒΟΛΗΣ ΜΗΝΙΑΙΩΝ ΔΟΣΕΩΝ	28
3.2 Η ΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΡΥΘΜΙΣΗ ΡΕΥΣΤΟΠΟΙΗΣΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ	31
3.3 Η ΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΡΥΘΜΙΣΗ ΕΞΑΙΡΕΣΗΣ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΣ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ ΤΟΥ ΟΦΕΙΛΕΤΗ ΑΠΟ ΤΗ ΡΕΥΣΤΟΠΟΙΗΣΗ	34
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο	38
4.1 ΑΝΑΚΛΗΣΗ ΚΑΙ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ ΤΗΣ ΔΙΚΑΣΤΙΚΗΣ ΑΠΟΦΑΣΗΣ	38
4.2 ΈΝΔΙΚΑ ΜΕΣΑ	40
4.3 Η ΑΠΑΛΛΑΓΗ ΤΟΥ ΟΦΕΙΛΕΤΗ	42
4.4 Η ΕΚΠΤΩΣΗ ΤΟΥ ΟΦΕΙΛΕΤΗ	43
4.5 ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΠΙΣΤΩΤΩΝ ΕΝΑΝΤΙ ΕΓΓΥΗΤΩΝ	45
4.6 ΟΙ ΚΛΗΡΟΝΟΜΟΙ ΤΟΥ ΟΦΕΙΛΕΤΗ.....	47
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο	48
Η ΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΚΡΙΣΗ ΕΠΙ ΤΩΝ ΥΠΕΡΧΡΕΩΜΕΝΩΝ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΩΝ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΤΗΣ ΆΡΤΑΣ ΤΑ ΕΤΗ 2010 ΕΩΣ 2016	48
5.1 ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	48
5.2 ΠΕΡΙΓΡΑΦΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ.....	49
5.3 ΕΠΑΓΩΓΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ	65
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	70
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	72

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Προκειμένου να γίνει αντιληπτό ποιες οικονομικές συνθήκες οδήγησαν για πρώτη φορά το έτος 2010 στην εισαγωγή του Νόμου για τη ρύθμιση των οφειλών υπερχρεωμένων φυσικών προσώπων, θα πρέπει να γίνει αναφορά στην πορεία της Ελληνικής Οικονομίας και πως αυτή οδήγησε στην αδήριτη ανάγκη για τη θέσπιση του Ν. 3869/2010.

Το Ελληνικό χρέος μεταξύ των ετών 1980 έως 1993 εκτοξεύτηκε από 28,6% σε 111,6% του ΑΕΠ και το έλλειμμα την περίοδο αυτή ήταν επίσης υψηλό. Μετά το 1993 με τις αποκρατικοποιήσεις και την επίτευξη υψηλότερων βαθμών ανάπτυξης, το χρέος άρχισε να μειώνεται ελαφρά ως ποσοστό του ΑΕΠ. Στόχος της προσπάθειας αυτής ήταν η Ελληνική Οικονομία να καταφέρει να ικανοποιήσει τα κριτήρια σύγκλισης της συνθήκης του Μάαστριχτ. Πράγματι το έλλειμμα της χώρας έπεσε μέχρι το 1999 κάτω από 3% και η Ελλάδα έγινε μέλος της ΟΝΕ. Δυστυχώς μετά από πιέσεις της Eurostat το 2004 έγινε εκ νέου οικονομική απογραφή, η οποία αποκάλυψε αποκρύψεις δαπανών τα προηγούμενα έτη και τα ελλείμματα των προηγούμενων ετών αναθεωρήθηκαν προς τα πάνω. Μάλιστα από την απογραφή αυτή αποκαλύφθηκε ότι η Ελληνική Οικονομία δεν ικανοποιούσε ποτέ τα κριτήρια σύγκλισης του Μάαστριχτ.

Τα έτη 2004 έως 2007 το Ελληνικό χρέος ως ποσοστό του ΑΕΠ μειώνεται, ενώ σημειώνονται υψηλοί ρυθμοί ανάπτυξης. Η παγκόσμια οικονομική κρίση όμως που ξέσπασε το φθινόπωρο του 2008 επηρέασε και την Ελληνική Οικονομία και την αύξηση με ταχύτερους ρυθμούς του ελλείμματος και του χρέους. Οι αποκρύψεις το 2010 ότι το δημοσιονομικό έλλειμμα έκλεισε για το 2009 σε επίπεδα πολύ πάνω από αυτά που θα καθιστούσαν το δημόσιο χρέος βιώσιμο, την αδυναμία δανεισμού της Χώρας με λογικά επιτόκια από τις αγορές για τη χρηματοδότηση του δημοσιονομικού ελλείμματος και την αναχρηματοδότηση του χρέους οδήγησαν την Ελλάδα στην προσφυγή του μηχανισμού στήριξης από το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, την Ευρωπαϊκή Ένωση και την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα. Η προσφυγή αυτή έγινε υπό την προϋπόθεση ότι η χώρα μας θα λάβει μέτρα δημοσιονομικής προσαρμογής και δημοσιονομικής εξυγίανσης. Το επόμενο χρονικό διάστημα για πρώτη φορά ψηφίστηκε το μεσοπρόθεσμο πρόγραμμα που περιλάμβανε μέτρα λιτότητας και περικοπές.

Το Ελληνικό Τραπεζικό σύστημα επηρεάστηκε άμεσα από τις οικονομικές αυτές εξελίξεις, με αποτέλεσμα τη μείωση των χορηγήσεων προς επιχειρήσεις και ιδιώτες. Η περίοδος ευφορίας τα έτη 2002-2008 για τις Τράπεζες, τα νοικοκυριά και τις επιχειρήσεις έχει

ολοκληρωθεί. Οι επιθετικές πολιτικές των Τραπεζών, η μη ορθή ενημέρωση των καταναλωτών, η παγκόσμια οικονομική κρίση που δεν μπορούσε να έχει προβλεφθεί από το μέσο καταναλωτή, είχε ως αποτέλεσμα την «παγίδευση» των καταναλωτών λόγω του αυξημένου δανεισμού των προηγούμενων ετών. Έτσι πολλά νοικοκυριά εν μέσω οικονομικής κρίσης βρέθηκαν να είναι υπερχρεωμένα.

Στα πλαίσια αυτά κρίθηκε αναγκαία η παρέμβαση του Νομοθέτη, προκειμένου να δοθεί λύση στην υπερχρέωση των φυσικών προσώπων, χωρίς όμως να παραβλέπονται τα συμφέροντα των πιστωτών.

Σύμφωνα με την αιτιολογική έκθεση του Ν. 3869/2010 «η εισοδηματική στενότητα, τα υψηλά επιτόκια στο χώρο ιδίως της καταναλωτικής πίστης, οι επιθετικές πρακτικές προώθησης των πιστώσεων, ατυχείς προγραμματισμοί, απρόβλεπτα γεγονότα στη ζωή των δανειοληπτών (απώλεια εργασίας κ.α.), αποτέλεσαν παράγοντες που, δρώντας υπό την απουσία θεσμών συμβουλευτικής υποστήριξης των καταναλωτών σε θέματα υπερχρέωσης, συνέβαλαν ανενόχλητα στην αυξανόμενη υπερχρέωση νοικοκυριών που, αδυνατώντας εν συνεχεία να αποπληρώσουν τα χρέη τους, υπέστησαν και υφίστανται, τις αλυσιδωτά επερχόμενες καταστροφικές συνέπειές της.

Το γεγονός ότι σημαντικό μέρος των πολιτών έχει οδηγηθεί στην περιθωριοποίηση, καθώς μη διαθέτοντας σοβαρή αγοραστική δύναμη και δυνατότητα απεγκλωβισμού από την υπερχρέωση, δεν είναι σε θέση να σχεδιάσει τη συμμετοχή του στην οικονομική και κοινωνική ζωή. Η υπερχρέωση αναδεικνύεται πλέον ως ένα από τα μεγαλύτερα κοινωνικά προβλήματα και στη χώρα μας και ως σύγχρονο κοινωνικό κράτος δικαίου έχουμε καθήκον να αντιμετωπίσουμε. Κανείς δεν μπορεί πια να αγνοεί την αδήριτη ανάγκη να δοθεί η πραγματική δυνατότητα στους υπερχρεωμένους καταναλωτές και επαγγελματίες να πραγματοποιήσουν πλέον ένα νέο οικονομικό ξεκίνημα στη ζωή τους».

Με το Ν. 3869/2010 καθιερώθηκε για πρώτη φορά στη χώρα μας η δυνατότητα του φυσικού προσώπου να απαλλάσσεται από τα χρέη του (πτώχευση του ιδιώτη), υπό την προϋπόθεση βεβαίως της μη ύπαρξης περιουσιακών στοιχείων και εισοδημάτων (τρέχοντα και προσδοκώμενα) που επαρκούν για την ικανοποίηση των οφειλών. Σύμφωνα επίσης με την αιτιολογική έκθεση του Ν. 3869/2010 «*Η δυνατότητα της ρύθμισης, για το φυσικό πρόσωπο των χρεών του, με απαλλαγή από αυτά βρίσκει τη νομιμοποίησή της ευθέως στο ίδιο το κοινωνικό κράτος δικαίου που επιτάσσει να μην εγκαταλειφθεί ο πολίτης σε μία*

χωρίς διέξοδο και προοπτική κατάσταση, από την οποία, άλλωστε και οι πιστωτές δεν μπορούν να αντλήσουν κανένα κέρδος. Μία τέτοια απαλλαγή χρεών δεν πάει όμως να εξυπηρετεί και ευρύτερα το γενικό συμφέρον, καθώς οι πολίτες επανακτούν ουσιαστικά μέσω των εν λόγω διαδικασιών την αγοραστική τους δύναμη προάγοντας την οικονομική και κοινωνική δραστηριότητα».

Ο νόμος αυτός μόλις στα οκτώ χρόνια εφαρμογής του, έχει υποστεί τέσσερις τροποποιήσεις και βρέθηκε στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος τόσο στο νομικό κόσμο, όσο και των υπερχρεωμένων φυσικών προσώπων. Χιλιάδες υπερχρεωμένοι πολίτες κατέφυγαν στις ρυθμίσεις του Νόμου, με αποτέλεσμα την έκδοση μεγάλου αριθμού αποφάσεων, αλλά και την επικείμενη εκδίκαση χιλιάδων ακόμη, η εκδίκαση των οποίων ιδίως στην Αθήνα έχει χρόνο αναμονής που αγγίζει τα δέκα έτη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο

1.1 Σύγκριση του Ν. 3869/2010 με το Πτωχευτικό Δίκαιο, το Δίκαιο των Καταναλωτών και το Τραπεζικό Δίκαιο

Στην ελληνική έννομη τάξη γνωστή μέχρι την εισαγωγή του Ν. 3869/2010 ήταν μόνο η πτώχευση φυσικών και νομικών προσώπων που έχουν την εμπορική ιδιότητα (Περάκης Ευάγγελος, Πτωχευτικό Δίκαιο, δεύτερη έκδοση, Νομική Βιβλιοθήκη, 2012 σελ. 7 επ., Κοτσίρης Λάμπρος, Πτωχευτικό Δίκαιο, όγδοη έκδοση, Σάκκουλα, 2011 σελ. 23επ.). Με την εισαγωγή του Ν. 3869/2010 για πρώτη φορά θεσπίστηκε η ρύθμιση οφειλών υπερχρεωμένων φυσικών προσώπων. Ο νομοθέτης επέλεξε την εισαγωγή ενός νέου Νόμου για τη ρύθμιση των οφειλών των υπερχρεωμένων φυσικών προσώπων και δεν ενέταξε τις συγκεκριμένες διατάξεις στον ισχύοντα Πτωχευτικό Κώδικα, προβλέπεται όμως η αναλογική εφαρμογή διατάξεων του Πτωχευτικού Κώδικα, όπου δεν προβλέπεται ειδικότερη ρύθμιση στο Ν. 3869/2010 (Σπυράκος Δημήτριος, Ρύθμιση χρεών και πτωχευτική διαδικασία ιδιωτών, ΧρηΔικ 2/2008, σελ. 180 επ., Ρούσσοι Κλεάνθης, Υπερχρεωμένα φυσικά πρόσωπα, Δομή και λειτουργία Ν. 3869/2010, ΕφΑΔ 12/2010 σελ. 1287 επ.). Στο νόμο δεν γίνεται αναφορά για πτωχευτική διαδικασία ή για πτώχευση ιδιωτών δανειστών, στην αιτιολογική του όμως έκθεση αναφέρεται « *Με το σχέδιο νόμου καθιερώνεται ουσιαστικά και στη χώρα μας η δυνατότητα του φυσικού προσώπου να απαλλάσσεται από τα χρέη του (της πτώχευσης του ιδιώτη), όταν δεν υφίστανται περιουσιακά στοιχεία για την ικανοποίησή τους και δεν επαρκούν προς τούτο ούτε τα τρέχοντα και προσδοκώμενα εισοδήματά του*».

Η κύρια διαφορά του Ν. 3869/2010 με το πτωχευτικό δίκαιο έγκειται στο ότι σκοπός του Ν. 3869/2010 είναι η παροχή δυνατότητας στους ιδιώτες να επανενταχθούν στην οικονομική ζωή μετά τη ρύθμιση των οφειλών τους. (Σπυράκος Δημήτριος, Ρύθμιση χρεών και πτωχευτική διαδικασία ιδιωτών, ΧρηΔικ 2/2008, σελ. 180 επ.). Η διαφορά αυτή αποτυπώνεται και στην αιτιολογική έκθεση του Ν. 3869/2010 όπου αναφέρεται «*Η εν λόγω διαδικασία διαφέρει από την πτώχευση των εμπόρων όσον αφορά τον επιδιωκόμενο σκοπό. Ενώ στην τελευταία προτάσσεται κατά βάση η ικανοποίηση των πιστωτών, με μοιραίες συχνά συνέπειες για την επιχείρηση, στόχος των εν λόγω διατάξεων είναι η επανένταξη του υπερχρεωμένου πολίτη στην οικονομική και κοινωνική ζωή με την επανάκτηση της οικονομικής ελευθερίας που συνεπάγεται η εξάλειψη των χρεών που αδυνατεί να αποπληρώσει*».

Στην αιτιολογική έκθεση του Ν. 3869/2010 γίνεται συχνή αναφορά στην *προστασία των καταναλωτών*, γεγονός που καταδεικνύει ότι σκοπός του Νομοθέτη είναι να προστατεύσει τα συμφέροντα του υπερχρεωμένου φυσικού προσώπου και ως καταναλωτή. Θα πρέπει βέβαια να σημειωθεί ότι ο όρος «καταναλωτής» στα πλαίσια του Ν. 3869/2010 δεν ταυτίζεται με τον ορισμό που δίνεται στο Νόμο 2251/1994, καθώς «καταναλωτής» στα πλαίσια του δικαίου προστασίας του καταναλωτή δύναται να είναι και έμπορος, αλλά και νομικό πρόσωπο που αποτελεί τον τελικό αποδέκτη του προϊόντος (Βενιέρης Ιάκωβος - Κατσάς Θεόδωρος, Εφαρμογή του Ν. 3869/2010 για τα Υπερχρεωμένα Φυσικά Πρόσωπα, δεύτερη έκδοση, Νομική Βιβλιοθήκη, 2013 σελ. 32 επ.). Μία από τις συχνότερες ενστάσεις που υποβάλλουν τα πιστωτικά ιδρύματα κατά την εξέταση της αίτησης του Ν. 3869/2010 ενώπιον του Δικαστηρίου είναι η δόλια περιέλευση του οφειλέτη σε αδυναμία πληρωμής. Σύμφωνα με τα πιστωτικά ιδρύματα η δολιότητα του οφειλέτη συνίσταται στο γεγονός, ότι κατά το χρόνο σύναψης των συμβάσεων, ο οφειλέτης γνώριζε ότι δεν δύναται να αποπληρώσει τα χρέη του, παρ' όλα αυτά προχώρησε σε δανεισμό. Πλήθος δικαστικών αποφάσεων απορρίπτουν την εν λόγω ένσταση με την αιτιολογία ότι από μόνη της η ανάληψη δανειακών υποχρεώσεων, που ενέχει το στοιχείο της επισφάλειας δεν συνιστά στοιχείο δόλου, δεδομένου ότι τα τραπεζικά ιδρύματα διαθέτουν τους κατάλληλους ελεγκτικούς μηχανισμούς, ώστε να διαγνώσουν τις δυνατότητες των δανειστών προς αποπληρωμή των δανείων τους (ενδεικτικά 4/2014 ΕΙΡ. ΝΙΚΑΙΑΣ, Τ.Ν.Π. ΝΟΜΟΣ). Με την ανωτέρω αιτιολογία τα Δικαστήρια αναγνωρίζουν την πλεονεκτική θέση των τραπεζικών ιδρυμάτων έναντι των οφειλετών, εφαρμόζοντας έτσι και στο Ν. 3869/2010 τις αρχές του δικαίου προστασίας του καταναλωτή (Καρακώστας Ιωάννης, Ο αποδέκτης τραπεζικών υπηρεσιών ως καταναλωτής, ένωση Δικαίου Προστασίας Καταναλωτή, Η προστασία του καταναλωτή στις τραπεζικές συναλλαγές, Πρακτικά 1^{ου} Συνεδρίου, Αθήνα-7 Ιουνίου 2002, Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, 2004, σελ. 31 επ., Δωρής Φίλιππος, Ο χαρακτηρισμός αντισυμβαλλομένων τραπεζών ως καταναλωτών ως προϋπόθεση για την προστασία τους από τους καταχρηστικούς γενικούς όρους συναλλαγών, ΝοΒ 2004, τόμος 52, τεύχος 5, σελ. 47 επ.). Στο Νόμο 3869/2010 προβλέπεται υπό προϋποθέσεις η δυνατότητα του οφειλέτη να απαλλαγεί από μέρος των χρεών του, ενώ αντίστοιχα στον Πτωχευτικό Κώδικα δεν υπάρχει αντίστοιχη πρόβλεψη για τον έμπορο (Περάκης Ευάγγελος, Πτωχευτικό Δίκαιο, δεύτερη έκδοση, Νομική Βιβλιοθήκη, 2012 σελ. 400). Η δυνατότητα απαλλαγής δίνεται στο φυσικό πρόσωπο, υπό την προϋπόθεση της ρύθμισης των χρεών του και της συνεπούς εκτέλεσης των υποχρεώσεων που επιβάλλει η ρύθμιση

(Σταθόπουλος Μιχάλης, Ρύθμιση οφειλών υπερχρεωμένων φυσικών προσώπων (Ν 3869/2010, ΧρηΔικ 2/2011, έτος 5^ο, σελ. 183 επ.)

Από την αρχή της εφαρμογής του Ν. 3869/2010, έγινε φανερό ότι κατά κύριο λόγο πιστωτές των υπερχρεωμένων νοικοκυριών είναι πιστωτικά ιδρύματα. Μάλιστα η θέσπιση του Νόμου έγινε σε μια περίοδο έξαρσης του φαινομένου του τραπεζικού δανεισμού και στην αιτιολογική έκθεση του Νόμου, ως λόγοι θέσπισής του αναφέρθηκαν τα υψηλά επιτόκια της καταναλωτικής πίστης κυρίως και οι επιθετικές πρακτικές προώθησης των πιστώσεων. Ο νόμος καλείται λοιπόν να ρυθμίσει τα αντικρουόμενα συμφέροντα οφειλετών και πιστωτικών ιδρυμάτων, καθώς οι επιπτώσεις από τη ρύθμιση αυτή αντανακλά στην εθνική οικονομία. Η ανάγκη μεγάλου αριθμού φυσικών προσώπων να ρυθμίσουν τις οφειλές τους έρχεται σε σύγκρουση με την ανάγκη των πιστωτικών ιδρυμάτων να διατηρήσουν την κεφαλαιακή τους επάρκεια, που τους επιτρέπει να συμβάλλουν στην οικονομία. Έντονη κριτική δέχθηκε ο Νόμος από την πλευρά των Τραπεζικών ιδρυμάτων, κυρίως λόγω της πρόβλεψης σε αυτόν όχι μόνο ρύθμισης των οφειλών, αλλά και άφεσης χρέους και αντισυνταγματικότητας του Νόμου λόγω της υπέρμετρης παρέμβασης του Νομοθέτη στις συμβατικές σχέσεις Τραπεζικών ιδρυμάτων με δανειολήπτες (Βενιέρης Ιάκωβος, Κριτική αποτίμηση της διαδικασίας του Ν. 3869/2010 (τα υπερχρεωμένα νοικοκυριά) και της αναμόρφωσής της με το Ν. 4161/2013, ΧρηΔικ 2/2013, έτος 7^ο, σελ. 224).

Σε απάντηση αυτής της κριτικής υποστηρίχθηκε ότι η απαλλαγή των υπερχρεωμένων φυσικών προσώπων δεν είναι δεδομένη, καθώς προβλέπονται στο Νόμο οι προϋποθέσεις και οι διαδικασίες υπό τις οποίες μπορεί να υπάρξει άφεση χρέους, οι πιστωτές έχουν τη δυνατότητα συμμετοχής στη διαδικασία για την προάσπιση των συμφερόντων τους και η ικανοποίηση των απαιτήσεών τους δεν γίνεται μόνο από τα περιουσιακά στοιχεία του οφειλέτη, όπως προβλέπεται στον ΚΠολΔ, αλλά και από τα εισοδήματά του (Κρητικός Αθανάσιος, Ρύθμιση των οφειλών υπερχρεωμένων φυσικών προσώπων-Ερμηνεία κατ' άρθρο-Γ' έκδοση, Σάκκουλας, 2014, σελ. 4 επ.).

1.2 Το στάδιο του προδικαστικού συμβιβασμού

Ο Νόμος 3869/2010 προέβλεψε ως πρώτο στάδιο ρύθμισης των οφειλών των υπερχρεωμένων φυσικών προσώπων τον εξωδικαστικό συμβιβασμό μεταξύ οφειλέτη και πιστωτών. Το πρώτο αυτό στάδιο είναι και αυτό που υπέστη τις μεγαλύτερες τροποποιήσεις με τους μεταγενέστερους Νόμους και κυρίως με το Ν. 4161/2013.

Ο Νόμος 3869/2010 στα άρθρα 2 και 4 επιδίωκε σύμφωνα με την αιτιολογική έκθεση του Νόμου τη ρύθμιση των χρεών και την απαλλαγή από το υπόλοιπο αυτών με τη σύμφωνη γνώμη των πιστωτών, καταρχήν στο πλαίσιο ενός εξωδικαστικού συμβιβασμού (Κατσάς Θεόδωρος, Οι ρυθμίσεις του δικαίου της αστικής αφερεγγυότητας (Ν 3869/2010) ως προς τον εξωδικαστικό και δικαστικό συμβιβασμό επί ληξιπρόθεσμων χρηματικών οφειλών υπερχρεωμένων φυσικών προσώπων, ΔΕΕ 11/2011, έτος 17^ο σελ. 133 επ.). Σύμφωνα με την αιτιολογική έκθεση η επιλογή της διαδικασίας αυτής έγινε από το Νομοθέτη, για να *συνεισφέρει στην ανάπτυξη μιας κουλτούρας συζήτησης, διαπραγμάτευσης και ρύθμισης των χρεών που στη σημερινή πρακτική είναι σχεδόν ανύπαρκτη, καθώς μάλιστα δίνει τη δυνατότητα στους πιστωτές να πληροφορούνται τη συνολική οικονομική κατάσταση του οφειλέτη, τους κινδύνους και αδυναμίες εξυπηρέτησης των χρεών και να υιοθετούν ενόψει της πιθανής υπαγωγής του οφειλέτη στις ρυθμίσεις του παρόντος σχεδίου νόμου ηπιότερες και ρεαλιστικότερες προσδοκίες*. Μόνο κατόπιν αποτυχίας του εξωδικαστικού συμβιβασμού ο οφειλέτης είχε το δικαίωμα να καταθέσει αίτηση για ρύθμιση των οφειλών του στο αρμόδιο Δικαστήριο. Είναι φανερό ότι με την εισαγωγή του προδικαστικού σταδίου επιχειρήθηκε η αποτροπή υπερφόρτωσης των δικαστηρίων και δόθηκε η δυνατότητα σε οφειλέτες και πιστωτές να διαπραγματευθούν ελεύθερα και να έλθουν σε συμφωνία ρύθμισης των οφειλών, καθώς θεωρήθηκε ότι η διαδικασία έχει οφέλη τόσο για τους πιστωτές, όσο και για τους οφειλέτες (Κρητικός Αθανάσιος, Ρύθμιση των οφειλών υπερχρεωμένων φυσικών προσώπων-Ερμηνεία κατ' άρθρο-Γ' έκδοση, Σάκκουλας, 2014, σελ. 76 επ.).

Στην πράξη όμως η πρόβλεψη του υποχρεωτικού αυτού σταδίου δεν βοήθησε στην επιτάχυνση της διαδικασίας, αλλά είχε ακριβώς το αντίθετο αποτέλεσμα, γιατί οι πιστωτές ήταν αρνητικοί απέναντι στη διαδικασία και οι προτάσεις των οφειλετών τις περισσότερες φορές δεν ήταν ρεαλιστικές με αποτέλεσμα οι περιπτώσεις στις οποίες τελικά επιτεύχθηκε εξωδικαστικός συμβιβασμός ήταν ελάχιστες (Βενιέρης Ιάκωβος - Κατσάς Θεόδωρος, Εφαρμογή του Ν. 3869/2010 για τα Υπερχρεωμένα Φυσικά Πρόσωπα, δεύτερη έκδοση,

Νομική Βιβλιοθήκη, 2013 σελ. 33 επ.). Τις δυστοκίες του Νόμου αντιλήφθηκε ο Νομοθέτης, ο οποίος με το Ν. 4161/2013 τροποποίησε τη διάταξη του άρθρου 2 Ν. 3898/2010 και προέβλεψε πλέον τη δυναμική τήρηση του σταδίου εξωδικαστικής ρύθμισης των οφειλών. Είναι χαρακτηριστικά τα αναγραφόμενα στην αιτιολογική έκθεση του Ν. 4161/2013 *« καταργούνται οι κείμενες διατάξεις που αφορούσαν στη διαδικασία του εξωδικαστικού συμβιβασμού, με δεδομένο ότι τα αποτελέσματα της μέχρι σήμερα εφαρμογής της εν λόγω διαδικασίας δεν ήταν ικανοποιητικά, εξαιτίας κυρίως της απροθυμίας των πιστωτών να επεξεργαστούν κατά ουσιαστικό τρόπο τα σχετικά αιτήματα των οφειλετών, αλλά και επειδή οι πιστωτές δεν είχαν τη δυνατότητα πλήρους γνώσης της οικονομικής κατάστασης του οφειλέτη. Η επιδίωξη της εξώδικης ρύθμισης έχει καταστεί έτσι τυπική, προκαλώντας αδικαιολόγητη επιβάρυνση και επιβράδυνση της διαδικασίας»*.

1.3 Κατάθεση της αίτησης ρύθμισης οφειλών

Σύμφωνα με το άρθρο 4 του Ν. 3869/2010 για την έναρξη της δικαστικής διαδικασίας ρύθμισης οφειλών, ο οφειλέτης πρέπει να καταθέσει αίτηση στο γραμματέα του αρμόδιου δικαστηρίου. Αρμόδιο δικαστήριο σύμφωνα με το άρθρο 3 του Ν. 3869/2010 για την εκδίκαση της αίτησης, είναι το Ειρηνοδικείο στην περιφέρεια του οποίου ο οφειλέτης έχει την κατοικία του ή τη συνήθη διαμονή του (Κρητικός Αθανάσιος, Ρύθμιση των οφειλών υπερχρεωμένων φυσικών προσώπων-Ερμηνεία κατ' άρθρο-Γ' έκδοση, Σάκκουλας, 2014, σελ. 83 επ., Βενιέρης Ιάκωβος - Κατσάς Θεόδωρος, Εφαρμογή του Ν. 3869/2010 για τα Υπερχρεωμένα Φυσικά Πρόσωπα, δεύτερη έκδοση, Νομική Βιβλιοθήκη, 2013 σελ. 148 επ.).

Η επιλογή των Ειρηνοδικείων ως αρμόδιων δικαστηρίων εξέπληξε και συνάντησε και αντιδράσεις. Η πτώχευση των εμπόρων ήταν αρμοδιότητα των Πολυμελών Πρωτοδικείων και θεωρήθηκε ότι σε αυτά θα έπρεπε να ανατεθεί και η παρεμφερής «πτώχευση» των φυσικών προσώπων, λόγω της εμπειρίας που είχαν, καθώς τα Ειρηνοδικεία μέχρι εκείνη τη στιγμή δεν είχαν χειρισθεί αναλόγου περιεχομένου υποθέσεις. Η επιλογή των Ειρηνοδικείων υπαγορεύτηκε από λόγους απλούστευσης και επιτάχυνσης της διαδικασίας, καθώς θεωρήθηκε ευκολότερη και οικονομικότερη η πρόσβαση σε αυτά σε σχέση με τα Πολυμελή Πρωτοδικεία, λαμβανομένου υπόψη και του φόρτου εργασίας που αντιμετώπιζαν τότε τα Πολυμελή Πρωτοδικεία (Μακρής Δημήτρης, Κατ' άρθρο ερμηνεία του νόμου 3869/2010 (ΦΕΚ 130 Α'3.8.2010) για τη ρύθμιση των οφειλών υπερχρεωμένων φυσικών προσώπων, β' έκδοση, Τσίμος, 2011 σελ. 71επ.).

Η διαδικασία εκδίκασης που επιλέχθηκε είναι αυτή της εκούσιας δικαιοδοσίας καθώς σύμφωνα με την αιτιολογική έκθεση του Ν. 3869/2010 *«επιτρέπει στο δικαστήριο την αυτεπάγγελτη έρευνα των γεγονότων, καθώς αυτό μπορεί να διατάξει κάθε πρόσφορο μέτρο και αποδείξεις, ώστε να σχηματίσει πλήρη δικανική πεποίθηση ως προς τη συνδρομή των προϋποθέσεων εφαρμογής του νόμου»*.

Πράγματι η επιλογή της εκούσιας δικαιοδοσίας συμβάλλει στην ταχύτερη διευθέτηση των αιτήσεων και παρέχει τη δυνατότητα στο δικαστή να διατάξει κάθε πρόσφορο μέτρο για να σχηματίσει πλήρη δικανική πεποίθηση (Κρητικός Αθανάσιος, Ρύθμιση των οφειλών υπερχρεωμένων φυσικών προσώπων-Ερμηνεία κατ' άρθρο-Γ' έκδοση, Σάκκουλας, 2014, σελ. 87 επ., Μακρής Δημήτρης, Κατ' άρθρο ερμηνεία του νόμου 3869/2010 (ΦΕΚ 130

Α' /3.8.2010) για τη ρύθμιση των οφειλών υπερχρεωμένων φυσικών προσώπων, β' έκδοση, Τσίμος, 2011 σελ. 72 επ.)

Το ελάχιστο περιεχόμενο της αίτησης ορίζεται στο άρθρο 4 του Ν. 3869/2010 και διαφοροποιείται για τις αιτήσεις που υποβλήθηκαν μετά την έναρξη ισχύος του Ν. 4336/2015, που τροποποίησε τον Ν. 3869/2010.

Πριν την έναρξη ισχύος του Ν. 4336/2015 η αίτηση έπρεπε να περιλαμβάνει πέρα από τα στοιχεία που ορίζονται στο άρθρο 118 ΚΠολΔ *«α) κατάσταση της περιουσίας του οφειλέτη και των κάθε φύσης εισοδημάτων του ιδίου και του συζύγου του, β) κατάσταση των πιστωτών του και των απαιτήσεών τους κατά κεφάλαιο, τόκους και έξοδα και γ) σχέδιο διευθέτησης οφειλών, που να λαμβάνει με εύλογο τρόπο και συσχέτιση τόσο τα συμφέροντα των πιστωτών, όσο και την περιουσία, τα εισοδήματα και την οικογενειακή κατάσταση του οφειλέτη».*

Οι αιτήσεις που υποβάλλονται μετά την έναρξη ισχύος του Ν. 4336/2015 πρέπει να αναφέρουν *«α) την περιουσιακή κατάσταση του ιδίου και του συζύγου και τα πάσης φύσεως εισοδήματά τους, β) τους πιστωτές του και τις απαιτήσεις τους, αναλυόμενες σύμφωνα με τα οριζόμενα στις παραγράφους 4 και 4^α του άρθρου 2 του Ν. 4336/2015, γ) τυχόν μεταβιβάσεις εμπραγμάτων δικαιωμάτων του επί ακινήτων, στις οποίες ο οφειλέτης προέβη την τελευταία τριετία πριν από την ημερομηνία κατάθεσης της αίτησης, δ) τυχόν αίτημα για διαγραφή των χρεών του κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 5^ο του Ν. 4336/2015 ή σχέδιο για την διευθέτηση των οφειλών του, που λαμβάνει υπόψη με εύλογο τρόπο και συσχέτιση τα συμφέροντα των πιστωτών, την περιουσία, τα εισοδήματα και τις δαπάνες διαβίωσης του ιδίου και της οικογένειάς του και την προστασία της κύριας κατοικίας του σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στην παράγραφο 2 του άρθρου 9 του Ν. 4336/2015».*

1.4 Οι συνέπειες από την κατάθεση της αίτησης

Η κατάθεση της αιτήσεως επιφέρει συνέπειες ουσιαστικού και δικονομικού δικαίου, όπως και η κατάθεση κάθε δικογράφου.

Το άρθρο 4 παρ. 5 του Ν. 3869/2010, όπως ίσχυε πριν την τροποποίησή του προέβλεπε τον προσδιορισμό δικασίμου για τη συζήτηση της αιτήσεως εντός εξαμήνου από την ημερομηνία κατάθεσης της αιτήσεως, η οποία πρακτικά δεν εφαρμόστηκε λόγω του μεγάλου όγκου των αιτήσεων που κατατέθηκαν.

Η διάταξη αυτή μετά την τροποποίησή της, προβλέπει τον ορισμό δύο δικασίμων, όπου ο προσδιορισμός δικασίμου για τη συζήτηση της αιτήσεως προβλέπεται πάλι εντός εξαμήνου από την κατάθεση της αιτήσεως, παράλληλα όμως με την ολοκλήρωση της κατάθεσης της αίτησης προσδιορίζεται η ημέρα επικύρωσης, *κατά την οποία είτε επικυρώνεται ο ενδεχόμενος προδικαστικός συμβιβασμός από τον Ειρηνοδίκη, είτε συζητείται ενδεχόμενο αίτημα για την έκδοση προσωρινής διαταγής και τη λήψη προληπτικών μέτρων κατ' εφαρμογή του άρθρου 781 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας* (Κρητικός Αθανάσιος, Ρύθμιση των οφειλών υπερχρεωμένων φυσικών προσώπων-Ερμηνεία κατ' άρθρο-Γ' έκδοση, Σάκκουλας, 2014, σελ. 148 επ., Βενιέρης Ιάκωβος - Κατσάς Θεόδωρος, Εφαρμογή του Ν. 3869/2010 για τα Υπερχρεωμένα Φυσικά Πρόσωπα, δεύτερη έκδοση, Νομική Βιβλιοθήκη, 2013 σελ. 246 επ., Παπαστάμου Χρυσάνθη - Σπυράκος Δημήτρης, Οι τροποποιήσεις του Ν. 3869/2010 για τη ρύθμιση των οφειλών υπερχρεωμένων φυσικών προσώπων από το Ν. 4161/2013, ΝοΒ 2013, σελ. 1790).

Η σημαντικότερη αλλαγή που επήλθε στο άρθρο 4 του Ν. 3869/2010 είναι η πρόβλεψη ότι με την κατάθεση της αιτήσεως, επέρχεται αυτοδίκαιη αναστολή των καταδιωκτικών μέτρων και πρόβλεψη για έναρξη καταβολών από τον οφειλέτη αμέσως με την κατάθεση της αιτήσεως. Η προϊσχύουσα μορφή του Νόμου δεν προέβλεπε την αυτοδίκαιη αναστολή των μέτρων αναγκαστικής εκτέλεσης κατά του οφειλέτη με την κατάθεση της αιτήσεως, αλλά αυτή μπορούσε να ζητηθεί μετά την κατάθεση της αιτήσεως με τη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων (Περάκης Ευάγγελος, Η διαδικασία του Ν. 3869/2010 για τη ρύθμιση των οφειλών φυσικών προσώπων ως συλλογική διαδικασία, ΔΕΕ 4/2011, έτος 17^ο, σελ. 483 επ., Βενιέρης Ιάκωβος - Κατσάς Θεόδωρος, Εφαρμογή του Ν. 3869/2010 για τα Υπερχρεωμένα Φυσικά Πρόσωπα, πρώτη έκδοση, Νομική Βιβλιοθήκη, 2011 σελ. 165

επ., Χριστοδούλου Σοφία, Η ρύθμιση των οφειλών υπερχρεωμένων φυσικών προσώπων σύμφωνα με το Ν. 3869/2010- Ερμηνευτική προσέγγιση, ΔΕΕ 3/2011, έτος 17, σελ. 300).

Στο άρθρο 4 του Ν. 3869/2010 προβλέπεται πλέον ότι, από την ημέρα της κατάθεσης *μέχρι την ημέρα της επικύρωσης ή της συζήτησης της αναστολής ή της συζήτησης της αιτήσεως του άρθρου 5^α απαγορεύεται η λήψη καταδιωκτικών μέτρων κατά του οφειλέτη, όσον αφορά τις απαιτήσεις των πιστωτών που έχουν περιληφθεί στην αίτησή του και η μεταβολή της πραγματικής και νομικής κατάστασης της περιουσίας του*. Με την τροποποίηση που επήλθε με το Ν. 4549/2018 ορίζεται πλέον ότι η απαγόρευση αυτή δεν ισχύει αν ο οφειλέτης έχει ήδη καταθέσει δύο φορές την αίτηση του άρθρου 4 και έχει παραιτηθεί ισάριθμες φορές από αυτή. Με την τροποποίηση αυτή επιδιώκεται να εξαλειφθούν φαινόμενα καταχρηστικής άσκησης αιτήσεων από τους οφειλέτες και παραίτησης από αυτές που αποσκοπούσαν στη μη οριστική συζήτηση αυτών και αποφυγή του κινδύνου απόρριψης.

Σύμφωνα με την παράγραφο 6 του άρθρου 4 του Ν. 3869/2010 από την ολοκλήρωση της κατάθεσης της αίτησης ο οφειλέτης υποχρεούται να προβαίνει συμμέτρως προς τους πιστωτές του σε μηνιαίες καταβολές, επέρχεται αναστολή μέχρι την έκδοση οριστικής απόφασης επί της αιτήσεως η παραγραφή των απαιτήσεων των πιστωτών, που έχουν περιληφθεί στην αίτηση του οφειλέτη και επέρχεται λύση της μέχρι τότε ισχύουσας ρύθμισης ή διευκόλυνσης ή τμηματικής καταβολής των οφειλών του αιτούντος, που μέχρι την κατάθεση της αιτήσεως τελούσαν σε αναστολή διοικητική, δικαστική ή εκ του νόμου ή είχαν υπαχθεί σε ρύθμιση ή διευκόλυνση τμηματικής καταβολής.

Ο καθορισμός του ποσού των μηνιαίων καταβολών που ο οφειλέτης υποχρεούται να προβαίνει συμμέτρως προς τους πιστωτές του σύμφωνα με την παρ. 3 του άρθρου 5 του Ν. 3869/2010 πρέπει να εξασφαλίζουν τη δυνατότητα κάλυψης εύλογων δαπανών διαβίωσης του οφειλέτη και της οικογένειάς του, ωστόσο το ποσό αυτό δεν μπορεί να είναι κατώτερο του 10% των μηνιαίων δόσεων που ο αιτών όφειλε να καταβάλει σε όλους τους δανειστές μέχρι την κατάθεση της αιτήσεως. Σε κάθε περίπτωση προβλέπεται ότι το ελάχιστο συνολικό ποσό καταβολής προς τους δανειστές δεν μπορεί να υπολείπεται των σαράντα (40,00) ΕΥΡΩ μηνιαίως. Η διάταξη βέβαια προβλέπει ότι υπό προϋποθέσεις είναι δυνατός ο προσδιορισμός της μηνιαίας δόσης σε ποσό που υπολείπεται των ανωτέρω ορίων ή ακόμη και ο ορισμός μηδενικών καταβολών (Κρητικός Αθανάσιος, Ρύθμιση των οφειλών υπερχρεωμένων φυσικών προσώπων-Ερμηνεία κατ' άρθρο-Γ' έκδοση, Σάκκουλας, 2014, σελ. 155 επ., Παπαστάμου Χρυσάνθη - Σπυράκος Δημήτρης, Οι τροποποιήσεις του Ν.

3869/2010 για τη ρύθμιση των οφειλών υπερχρεωμένων φυσικών προσώπων από το Ν. 4161/2013, ΝοΒ 2013, σελ. 1791).

Ο νόμος δεν προέβλεπε κυρώσεις για τη μη συμμόρφωση των οφειλετών στην υποχρέωση καταβολής των μηνιαίων αυτών δόσεων, με την τροποποίηση όμως που επήλθε με το Ν. 4346/2015 (άρθρα 14 παρ. 3 και 11), ορίζεται ότι *σε περίπτωση που ο οφειλέτης καθυστερεί την καταβολή των δόσεων που ορίζονται από τον Ειρηνοδίκη και το συνολικό ύψος του ποσού σε καθυστέρηση υπερβαίνει αθροιστικώς των αξία τριών (3) μηνιαίων δόσεων ετησίως, ο Ειρηνοδίκης ή το κατά περίπτωση αρμόδιο δικαστήριο διατάσσει την ανάκληση της προσωρινής διαταγής με την οποία ορίστηκε η καταβολή των δόσεων ή την ανάκληση κάθε προληπτικού ή ανασταλτικού μέτρου. Η αίτηση του πιστωτή για την ανάκληση κατατίθεται το αργότερο εντός τεσσάρων (4) μηνών από τη δημιουργία του λόγου ανάκλησης».*

1.5 Ο προδικαστικός συμβιβασμός και οι ενέργειες του Δικαστηρίου σε περίπτωση αποτυχίας του

Σύμφωνα με το άρθρο 5 του Ν. 3869/2010 ο αιτών- οφειλέτης πρέπει να επιδώσει την αίτηση εντός δεκαπέντε ημερών από την κατάθεσή της στους πιστωτές του και τους εγγυητές. Με την κοινοποίηση της αίτησης οι ανωτέρω καθίστανται διάδικοι και εντός μηνός από την επίδοσή της οι πιστωτές οφείλουν να καταθέσουν τις απόψεις τους για το σχέδιο ρύθμισης των οφειλών και μπορούν να λάβουν γνώση όλων των στοιχείων που κατέθεσε ο οφειλέτης (Βενιέρης Ιάκωβος - Κατσάς Θεόδωρος, Εφαρμογή του Ν. 3869/2010 για τα Υπερχρεωμένα Φυσικά Πρόσωπα, δεύτερη έκδοση, Νομική Βιβλιοθήκη, 2013 σελ. 168 επ.)

Παρά τη διατύπωση του νόμου όπου αναγράφεται ότι οι πιστωτές «οφείλουν να καταθέσουν τις απόψεις τους», πρόκειται ουσιαστικά για ευχέρεια και όχι υποχρέωση των πιστωτών, δεδομένου μάλιστα ότι η σιωπή των πιστωτών δεν συνεπάγεται αποδοχή των προτάσεων του οφειλέτη, αλλά συνιστά αρνητική απάντηση (Κρητικός Αθανάσιος, Ρύθμιση των οφειλών υπερχρεωμένων φυσικών προσώπων-Ερμηνεία κατ' άρθρο-Γ' έκδοση, Σάκκουλας, 2014, σελ. 172 επ.).

Εντός δύο μηνών από την κατάθεση της αιτήσεως, λαμβάνει χώρα η δικάσιμος που είχε οριστεί για την τυχόν επικύρωση συμβιβασμού των μερών. Κατά τη δικάσιμο αυτή αν ο Ειρηνοδίκης διαπιστώσει ότι υπάρχει συμφωνία όλων των πιστωτών με το προτεινόμενο από τον οφειλέτη σχέδιο διευθέτησης των οφειλών με πράξη του επικυρώνει το πρακτικό συμβιβασμού, όπου αναφέρονται και οι όροι του συμβιβασμού. Αν με το σχέδιο διευθέτησης των οφειλών συμφωνούν πιστωτές των οποίων οι απαιτήσεις υπερβαίνουν το ήμισυ του συνολικός οφειλόμενου ποσού, στους οποίους όμως θα πρέπει να περιλαμβάνονται όλοι οι εμπραγμάτως ασφαλισμένοι πιστωτές, ο Ειρηνοδίκης υποκαθιστά τη συγκατάθεση των λοιπών πιστωτών, εφόσον κρίνει ότι καταχρηστικά αρνούνται το συμβιβασμό (Κρητικός Αθανάσιος, Ρύθμιση των οφειλών υπερχρεωμένων φυσικών προσώπων-Ερμηνεία κατ' άρθρο-Γ' έκδοση, Σάκκουλας, 2014, σελ. 175 επ., Βενιέρης Ιάκωβος - Κατσάς Θεόδωρος, Εφαρμογή του Ν. 3869/2010 για τα Υπερχρεωμένα Φυσικά Πρόσωπα, δεύτερη έκδοση, Νομική Βιβλιοθήκη, 2013 σελ. 251 επ., Ψυχομάνης Σπυρίδων, Ρύθμιση Οφειλών Υπερχρεωμένων Φυσικών Προσώπων (Μη εμπόρων) (Μετά και το νόμο 4161/2003), Σάκκουλας, 2014 σελ. 36επ.).

Σε περίπτωση αποτυχίας της προσπάθειας σύναψης προδικαστικού συμβιβασμού, που η μέχρι τώρα πορεία του Νόμου έδειξε ότι είναι το σύνηθες, εφαρμόζεται η παράγραφος 2 του άρθρου 5 του Ν. 3869/2010, σύμφωνα με την οποία ο Ειρηνοδίκης αποφασίζει κατά την ημέρα επικύρωσης για κάθε ζήτημα που χρήζει προσωρινής ρύθμισης και ιδίως για την αναστολή των καταδιωκτικών μέτρων κατά του οφειλέτη, τη διατήρηση της πραγματικής και νομικής κατάστασης της περιουσίας του και το ύψος των μηνιαίων δόσεων που ο οφειλέτης υποχρεούται να καταβάλλει προς τους πιστωτές (Βενιέρης Ιάκωβος - Κατσάς Θεόδωρος, Εφαρμογή του Ν. 3869/2010 για τα Υπερχρεωμένα Φυσικά Πρόσωπα, δεύτερη έκδοση, Νομική Βιβλιοθήκη, 2013 σελ. 261 επ., Ψυχομάνης Σπυρίδων, Ρύθμιση Οφειλών Υπερχρεωμένων Φυσικών Προσώπων (Μη εμπόρων) (Μετά και το νόμο 4161/2003), Σάκκουλας, 2014 σελ. 39επ.).

1.6 Αναστολή των καταδιωκτικών μέτρων

Η προσπάθεια του Νομοθέτη για προστασία της περιουσίας του οφειλέτη, παρά την ύπαρξη χρεών του, είναι διάχυτη στο Νόμο και γι' αυτό επιλέχθηκε να υιοθετηθεί στο άρθρο 6 του Ν. 3869/2010 η αναστολή των καταδιωκτικών μέτρων (Ρεντούλης Παντελεήμων, Παρατηρήσεις στις αλλαγές που επέφερε ο Ν. 4161/2013 στο Ν. 3869/2010, ΕφΑΔ 6/2013, έτος 6^ο, σελ. 491 επ.).

Σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 6 του Ν. 3869/2010 σε περίπτωση μη έκδοσης προσωρινής διαταγής σύμφωνα με το άρθρο 5 του Ν. 3869/2010, είτε γιατί δεν ζητήθηκε, είτε γιατί απορρίφθηκε, ο οφειλέτης και κάθε άλλος που έχει έννομο συμφέρον μπορεί να ζητήσει από το αρμόδιο δικαστήριο την αναστολή της εκτελεστικής διαδικασίας που έχει ξεκινήσει κατά του οφειλέτη. Η ισχύς της απόφασης αυτής δεσμεύει όλους τους πιστωτές που έχουν περιληφθεί στην αίτηση, ανεξαρτήτως αν αυτοί έχουν ξεκινήσει ή όχι διαδικασίες αναγκαστικής εκτέλεσης. Το δικαστήριο προκειμένου να χορηγήσει την αναστολή πιθανολογεί την ευδοκίμηση της αιτήσεως και την πρόκληση ουσιώδους βλάβης στα συμφέροντα του αιτούντος.

Η αναστολή που χορηγείται με τη διάταξη του άρθρου 6 του Ν. 3869/2010 χορηγείται εφόσον κάποιος από τους πιστωτές έχει ξεκινήσει τις διαδικασίες αναγκαστικής εκτέλεσης, ενώ η αναστολή των καταδιωκτικών μέτρων που προβλέπεται στο άρθρο 5 του Ν. 3869/2010, χορηγείται και χωρίς την έναρξη της εκτελεστικής διαδικασίας.

Με τις τροποποιήσεις που επέφερε ο Ν. 4161/2013 προβλέφθηκε για πρώτη φορά η χορήγηση αναστολής της αναγκαστικής εκτέλεσης και για το χρονικό διάστημα μετά την έκδοση οριστικής απόφασης επί της αιτήσεως και μέχρι τη τελεσιδικία της, σε περίπτωση απόρριψης της αιτήσεως. Η δυνατότητα αυτή προβλέπεται στο άρθρο 6 παρ. 5 . Προϋπόθεση είναι να έχει ασκηθεί εμπρόθεσμα έφεση από τον οφειλέτη και η αναστολή χορηγείται αν πιθανολογείται ότι η εκτέλεση θα προκαλέσει ουσιώδη βλάβη στα συμφέροντα του αιτούντος και ότι θα ευδοκιμήσει η αίτησή του. Η χορήγηση της αναστολής επέγεται αυτοδικαίως την απαγόρευση διάθεσης των περιουσιακών στοιχείων του οφειλέτη (Βενιέρης Ιάκωβος - Κατσάς Θεόδωρος, Εφαρμογή του Ν. 3869/2010 για τα Υπερχρεωμένα Φυσικά Πρόσωπα, δεύτερη έκδοση, Νομική Βιβλιοθήκη, 2013 σελ. 283 επ., Ψυχομάνης Σπυρίδων, Ρύθμιση Οφειλών Υπερχρεωμένων Φυσικών Προσώπων (Μη εμπόρων) (Μετά και το νόμο 4161/2003), Σάκκουλας, 2014 σελ. 40επ., Κρητικός

Αθανάσιος, Ρύθμιση των οφειλών υπερχρεωμένων φυσικών προσώπων-Ερμηνεία κατ' άρθρο-Γ' έκδοση, Σάκκουλας, 2014, σελ. 218 επ.).

1.7 Δυνατότητα συμβιβαστικής επίλυσης της διαφοράς του άρθρου 7 του Ν. 3869/2010

Σκοπός του Ν. 3869/2010 είναι η ρύθμιση των χρεών των υπερχρεωμένων νοικοκυριών και η απαλλαγή τους από αυτά, να γίνεται με απλές και γρήγορες διαδικασίες, γι' αυτό και προβλέπει τη δυνατότητα συμβιβαστικής επίλυσης της διαφοράς στο άρθρο 7 του Ν. 3869/2010.

Ο συμβιβασμός που προβλέπεται στο άρθρο αυτό μπορεί να επιτευχθεί μέχρι την ημερομηνία συζήτηση της αίτησης σε οποιοδήποτε στάδιο της διαδικασίας. Σε περίπτωση συμφωνίας των μερών, υποβάλλουν σχέδιο προς τον Ειρηνοδίκη προς επικύρωση, το οποίο αποκτά πλέον ισχύ δικαστικού συμβιβασμού.

Δυνατότητα συμβιβαστικής επίλυσης της διαφοράς, υπάρχει ακόμη και αν δεν συναινούν όλοι οι πιστωτές. Στην περίπτωση αυτή θα πρέπει να δίνουν την συγκατάθεσή τους, πιστωτές οι απαιτήσεις των οποίων ξεπερνούν το μισό του συνόλου των απαιτήσεων, στους οποίους περιλαμβάνονται σε κάθε περίπτωση το σύνολο των πιστωτών με εμπραγμάτως εξασφαλισμένες απαιτήσεις και πιστωτές με απαιτήσεις που υπερβαίνουν το μισό των τυχόν εργατικών απαιτήσεων (Βενιέρης Ιάκωβος - Κατσάς Θεόδωρος, Εφαρμογή του Ν. 3869/2010 για τα Υπερχρεωμένα Φυσικά Πρόσωπα, δεύτερη έκδοση, Νομική Βιβλιοθήκη, 2013 σελ. 309, 313,314,315,317επ.,323,324,329,333επ., Ψυχομάνης Σπυρίδων, Ρύθμιση Οφειλών Υπερχρεωμένων Φυσικών Προσώπων (Μη εμπόρων) (Μετά και το νόμο 4161/2003), Σάκκουλας, 2014 σελ. 45επ., Κρητικός Αθανάσιος, Ρύθμιση των οφειλών υπερχρεωμένων φυσικών προσώπων-Ερμηνεία κατ' άρθρο-Γ' έκδοση, Σάκκουλας, 2014, σελ. 230 επ.).

Εφόσον πληρούνται τα ανωτέρω ποσοτικά όρια ο Ειρηνοδίκης υποκαθιστά την άρνηση των υπόλοιπων πιστωτών, που καταχρηστικά αντιτίθενται στο συμβιβασμό. Η υποκατάσταση της συγκατάθεσης πιστωτή δεν επιτρέπεται α) *αν η απαίτηση του πιστωτή που αντιτίθεται δεν ικανοποιείται σε ανάλογο, σε σχέση με τους άλλους πιστωτές, βαθμό, β) σε περίπτωση εφαρμογής του σχεδίου, ο πιστωτής που αντιτίθεται αποδεικνύει ότι θα περιέλθει σε δυσμενέστερη οικονομικά θέση από αυτήν στην οποία θα περιερχόταν, αν συνεχιζόταν η διαδικασία απαλλαγής του οφειλέτη από τις οφειλές και γ) αν αμφισβητείται απαίτηση από τον οφειλέτη ή οποιονδήποτε πιστωτή.*

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο

2.1 Ενεργητική νομιμοποίηση του αιτούντος

Σύμφωνα με το άρθρο 8 του Ν. 3869/2010 *αν το σχέδιο δεν γίνεται δεκτό από τους πιστωτές, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παράγραφο 2 του προηγούμενου άρθρου ή αν εκδηλώθηκαν αντιρρήσεις κατά του σχεδίου διευθέτησης των οφειλών και δεν υποκαθίστανται αυτές σύμφωνα με τα οριζόμενα στο προηγούμενο άρθρο, το δικαστήριο ελέγχει την ύπαρξη των αμφισβητούμενων απαιτήσεων και την πλήρωση των προϋποθέσεων του άρθρου 1 για τη ρύθμιση των οφειλών και απαλλαγή του οφειλέτη.*

Προκειμένου να επέλθει δικαστική ρύθμιση των χρεών του οφειλέτη θα πρέπει να έχει αποτύχει η εξωδικαστική συμβιβαστική διευθέτηση των οφειλών. Το δικαστήριο στην περίπτωση αυτή επιλαμβάνεται της υποθέσεως και δικάζει την αίτηση του οφειλέτη, προκειμένου να προβεί κατά την κρίση του σε ρύθμιση των οφειλών του αιτούντος, υπό την προϋπόθεση φυσικά της εξετάσεως της συνδρομής των όρων του Νόμου. Στην πράξη η δικαστική ρύθμιση των οφειλών είναι μονόδρομος, καθώς από τα μέχρι σήμερα στοιχεία από την έρευνα που έγινε στο Ειρηνοδικείο Άρτας, δεν έχει επέλθει καμία εξωδικαστική συμβιβαστική ρύθμιση οφειλών.

Κατά τη δικαστική κρίση της αίτησης ο Ειρηνοδίκης ερευνά αυτεπαγγέλτως αν εκκρεμεί άλλη αίτηση του ιδίου οφειλέτη, καθώς στην περίπτωση αυτή οφείλει να την απορρίψει. Σε περίπτωση που το Δικαστήριο απορρίψει την αίτηση του οφειλέτη δεν μπορεί να υποβληθεί νέα αίτηση πριν από την πάροδο ενός έτους. Η αίτηση απορρίπτεται και σε περίπτωση που έχει επέλθει ήδη μία φορά απαλλαγή του οφειλέτη (Κιουπτσίδου-Στρατουδάκη Ευδοξία, Η απόφαση διευθέτησης οφειλών κατά το νόμο 3869/2010, Αρμενόπουλος 2010, τεύχος 10, έτος 64^ο, σελ. 1479 επ.).

Στη συνέχεια το Δικαστήριο ελέγχει αν συντρέχουν οι προϋποθέσεις που ορίζονται στο άρθρο 1 του Ν. 3869/2010 και την ύπαρξη των αμφισβητούμενων απαιτήσεων, προκειμένου να προβεί σε ρύθμιση των οφειλών.

Όπως και στην εισαγωγή αναφέρθηκε με το Ν. 3869/2010 καθιερώθηκε για πρώτη φορά στη χώρα μας η δυνατότητα του φυσικού προσώπου να απαλλάσσεται από τα χρέη του (πτώχευση του ιδιώτη), άρα στο πεδίο εφαρμογής του Νόμου δεν μπορούν να υπαχθούν άτομα που έχουν την εμπορική ιδιότητα. Ο έλεγχος της προϋπόθεσης αυτής, δηλαδή της ενεργητικής νομιμοποίησης του αιτούντος είναι από τους βασικότερους στους οποίους

προβαίνει ο Ειρηνοδίκης και μάλιστα πρωταρχικά πριν κρίνει επί της ουσίας την αίτηση του οφειλέτη (Κρητικός Αθανάσιος, Ρύθμιση των οφειλών υπερχρεωμένων φυσικών προσώπων-Ερμηνεία κατ' άρθρο-Γ' έκδοση, Σάκκουλας, 2014, σελ. 35 επ., Βενιέρης Ιάκωβος - Κατσάς Θεόδωρος, Εφαρμογή του Ν. 3869/2010 για τα Υπερχρεωμένα Φυσικά Πρόσωπα, δεύτερη έκδοση, Νομική Βιβλιοθήκη, 2013 σελ. 42 επ., Ρούσσος Κλεάνθης, Υπερχρεωμένα φυσικά πρόσωπα Δομή και λειτουργία Ν. 3869/2010, Εφ ΑΔ 12/2010, έτος 3^ο, σελ. 27).

Ο Νόμος 3869/2010 εμμέσως αποκλείει τους εμπόρους από τη ρύθμιση, καθώς αναφέρει ότι *«νομιμοποιούμενα φυσικά πρόσωπα να ασκήσουν την αίτηση είναι όσα δεν έχουν πτωχευτική ικανότητα»*, και με δεδομένο ότι πτωχευτική ικανότητα έχουν μόνο οι έμποροι εξ αυτού συνάγεται ότι οι έμποροι δεν μπορούν να υπαχθούν στη ρύθμιση του Νόμου αυτού.

Τόσο η θεωρία, όσο και η νομολογία συγκλίνουν στο ότι δεν δύνανται να ενταχθούν στη ρύθμιση του Νόμου 3869/2010 φυσικά πρόσωπα που έχασαν την εμπορική τους ιδιότητα μετά το χρονικό σημείο της παύσης πληρωμών, αντίθετα υπάγονται στη ρύθμιση του Νόμου έμποροι που απώλεσαν την εμπορική τους ιδιότητα πριν βρεθούν σε αδυναμία πληρωμών, αλλά και μικρέμποροι. (Κρητικός Αθανάσιος, Ρύθμιση των οφειλών υπερχρεωμένων φυσικών προσώπων-Ερμηνεία κατ' άρθρο-Γ' έκδοση, Σάκκουλας, 2014, σελ. 35 επ., Βενιέρης Ιάκωβος - Κατσάς Θεόδωρος, Εφαρμογή του Ν. 3869/2010 για τα Υπερχρεωμένα Φυσικά Πρόσωπα, δεύτερη έκδοση, Νομική Βιβλιοθήκη, 2013 σελ. 72 επ., Λιβαδά Χριστίνα, Νεότερες αντιλήψεις για την εμπορική ιδιότητα στο παράδειγμα του Ν. 3869/2010 για τη ρύθμιση των οφειλών υπερχρεωμένων φυσικών προσώπων, ΧρηΔικ 2/2011, έτος 5^ο, σελ. 205 επ.).

Στην περίπτωση που το Δικαστήριο κρίνει ότι το φυσικό πρόσωπο που υπέβαλλε την αίτηση έχει πτωχευτική ικανότητα, απορρίπτει την αίτηση ως ουσία αβάσιμη, λόγω έλλειψης ενεργητικής νομιμοποιήσεως.

2.2 Μόνιμη αδυναμία πληρωμής του οφειλέτη

Μία από τις βασικότερες ουσιαστικές προϋποθέσεις για την υπαγωγή ενός φυσικού προσώπου στις ευεργετικές διατάξεις του ν. 3869/2010 είναι η περιέλευση αυτού χωρίς δόλο ελλείψει μέσων σε πραγματική μόνιμη αδυναμία πληρωμής ληξιπρόθεσμων χρηματικών οφειλών (αρ. 1§ 1 ν. 3869/2010). Περαιτέρω, η αδυναμία του οφειλέτη πρέπει να χαρακτηρίζεται από μονιμότητα, γενικότητα και διάρκεια. Πότε συμβαίνει αυτό είναι ζήτημα συγκεκριμένης περίπτωσης και αποτελεί αντικείμενο αποδείξεως, με το οποίο βαρύνεται ο οφειλέτης, ο οποίος είναι ο μόνος νομιμοποιούμενος να προσφύγει στη διαδικασία του νόμου (Κρητικός Αθανάσιος, Ρύθμιση των οφειλών υπερχρεωμένων φυσικών προσώπων-Ερμηνεία κατ' άρθρο-Γ' έκδοση, Σάκκουλας, 2014, σελ. 44 επ.). Εάν δεν αποδειχθεί ότι ο οφειλέτης αδυνατεί να εξοφλήσει τις υποχρεώσεις του βάσει όλων των στοιχείων που προσκομίζονται στο δικαστήριο (στοιχεία για τα εισοδήματά του, την περιουσιακή του κατάσταση, τις ανάγκες τις προσωπικές του και τις οικογενείας του, τυχόν έκτακτες συνθήκες κλπ), η αίτηση πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμη κατ' ουσία.

Το Ειρηνοδικείο λοιπόν πρέπει ουσιαστικά να εξετάσει αν στο πρόσωπο του αιτούντος-οφειλέτη υπάρχει αδυναμία πληρωμής, η αδυναμία αυτή να είναι μόνιμη και όχι παροδική, οι οφειλές αυτές να είναι ληξιπρόθεσμες και η χρηματική φύση αυτών των οφειλών. Η αδυναμία πληρωμής είναι ένα πραγματικό γεγονός και εκδηλώνεται με την μη καταβολή των οφειλών προς τους πιστωτές (Κρητικός Αθανάσιος, Ρύθμιση των οφειλών υπερχρεωμένων φυσικών προσώπων-Ερμηνεία κατ' άρθρο-Γ' έκδοση, Σάκκουλας, 2014, σελ. 41 επ., Κατσάς Θεόδωρος, Οι ρυθμίσεις του δικαίου της αστικής αφερεγγυότητας (Ν. 369/2010) ως προς τον εξωδικαστικό και δικαστικό συμβιβασμό επί ληξιπρόθεσμων χρηματικών οφειλών υπερχρεωμένων φυσικών προσώπων, ΔΕΕ 11/2011, έτος 17^ο, σελ. 1117, Ρούσσοις Κλεάνθης, Υπερχρεωμένα φυσικά πρόσωπα Δομή και λειτουργία Ν. 3869/2010, Εφ ΑΔ 12/2010, έτος 3^ο, σελ. 29).

Προκειμένου να υπάρχει αδυναμία πληρωμής, θα πρέπει να υπάρχει έλλειψη ρευστότητας, αλλά και αδυναμία ρευστοποίησης της περιουσίας του οφειλέτη και η αδυναμία αυτή να υπάρχει κατά το χρόνο υποβολής της αίτησης (Παπαρσενίου Παρασκευή, Η υπερχρέωση των ιδιωτών κατά το Ν. 3869/2010, ΕφΑΔ 10/2011, έτος 4^ο, σελ. 916, Σπυριδάκης Ι. - Γεωργιακάκης Ε., Ρύθμιση οφειλών υπερχρεωμένων φυσικών προσώπων (Ν.3869/2010), Αντ. Σάκκουλα, 2011, σελ. 19).

Σύμφωνα με τη νομολογία, αλλά και σύμφωνα με τη θεωρία, η αδυναμία πληρωμών, θα πρέπει να είναι μόνιμη και γενική εξαιτίας γεγονότων που δεν είναι παροδικά και τα οποία δεν μπορούν να αλλάξουν στο μέλλον. Αν δεν συντρέχει κάποια από τις προϋποθέσεις αυτές, η αίτηση απορρίπτεται (Κιουπτσίδου-Στρατουδάκη Ευδοξία, Η απόφαση διευθέτησης οφειλών κατά το νόμο 3869/2010, Αρμενόπουλος 2010, τεύχος 10, έτος 64^ο, σελ. 1482, Κρητικός Αθανάσιος, Ρύθμιση των οφειλών υπερχρεωμένων φυσικών προσώπων-Ερμηνεία κατ' άρθρο-Γ' έκδοση, Σάκκουλας, 2014, σελ. 43, Βενιέρης Ιάκωβος - Κατσάς Θεόδωρος, Εφαρμογή του Ν. 3869/2010 για τα Υπερχρεωμένα Φυσικά Πρόσωπα, δεύτερη έκδοση, Νομική Βιβλιοθήκη, 2013 σελ. 87 επ.).

2.3 Ο δόλος του οφειλέτη

Το Ειρηνοδικείο προβαίνει σε αυτεπάγγελτο έλεγχο του αν συντρέχουν οι προϋποθέσεις νομιμοποίησης του αιτούντος, αν δηλαδή είναι φυσικό πρόσωπο χωρίς πτωχευτική ικανότητα και αν βρίσκεται σε μόνιμη αδυναμία πληρωμής των ληξιπρόθεσμων οφειλών του. Σύμφωνα με το άρθρο 1 παρ. 1 του Ν. 3869/2010 τίθεται ως επιπλέον προϋπόθεση για την υπαγωγή του οφειλέτη στις ευεργετικές διατάξεις του Ν. 3869/2010 η μη δόλια περιέλευση του οφειλέτη σε κατάσταση αδυναμίας πληρωμής των οφειλών του. Η προϋπόθεση αυτή δεν εξετάζεται αυτεπαγγέλτως από το Ειρηνοδικείο, αλλά κατόπιν υποβολής ένστασης εκ μέρους των πιστωτών, οι οποίοι υποχρεούνται να αποδείξουν τον ισχυρισμό τους στο Δικαστήριο, όπως συνάγεται από τη διάταξη του άρθρου 1 παρ. 1 εδ. β του Ν. 3869/2010. Για το πότε υφίσταται δόλος εκ μέρους των πιστωτών έχουν διατυπωθεί διάφορες απόψεις τόσο στη θεωρία, όσο και στη Νομολογία (Βενιέρης Ιάκωβος - Κατσάς Θεόδωρος, Εφαρμογή του Ν. 3869/2010 για τα Υπερχρεωμένα Φυσικά Πρόσωπα, δεύτερη έκδοση, Νομική Βιβλιοθήκη, 2013 σελ. 102 και 351).

Έχει κριθεί ότι υφίσταται δόλος του οφειλέτη, όταν γνώριζε με βεβαιότητα ότι θα περιέλθει σε μόνιμη αδυναμία πληρωμής των οφειλών του και παρά ταύτα επιδιώκει ή αποδέχεται το γεγονός αυτό (Ιάκωβος Βενιέρης- Θεόδωρος Κατσάς, Εφαρμογή του Ν. 3869/2010 για τα Υπερχρεωμένα Φυσικά Πρόσωπα, δεύτερη έκδοση, Νομική Βιβλιοθήκη, 2013 σελ. 92). Ο δόλος μπορεί να συντρέχει τόσο κατά το χρόνο ανάληψης των δανειακών υποχρεώσεών του, είτε μεταγενέστερα. Στην πρώτη περίπτωση ο αιτών ανέλαβε ένα χρέος το οποίο γνώριζε εξ' αρχής ότι δεν θα μπορεί να το αποπληρώσει, ενώ στη δεύτερη περίπτωση ο οφειλέτης προβαίνει σε πράξεις που με βεβαιότητα θα οδηγήσουν σε αδυναμία πληρωμής των δανειακών του υποχρεώσεων, όπως για παράδειγμα όταν εκποιεί την ελεύθερη βαρών περιουσία του, ενώ η νομολογία σε κάποιες περιπτώσεις έχει κρίνει ότι και η συνεχόμενη δανειοδότηση εμπεριέχει δόλο του οφειλέτη (Κρητικός Αθανάσιος, Ρύθμιση των οφειλών υπερχρεωμένων φυσικών προσώπων-Ερμηνεία κατ' άρθρο-Γ' έκδοση, Σάκκουλας, 2014, σελ. 48, Κατσάς Θεόδωρος, Οι ρυθμίσεις του δικαίου της αστικής αφερεγγυότητας (Ν. 369/2010) ως προς τον εξωδικαστικό και δικαστικό συμβιβασμό επί ληξιπρόθεσμων χρηματικών οφειλών υπερχρεωμένων φυσικών προσώπων, ΔΕΕ 11/2011, έτος 17^ο, σελ. 1118).

Με την πρόσφατη τροποποίηση που έγινε με το Ν. 4549/2018 προστέθηκε στο άρθρο 1 παρ. 1 του Ν. 3869/2010 παράγραφος η οποία ορίζει ρητά *Η αποδοχή υπερχρεωμένης*

κληρονομίας από τους νόμιμους μεριδούχους του αρχικού οφειλέτη, ακόμα και αν γίνεται εν γνώσει της υπερχρέωσης, δεν συνιστά από μόνη της και χωρίς τη συνδρομή άλλων περιστάσεων δόλια περιέλευση σε αδυναμία πληρωμής χρηματικών οφειλών.

Η διαπίστωση της δολιότητας του οφειλέτη, αποτελεί ένα από τα δυσκολότερα ζητήματα, που θα πρέπει να κρίνει το Δικαστήριο, καθώς θα πρέπει να προβεί σε αξιολογική κρίση για τη συμπεριφορά του οφειλέτη και να διαπιστώσει αν πράγματι υπάρχει δόλος ή απλή αμέλεια από την πλευρά του. Αμέλεια του οφειλέτη υφίσταται, όταν ο οφειλέτης πιστεύει ή ελπίζει ότι θα καταφέρει να αποπληρώσει τις οφειλές του, παρ' όλο που τα οικονομικά του δεδομένα είναι τέτοια, που δεν δικαιολογούν αυτή την πίστη και δεν αποδέχθηκε το ενδεχόμενο αδυναμίας αποπληρωμής των οφειλών του (Βενιέρης Ιάκωβος - Κατσάς Θεόδωρος, Εφαρμογή του Ν. 3869/2010 για τα Υπερχρεωμένα Φυσικά Πρόσωπα, δεύτερη έκδοση, Νομική Βιβλιοθήκη, 2013 σελ. 94, Κρητικός Αθανάσιος, Ρύθμιση των οφειλών υπερχρεωμένων φυσικών προσώπων-Ερμηνεία κατ' άρθρο-Γ' έκδοση, Σάκκουλας, 2014, σελ. 51).

Δύο αντικρουόμενες απόψεις τις οποίες θα πρέπει να σταθμίσει το Δικαστήριο, προκειμένου να καταλήξει στο συμπέρασμα αν ο οφειλέτης υπήρξε δόλιος ή όχι είναι οι εξής: Από τη μία πλευρά η δολιότητα του οφειλέτη κρίνεται σε συνάρτηση με τις επιθετικές πολιτικές των Τραπεζών και την πλεονεκτική θέση των Τραπεζών έναντι των δανειοληπτών και η υπερχρέωση του δανειολήπτη δεν κρίνεται δόλια υπό το πρίσμα αυτό, από την άλλη πλευρά η έννοια του μέσου συνετού καταναλωτή, ορίζει ότι υποχρέωση του οφειλέτη είναι να μην προβαίνει σε ενέργειες, που ενδέχεται να καταστήσουν αδύνατη την αποπληρωμή των οφειλών του (Βενιέρης Ιάκωβος, Κριτική Αποτίμηση της διαδικασίας του Ν. 3869/2010 («τα υπερχρεωμένα νοικοκυριά») και της αναμόρφωσής της με το Ν. 4161/2013, ΧρηΔικ 2/2013, έτος 7^ο, σελ. 228).

2.4 Το είδος των ρυθμιζόμενων οφειλών

Σύμφωνα με το άρθρο 1 παρ. 2 του Ν. 3869/2010 οι οφειλές που εισάγονται προς ρύθμιση είναι καταρχήν το σύνολο των ληξιπρόθεσμών και μη ληξιπρόθεσμων οφειλών των αιτούντων προς τους ιδιώτες. Αρχικά με την εισαγωγή του Νόμου είχε υποστηριχθεί η άποψη ότι στη ρύθμιση υπάγονται μόνο οι ληξιπρόθεσμες οφειλές των αιτούντων.

Κατόπιν της τροποποίησης του Ν. 3869/2010 με το Ν. 4336/2015 στις ευεργετικές διατάξεις του Νόμου υπάγονται πλέον α) οι βεβαιωμένες οφειλές στη Φορολογική Διοίκηση σύμφωνα με τον Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας (Κ.Φ.Δ), τον Κώδικα Είσπραξης Δημοσίων Εσόδων (Κ.Ε.Δ.Ε) και τον Τελωνειακό Κώδικα, όπως έχουν διαμορφωθεί με βάση τις προσαυξήσεις και τους τόκους εκπρόθεσμης καταβολής που τις επιβαρύνουν, β) Οι βεβαιωμένες οφειλές προς τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α) α' και β' βαθμού και τα νομικά πρόσωπα αυτών, όπως έχουν διαμορφωθεί με βάση τις προσαυξήσεις και τους τόκους εκπρόθεσμης καταβολής, συμπεριλαμβανομένων των οφειλών που προκύπτουν από εισφορά σε χρήμα ή τη μετατροπή εισφοράς γης σε χρήμα των προς ένταξη ή και των ήδη ενταγμένων ιδιοκτησιών, σύμφωνα με το Ν. 1337/1983 από φόρους και τέλη προς το Δημόσιο και τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης και γ) ασφαλιστικές εισφορές προς τους Οργανισμούς Κοινωνικής Ασφάλισης, όπως έχουν διαμορφωθεί με βάση τις προσαυξήσεις και τους τόκους εκπρόθεσμης καταβολής.

Οι ανωτέρω οφειλές που προστέθηκαν με το Νόμο 4336/2015 δεν επιτρέπεται να συνιστούν το σύνολο των πιστωτών του αιτούντος και οι οφειλές αυτές υποβάλλονται σε ρύθμιση μαζί με τις οφειλές του αιτούντος προς τους ιδιώτες πιστωτές. Επίσης οι ανωτέρω οφειλές πρέπει να έχουν γεννηθεί ένα έτος πριν από την κατάθεση της αιτήσεως και να βεβαιώνονται στη Φορολογική αρχή μετά από παραίτηση από την άσκηση του δικαιώματος ή και του δικογράφου οποιουδήποτε ενδίκου βοηθήματος ή μέσου ενώπιον του αρμόδιου δικαστηρίου ή προσφυγής ενώπιον διοικητικής αρχής μέχρι την ημερομηνία κατάθεσης της αίτησης κατά το Ν. 3869/2010, εφόσον οι υποθέσεις εκκρεμούν ενώπιον των αρμόδιων δικαστηρίων και διοικητικών αρχών και δεν έχουν ακόμη συζητηθεί.

Στην παράγραφο 4 του άρθρου 1 του Ν. 3869/2010 απαριθμούνται οι οφειλές οι οποίες δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του Ν. 3869/2010. Ειδικότερα δεν εμπίπτουν στην εφαρμογή του Νόμου οι οφειλές που έχουν αναληφθεί ή βεβαιωθεί το τελευταίο έτος πριν την κατάθεση της αίτησης. Ανάλογη ρύθμιση υπάρχει και στον Πτωχευτικό Κώδικα, όπου

εκεί γίνεται λόγος περί ύποπτης περιόδου. Η ρύθμιση αυτή προκρίθηκε προκειμένου να αποκλειστεί η πιθανότητα δόλιας υπερχρέωσης, προκειμένου να υπαχθεί ο οφειλέτης στις ευεργετικές διατάξεις του Νόμου. Επίσης δεν υπάγονται στη ρύθμιση οι οφειλές που δημιουργήθηκαν από αδίκημα που τελέσθηκε από τον οφειλέτη με δόλο ή βαρεία αμέλεια, είτε συνίστανται σε διοικητικά πρόστιμα ή χρηματικές ποινές (με εξαίρεση βέβαια τις οφειλές που προβλέπονται στο εδάφιο β΄ της παραγράφου 3 του Ν. 3869/2010). Τέλος δεν υπάγονται στη ρύθμιση οφειλές που αφορούν στην υποχρέωση διατροφής συζύγου ή ανηλίκου τέκνου (Βενιέρης Ιάκωβος - Κατσάς Θεόδωρος, Εφαρμογή του Ν. 3869/2010 για τα Υπερχρεωμένα Φυσικά Πρόσωπα, δεύτερη έκδοση, Νομική Βιβλιοθήκη, 2013 σελ. 110, Ψυχομάνης Σπυρίδων, ό.π., σελ. 14, Κιουπτσίδου- Στρατουδάκη Ευδοξία, ό.π., σελ. 1482, Παπαρσενίου Παρασκευή, ό.π., σελ. 916, Ρούσσοις Κλεάνθης, ό.π., σελ. 32, Μακρής Δημήτρης, ό.π., σελ. 24).

2.5 Περιεχόμενο της αιτήσεως

Η αίτηση ρύθμισης οφειλών προκειμένου να κριθεί κατ' ουσίαν από το Δικαστήριο πρέπει να περιλαμβάνει ορισμένα στοιχεία. Τα στοιχεία αυτά προβλέπονται στο άρθρο 4 του Ν. 3869/2010 και συγκεκριμένα η αίτηση πρέπει να αναφέρει α) την περιουσιακή κατάσταση του ιδίου και του συζύγου και τα πάσης φύσεως εισοδήματά τους, β) τους πιστωτές του και τις απαιτήσεις τους αναλυόμενες σύμφωνα με τα οριζόμενα στις παραγράφους 4 και 4^α του άρθρου 2 του παρόντος νόμου, γ) τυχόν μεταβιβάσεις εμπραγμάτων δικαιωμάτων του επί ακινήτων, στις οποίες ο οφειλέτης προέβη την τελευταία τριετία πριν από την ημερομηνία κατάθεσης της αίτησης, δ) τυχόν αίτημα για διαγραφή των χρεών του κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 5^ο του παρόντος νόμου ή σχέδιο για τη διευθέτηση των οφειλών του, που λαμβάνει υπόψη με εύλογο τρόπο και συσχέτιση τα συμφέροντα των πιστωτών, την περιουσία, τα εισοδήματα και τις δαπάνες διαβίωσης του ιδίου και της οικογενείας του και την προστασία της κύριας κατοικίας του σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στην παράγραφο 2 του άρθρου 9 του παρόντος νόμου.

Σε περίπτωση έλλειψης κάποιου από τα ανωτέρω στοιχεία η αίτηση κρίνεται είτε ως αόριστη από το Δικαστήριο, είτε κρίνεται ότι έχει παραβιασθεί από τον αιτούντα-οφειλέτη το καθήκον αληθείας που προβλέπεται στο άρθρο 10 παρ. 1 του Ν. 3869/2010 (Κρητικός Αθανάσιος, ό.π., σελ. 124). Σύμφωνα με το άρθρο 10 παρ. 1 του Ν. 3869/2010 ο οφειλέτης έχει την υποχρέωση να υποβάλει ειλικρινή δήλωση για τα περιουσιακά στοιχεία και εισοδήματά του, τόσο κατά τη διαδικασία που αρχίζει με την υποβολή της αίτησης της παρ. 1 του άρθρου 4, όσο και κατά τη περίοδο ρύθμισης των οφειλών. Παράβαση της υποχρέωσης αυτής από δόλο ή βαρεία αμέλεια, την οποία μπορεί να επικαλεστεί με αίτησή του οποιοσδήποτε πιστωτής, εφόσον δεν έχει παρέλθει ένα έτος από τότε που την πληροφορήθηκε, συνεπάγεται, με την επιφύλαξη τυχόν ποινικής ευθύνης, την απόρριψη του αιτήματος για ρύθμιση οφειλών με απαλλαγή σύμφωνα με το άρθρο 8 ή την έκπτωση από τη ρύθμιση οφειλών και την απαλλαγή που έχει ήδη αποφασισθεί.

Η νομολογία έχει κρίνει ότι η αίτηση του οφειλέτη πρέπει να περιέχει την οικονομική κατάσταση του αιτούντος κατά το χρόνο ανάληψης των δανειακών του υποχρεώσεων, τις αιτίες που τον οδήγησαν σε μόνιμη αδυναμία πληρωμής των οφειλών του, καθώς και το χρόνο ανάληψης των δανειακών υποχρεώσεων (Βενιέρης Ιάκωβος - Κατσάς Θεόδωρος, ό.π., σελ. 180 και 182 επ., Ψυχομάνης Σπυρίδων, ό.π., σελ. 31).

Η διάταξη του άρθρου 10 παρ. 1 του Ν. 3869/2010 περιγράφει περιοριστικά τα στοιχεία της αιτήσεως για τα οποία υπάρχει καθήκον αληθείας, δηλαδή για τα περιουσιακά του στοιχεία, τα εισοδήματά του και την κατάσταση των πιστωτών του. Από το συνδυασμό της διατάξεως του άρθρου 10 παρ. 1 του Ν. 3869/2010 με τη διάταξη του άρθρου 4 του Ν. 3869/2010 προκύπτει ότι σκοπός του Νόμου είναι να προστατεύσει μόνο τον καλόπιστο οφειλέτη και παράλληλα να προστατεύσει τους πιστωτές από κακόπιστους οφειλέτες, οι οποίοι με δόλο ή με βαρεία αμέλεια προσπαθούν να απαλλαγούν των υποχρεώσεών τους. Ο δόλιος οφειλέτης πέραν της απόρριψης της αιτήσεώς του ενδέχεται να έχει και ποινική ευθύνη, όπως ρητά προβλέπει το άρθρο 10 παρ. 1 του Ν. 3869/2010. Προς το σκοπό αυτό κατατείνει ρητά η παράγραφος 2 του άρθρου 10 του Ν. 3869/2010 σύμφωνα με την οποία *ο οφειλέτης υποχρεούται να επιτρέπει στους πιστωτές την πρόσβαση σε στοιχεία που απεικονίζουν την οικονομική του κατάσταση και τα τρέχοντα εισοδήματά του, όπως επίσης και η παράγραφος 3 του άρθρου 10 του Ν. 3869/2010, η οποία πρόσφατα τροποποιήθηκε με το Ν. 4549/2018 όπου ορίζεται *Υστερα από αίτηση πιστωτή στον οποίο έχει γίνει η επίδοση που προβλέπεται στην παράγραφο 1 του άρθρου 5 και η οποία διαβιβάζεται μέσω του αρμόδιου Εισαγγελέα, ο εργοδότης, η αρμόδια υπηρεσία, τα πιστωτικά ιδρύματα και ο αρμόδιος οικονομικός έφορος είναι υποχρεωμένοι να δίνουν κάθε χρήσιμη πληροφορία για την περιουσιακή κατάσταση και τα εισοδήματα του οφειλέτη.**

2.6 Απόρριψη της αιτήσεως και οι συνέπειές της

Η αίτηση του οφειλέτη ενδέχεται να απορριφθεί είτε για τυπικούς, είτε για ουσιαστικούς λόγους.

Για τυπικούς λόγους η αίτηση απορρίπτεται, όταν ο αιτών είναι νομικό πρόσωπο, όταν η αίτηση έχει υποβληθεί σε αναρμόδιο δικαστήριο ή όταν υπάρχει δεδικασμένο ή εκκρεμοδικία. Σε περίπτωση έλλειψης κάποιου από τα στοιχεία του άρθρου 4 του Ν. 3869/2010 η αίτηση κρίνεται είτε αόριστη από το Δικαστήριο και απορρίπτεται επίσης για τυπικούς λόγους.

Για ουσιαστικούς λόγους η αίτηση απορρίπτεται εάν αποδειχθεί ότι ο αιτών έχει εμπορική ιδιότητα, εάν διαπιστωθεί ότι δεν βρίσκεται σε γενική και μόνιμη αδυναμία πληρωμής των οφειλών του, εάν δολίως έχει περιέλθει σε γενική και μόνιμη αδυναμία πληρωμής των οφειλών του ή εάν αποδειχθεί, κατόπιν υποβολής ενστάσεως από τους πιστωτές, ότι ο οφειλέτης- αιτών παραβίασε το καθήκον αληθείας που επιβάλλεται από τη διάταξη του άρθρου 10 παρ. 1 του Ν. 3869/2010 (Μακρής Δημήτρης, ό.π., σελ. 148 και 182 επ., Κρητικός Αθανάσιος, ό.π., σελ. 272 επ.).

Σε περίπτωση απόρριψης της αιτήσεως για τυπικούς λόγους ο αιτών δύναται να καταθέσει εκ νέου την αίτηση, διορθώνοντας την τυπική έλλειψη που οδήγησε σε απόρριψη την αρχική του αίτηση, χωρίς μάλιστα να υφίσταται κάποιος χρονικός περιορισμός.

Σε περίπτωση απόρριψης της αιτήσεως για ουσιαστικούς λόγους υφίστανται προϋποθέσεις και χρονικοί περιορισμοί για την επανακατάθεση της αιτήσεως. Σύμφωνα με το άρθρο 10 του Ν. 3869/2010 σε περίπτωση απόρριψης της αιτήσεως, λόγω παραβίασης του καθήκοντος αληθείας, ο οφειλέτης δύναται να καταθέσει εκ νέου την αίτησή του μόνο μετά την πάροδο δύο ετών από την απόρριψη. Περαιτέρω αν η αίτηση απορριφθεί για ουσιαστικούς λόγους, σύμφωνα με το άρθρο 8 παρ. 1 του Ν. 3869/2010 νέα αίτηση δεν μπορεί να υποβληθεί πριν από την πάροδο ενός έτους (Κατηφόρης Νικόλαος, Η δικονομία της Ρυθμίσεως Οφειλών Υπερχρεωμένων Φυσικών Προσώπων (Ν. 3869/2010), Σάκκουλας, 2013 σελ. 105 επ., Κρητικός Αθανάσιος, ό.π., σελ. 273, Βενιέρης Ιάκωβος - Κατσάς Θεόδωρος, ό.π., σελ. 402 επ.).

Σε περίπτωση απόρριψης της αιτήσεως είναι πλέον δυνατή η έναρξη της αναγκαστικής εκτέλεσης εκ μέρους των πιστωτών. Για την προστασία των οφειλετών και σε συνδυασμό

με το γεγονός ότι η απόφαση του Δικαστηρίου μπορεί να προσβληθεί με το ένδικο μέσο της εφέσεως στην παρ. 5 του άρθρου 6 του Ν. 3869/2010 ορίζεται ότι *αναστολή της αναγκαστικής εκτέλεσης μπορεί να ζητηθεί και μετά την έκδοση της οριστικής απόφασης, εφόσον έχει ασκηθεί εμπρόθεσμα έφεση από τον οφειλέτη. Η αναστολή χορηγείται εάν πιθανολογείται ότι από την εκτέλεση θα προκληθεί ουσιώδης βλάβη στα συμφέροντα του αιτούντος και ότι θα ευδοκιμήσει η αίτηση. Η χορήγηση της αναστολής επάγεται αυτοδικαίως την απαγόρευση διάθεσης των περιουσιακών στοιχείων του οφειλέτη.*

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο

3.1 Η δικαστική ρύθμιση καταβολής μηνιαίων δόσεων

Στα άρθρα 8, 9 και 10 του Ν. 3869/2010 προβλέπεται η ρύθμιση των χρεών του οφειλέτη ή η απαλλαγή του από αυτές σε περίπτωση που κριθεί από το Δικαστήριο, ότι ο αιτών πληρεί τις προϋποθέσεις για υπαγωγή του στις ευεργετικές διατάξεις του Νόμου.

Η συνηθέστερη ρύθμιση των Δικαστηρίων είναι ο ορισμός μηνιαίων δόσεων για τον οφειλέτη από τα εισοδήματά του για χρονικό διάστημα τριών έως πέντε ετών. Μετά την παρέλευση του χρονικού αυτού διαστήματος και κατόπιν δικαστικής απόφασης επέρχεται απαλλαγή του οφειλέτη από το υπόλοιπο των οφειλών του.

Η ρύθμιση αυτή των δικαστηρίων επέρχεται, αν τα περιουσιακά στοιχεία του οφειλέτη δεν είναι επαρκή προς ρευστοποίηση προκειμένου να ικανοποιηθούν οι πιστωτές από τη ρευστοποίηση αυτών. Σύμφωνα με το άρθρο 9 παρ. 1 του Ν. 3869/2010 *«Εφόσον υπάρχει ρευστοποιήσιμη περιουσία, η εκποίηση της οποίας κρίνεται απαραίτητη για την ικανοποίηση των πιστωτών ή όταν το δικαστήριο κρίνει αναγκαίο να παρακολουθήσει και να υποβοηθήσει την εκτέλεση των όρων ρύθμισης των οφειλών για την απαλλαγή του οφειλέτη από τα χρέη ή την εξασφάλιση των συμφερόντων των πιστωτών ορίζεται εκκαθαριστής.»*

Από το συνδυασμό των διατάξεων 8 παρ. 2 και 9 παρ. 1 του Ν. 3869/2010 προκύπτει ότι σε περίπτωση ύπαρξης περιουσιακών στοιχείων διατάσσεται η ρευστοποίηση αυτών, χωρίς να ορισθούν μηνιαίες καταβολές, ενώ σε περίπτωση που ο αιτών δεν διαθέτει περιουσιακά στοιχεία προς ρευστοποίηση ορίζονται από το Δικαστήριο μηνιαίες καταβολές από τα εισοδήματα του αιτούντος.

Σύμφωνα με τη νομολογία γίνεται συνδυασμός των δύο ανωτέρω τρόπων ρύθμισης οφειλών, δηλαδή ορίζονται και μηνιαίες καταβολές, αλλά και εκποίηση κάποιων περιουσιακών στοιχείων του οφειλέτη (Κρητικός Αθανάσιος, ό.π., σελ. 276).

Στην περίπτωση που το Δικαστήριο ορίσει προς τον οφειλέτη την καταβολή μηνιαίων δόσεων, το ύψος των δόσεων αυτών ορίζεται αποκλειστικά από το Δικαστήριο υπό τις προϋποθέσεις βεβαίως που ορίζει το άρθρο 8 παρ. 2 του Ν. 3869/2010. Το δικαστήριο προκειμένου να ορίσει το ύψος των μηνιαίων δόσεων, λαμβάνει καταρχήν υπ' όψη του τα εισοδήματα του οφειλέτη. Στη συνέχεια οφείλει να λάβει υπ' όψη του και να αφαιρέσει τα ποσά που απαιτούνται για την κάλυψη των εύλογων δαπανών διαβίωσης του οφειλέτη και

των προστατευόμενων μελών της οικογένειάς του και το ποσό που απομένει καταβάλλεται προς τους πιστωτές (Κιουπτσίδου- Στρατουδάκη Ευδοξία, ό.π., σελ. 1486, Κρητικός Αθανάσιος ό.π., σελ. 278, Βενιέρης Ιάκωβος - Κατσάς Θεόδωρος, ό.π., σελ. 363 επ. και 376 επ.).

Κρίσιμο στοιχείο που λαμβάνεται υπ' όψη από τα δικαστήρια για τον καθορισμό των μηνιαίων δόσεων είναι η οικονομική κατάσταση του οφειλέτη και όχι το σύνολο των οφειλών του προς τους πιστωτές.

Σε κάθε αίτηση υπαγωγής στο Ν. 3869/2010 ο οφειλέτης προτείνει ένα σχέδιο ρύθμισης των οφειλών του. Τα δικαστήρια δεν δεσμεύονται από τις προτάσεις αυτές των οφειλετών, καθώς πρέπει να σταθμίσουν και τα συμφέροντα των πιστωτών και έτσι μπορούν να ορίσουν είτε υψηλότερο, είτε χαμηλότερο ύψος μηνιαίων δόσεων (Βενιέρης Ιάκωβος - Κατσάς Θεόδωρος, ό.π., σελ. 353 επ.).

Οι καταβολές που έχουν γίνει από την κατάθεση της αίτησης μέχρι και την έκδοση της οριστικής απόφασης, προβλέπεται ρητά στο Νόμο και ειδικότερα στο άρθρο 5 παρ. 3 του Ν. 3869/2010 ότι συνυπολογίζονται στο χρονικό διάστημα καταβολών του άρθρου 8 παρ. 2. Σε περίπτωση ορισμού μικρότερου ποσού δόσης από αυτό που κατέβαλλε ο οφειλέτης μέχρι την έκδοση της απόφασης, δεν αποδίδεται η διαφορά στον οφειλέτη, καθώς τα ποσά αυτά δεν θεωρούνται ως αχρεωστήτως καταβληθέντα. Σε περίπτωση όμως ορισμού μεγαλύτερου ποσού δόσης, ο οφειλέτης υποχρεούται να καταβάλει το ποσό της διαφοράς και όπως ειδικότερα ορίζεται στο άρθρο 9 παρ. 5 του Ν. 3869/2010 η διαφορά που προκύπτει αποπληρώνεται εντόκως μέσα σε ένα έτος από τη λήξη των καταβολών του άρθρου 8 παρ. 2 και του άρθρου 9 παρ. 2. Το επιτόκιο είναι το επιτόκιο των πράξεων Κύριας Αναχρηματοδότησης της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας προσαυξημένο κατά δύομισι εκατοστιαίες μονάδες (Κρητικός Αθανάσιος, ό.π., σελ. 391).

Ο Νόμος 3869/2010 προβλέπει στο άρθρο 8 παρ. 5, ότι το Δικαστήριο μπορεί εξαιτίας εξαιρετικών περιστάσεων που ενδεικτικά προβλέπονται εκεί να ορίσει μηνιαίες καταβολές μικρού ύψους ή και μηδενικές καταβολές και ταυτόχρονα να ορίσει νέα δικάσιμο για επαναπροσδιορισμό των μηνιαίων καταβολών. Η πρακτική αυτή είναι δυναμική και όχι υποχρεωτική για το Δικαστήριο και νομολογιακά επιλέγεται σπάνια και συνήθως σε περιπτώσεις που υπάρχει αβεβαιότητα ως προς το ακριβές ύψος των εισοδημάτων του πιστωτή (π.χ σε περιπτώσεις που έχει δοθεί προσωρινή σύνταξη και επίκειται η έκδοση

της οριστικής πράξης συνταξιοδότησης) (Κρητικός Αθανάσιος, ό.π., σελ. 304, Βενιέρης Ιάκωβος - Κατσάς Θεόδωρος, ό.π., σελ. 396).

3.2 Η δικαστική ρύθμιση ρευστοποίησης περιουσιακών στοιχείων

Μία σημαντική διαφορά που εντοπίζεται στο Νόμο 3869/2010 σε σχέση με την πτώχευση νομικών προσώπων είναι ο τρόπος ικανοποίησης των πιστωτών.

Στο πτωχευτικό δίκαιο των νομικών προσώπων η ικανοποίηση των πιστωτών γίνεται μέσω της εκποίησης της πτωχευτικής περιουσίας, ενώ στο Ν. 3869/2010 το φυσικό πρόσωπο καλείται να ικανοποιήσει τους πιστωτές του καταρχήν από το εισόδημά του με την καταβολή μηνιαίων δόσεων σύμφωνα με το άρθρο 8 παρ. 2 Ν. 3869/2010.

Ο νόμος όμως 3869/2010 δεν παραβλέπει το γεγονός ότι κάποιος οφειλέτης μπορεί να διαθέτει περιουσιακά στοιχεία, η ρευστοποίηση των οποίων θα μπορούσε να καλύψει το σύνολο ή μέρος των οφειλών τους. Το δικαστήριο όπως και ανωτέρω αναφέρθηκε, μπορεί να διατάξει μόνο την ρευστοποίηση των περιουσιακών στοιχείων αν αυτά είναι επαρκή για την ικανοποίηση των πιστωτών, χωρίς ταυτόχρονα να ορίσει μηνιαίες καταβολές κατά το άρθρο 8 παρ. 2 του Ν. 3869/2010. Αν όμως η ρευστοποίηση των περιουσιακών στοιχείων του οφειλέτη δεν επαρκούν για την ικανοποίηση των πιστωτών, το δικαστήριο μπορεί να προχωρήσει τόσο στον ορισμό μηνιαίων καταβολών, όσο και σε ρευστοποίηση κάποιων περιουσιακών στοιχείων προκειμένου να εξοφληθεί μέρος των οφειλών (Κρητικός Αθανάσιος, *ό.π.*, σελ. 276, Κιουπτσίδου- Στρατουδάκη Ευδοξία, *ό.π.*, σελ. 1490 επ., Σπυριδάκης Ι. - Γεωργιακάκης Ε., *ό.π.*, σελ. 79).

Προκειμένου να διαταχθεί από το δικαστήριο η ρευστοποίηση των περιουσιακών στοιχείων του οφειλέτη, κρίνεται από το δικαστήριο ποια από τα περιουσιακά στοιχεία είναι πρόσφορα προς εκποίηση και ποια είναι αυτά που θα έχουν αγοραστικό ενδιαφέρον και θα αποφέρουν τίμημα επαρκές για την αποπληρωμή των οφειλών και μόνο γι' αυτά διατάσσεται η ρευστοποίηση.

Στην περίπτωση που ο οφειλέτης προχώρησε σε εκποίηση ακινήτων πριν την κατάθεση της αιτήσεως, με σκοπό να μην δύνανται οι πιστωτές να ικανοποιηθούν από την περιουσία του, το Δικαστήριο που δικάζει κατά την προκείμενη διαδικασία, δεν δύναται να διατάξει ανάκληση της μεταβίβασης. Οι πιστωτές στην περίπτωση μεταβίβασης ακίνητης περιουσίας από τον οφειλέτη, προστατεύονται επαρκώς με τις διατάξεις του ΑΚ περί καταδολίευσης δανειστών (Μακρής Δημήτρης, *ό.π.*, σελ. 173, Γαλανοπούλου-Μητροπούλου Αγγελική, *Υπερχρεωμένα Νοικοκυριά, νομική αντιμετώπιση, β' έκδοση, Σάκκουλα, 2011, σελ. 48 επ.*, Βενιέρης Ιάκωβος - Κατσάς Θεόδωρος, *ό.π.*, σελ. 415).

Οι οφειλέτες μεταξύ των άλλων στοιχείων που πρέπει να προσκομίσουν με την κατάθεση της αιτήσεως είναι και υπεύθυνη δήλωση για τις μεταβιβάσεις ακινήτων που ενδεχομένως έγιναν την τελευταία τριετία πριν την κατάθεση της αιτήσεως. Στα πλαίσια αυτά, νομολογιακά έχει κριθεί ότι σε περίπτωση που διαπιστωθεί από το Δικαστήριο η μεταβίβαση περιουσιακών στοιχείων, δεν γίνεται ανάκληση της μεταβίβασης, όπως και ανωτέρω αναφέρθηκε, αλλά ενδέχεται να οδηγήσει το Δικαστήριο στην κρίση ότι ο οφειλέτης δόλια υπεισήλθε σε αδυναμία πληρωμών και να απορρίψει την αίτηση (2/2012 Ειρ. Αιτωλικού).

Αντικρουόμενες απόψεις έχουν υποστηριχθεί στη θεωρία σχετικά με τη δυνατότητα ρευστοποίησης περιουσιακών στοιχείων, που περιέρχονται στην κυριότητα του οφειλέτη, μετά την έκδοση της απόφασης και κατά τη διάρκεια της ρύθμισης. Σύμφωνα με το άρθρο 15 του Ν. 3869/2010 *«Για τη ρύθμιση και απαλλαγή χρεών φυσικών προσώπων εφαρμόζονται, όπου επιβάλλεται, με την επιφύλαξη ειδικότερων διατάξεων του παρόντος, οι διατάξεις του Πτωχευτικού Κώδικα».*

Μέρος λοιπόν της θεωρίας με βάση το άρθρο 15 του Ν. 3869/2010 σε συνδυασμό με τις διατάξεις του Πτωχευτικού Κώδικα, υποστηρίζουν ότι η μεταπτωχευτική περιουσία δεν εμπίπτει στη διαδικασία και κατ' επέκταση δεν δύναται να διαταχθεί μεταγενέστερα μεταρρύθμιση της απόφασης, ώστε να περιληφθεί και αυτή στην πρόβλεψη για ρευστοποίηση (Βενιέρης Ι. - Κατσάς Θ., ό.π., σελ. 420επ.).

Κατ' άλλη άποψη της θεωρίας, αν μετά την έκδοση απόφασης σύμφωνα με το Ν. 3869/2010 ο οφειλέτης αποκτήσει ακίνητη περιουσία από άλλη αιτία, πλην αιτία θανάτου, αυτή είναι υπέγγυα για την ικανοποίηση των πιστωτών και άρα είναι δυνατή η εκποίηση της με μεταρρύθμιση της απόφασης. (Σπυριδάκης Ι. - Γεωργιακάκης Ε., ό.π., σελ. 80, Κρητικός Αθανάσιος, Ρύθμιση των οφειλών υπερχρεωμένων φυσικών προσώπων, ό.π., σελ. 292, Κιουπτσίδου- Στρατουδάκη Ευδοξία, ό.π., σελ. 1489.)

Στο άρθρο 9 παρ. 1 του Ν. 3869/2010 προβλέπεται η διαδικασία ρευστοποίησης της περιουσίας του οφειλέτη. Σύμφωνα με το άρθρο αυτό τη διαδικασία της ρευστοποίησης της περιουσίας, το δικαστήριο την αναθέτει σε εκκαθαριστή. Εκκαθαριστής ορίζεται είτε πρόσωπο που προτείνουν οι πιστωτές, οι οποίοι αντιπροσωπεύουν την πλειοψηφία των πιστώσεων, είτε πρόσωπο από τον κατάλογο των πραγματογνωμόνων σύμφωνα με το άρθρο 371 ΚΠολΔ. Έργο του εκκαθαριστή σύμφωνα με το άρθρο 9 παρ. 1 του Ν.

3869/2010 είναι αυτό που προσδιορίζεται ειδικά με την απόφαση του διορισμού του και, σε κάθε περίπτωση, η διαχείριση της περιουσίας του οφειλέτη, η διασφάλισή της σε όλο το νόμιμο ύψος της χάριν των πιστωτών, η πρόσφορη εκποίησή της και η διανομή του προϊόντος της εκποίησης στους πιστωτές.

Επίσης στο άρθρο 9 παρ. 1 του Ν. 3869/2010 προβλέπεται αναλογική εφαρμογή διατάξεων του Πτωχευτικού Κώδικα, καθώς ορίζεται ότι οι διατάξεις του Πτωχευτικού Κώδικα περί συνδίκου εφαρμόζονται αναλόγως και στον εκκαθαριστή. Από τον συνδυασμό λοιπόν του άρθρου 9 παρ. 1 του Ν. 3869/2010 και των άρθρων 17 και 18 του Πτωχευτικού Κώδικα, προκύπτει ότι η διαχείριση της ρευστοποιήσιμης περιουσίας του οφειλέτη, ανατίθεται στον εκκαθαριστή και ο οφειλέτης δύναται απλώς και μόνο να συμπράττει μαζί με τον εκκαθαριστή υπό την προϋπόθεση ότι αυτό ορίζεται από τη δικαστική απόφαση. Η διαφορά που υπάρχει μεταξύ του Ν. 3869/2010 και του Πτωχευτικού Κώδικα σχετικά με την πτωχευτική απαλλοτρίωση είναι ότι στο Ν. 3869/2010 η πτωχευτική απαλλοτρίωση ισχύει μόνο για τα περιουσιακά στοιχεία του οφειλέτη, που ορίζονται ρητά στη δικαστική απόφαση ότι πρέπει να ρευστοποιηθούν, ενώ στον Πτωχευτικό Κώδικα η πτωχευτική απαλλοτρίωση αφορά το σύνολο της περιουσίας του οφειλέτη. Επίσης στο άρθρο 9 παρ. 1 του Ν. 3869/2010 ορίζεται ότι από τη ρευστοποιήσιμη περιουσία του οφειλέτη, εξαιρούνται τα πράγματα που ορίζονται ως ακατάσχετα σύμφωνα με το άρθρο 953 του ΚΠολΔ δηλαδή αυτά που είναι απολύτως απαραίτητα για τις στοιχειώδεις ανάγκες διαβίωσης του οφειλέτη και της οικογένειάς του και, προκειμένου για πρόσωπα που με την προσωπική τους εργασία αποκτούν όσα τους χρειάζονται για να ζήσουν, τα πράγματα, τα οποία είναι απαραίτητα για την εργασία τους (Κρητικός Αθανάσιος, ό.π., σελ. 319, Ρούσσοις Κλεάνθης, ό.π., σελ. 35).

3.3 Η δικαστική ρύθμιση εξαίρεσης της κύριας κατοικίας του οφειλέτη από τη ρευστοποίηση

Εκτός από τη δικαστική ρύθμιση καταβολής μηνιαίων δόσεων για τρία έως πέντε έτη και την ενδεχόμενη δικαστική ρύθμιση ρευστοποίησης περιουσιακών στοιχείων, εφόσον υπάρχουν και είναι πρόσφορα προς ρευστοποίηση, που αναλύθηκαν ανωτέρω, μία από τις σημαντικότερες ρυθμίσεις των δικαστηρίων των υπερχρεωμένων φυσικών προσώπων είναι η ρύθμιση εξαίρεσης της κύριας κατοικίας του οφειλέτη από την εκποίηση. Η ανωτέρω δυνατότητα εξαίρεσης της κύριας κατοικίας από την εκποίηση, προβλέπεται ρητά στο άρθρο 9 παρ. 2 του Ν. 3869/2010 και απαιτείται το ακίνητο να χρησιμεύει ως κύρια κατοικία του οφειλέτη. Για τη ρύθμιση αυτή είναι αδιάφορο αν το ακίνητο είναι βεβαρυσμένο ή όχι με εμπράγματα ασφάλεια, απαιτείται όμως το ακίνητο αυτό να ανήκει στην κυριότητα στον οφειλέτη, άρα δεν μπορεί να υποβληθεί αίτημα από τον οφειλέτη για εξαίρεση από την εκποίηση κατοικίας που ανήκει στη σύζυγο, ακόμη και αν χρησιμεύει ως κύρια κατοικία τους. Μία επιπλέον προϋπόθεση προκειμένου να εξαιρεθεί της εκποίησης η κύρια κατοικία του οφειλέτη είναι αυτή να μην υπερβαίνει το αφορολόγητο όριο απόκτησης πρώτης κατοικίας προσαυξημένο κατά πενήντα τοις εκατό. Με την τροποποίηση που έγινε με το Ν. 4346/2015 και που ισχύει για αιτήσεις που κατατίθενται από την 1-1-2016 προβλέπεται ότι προκειμένου να εξαιρεθεί της εκποίησης η κύρια κατοικία του οφειλέτη θα πρέπει να πληρούνται σωρευτικά οι εξής προϋποθέσεις: α) το συγκεκριμένο ακίνητο χρησιμεύει ως κύρια κατοικία του, β) το μηνιαίο διαθέσιμο οικογενειακό του εισόδημα δεν υπερβαίνει τις εύλογες δαπάνες διαβίωσης, όπως αυτές προσδιορίζονται στην παράγραφο 3 του άρθρου 5 του παρόντος, προσαυξημένες κατά εβδομήντα τοις εκατό (70%), γ) η αντικειμενική αξία της κύριας κατοικίας κατά το χρόνο συζήτησης της αίτησης δεν υπερβαίνει τις εκατόν ογδόντα χιλιάδες (180.000) ευρώ για τον άγαμο οφειλέτη, προσαυξημένη κατά σαράντα χιλιάδες ευρώ (40.000) ευρώ για τον έγγαμο οφειλέτη και κατά είκοσι χιλιάδες (20.000) ευρώ ανά τέκνο και μέχρι τρία (3) τέκνα και δ) ο οφειλέτης είναι συνεργάσιμος δανειολήπτης, βάσει του Κώδικα Δεοντολογίας Τραπεζών, όπου αυτός εφαρμόζεται.

Η υποβολή σχετικού αιτήματος από τον οφειλέτη είναι απαραίτητο προκειμένου το δικαστήριο να αποφασίσει την εξαίρεση της εκποίησης της κύριας κατοικίας του οφειλέτη το οποίο, όπως και κάθε αίτημα πρέπει να είναι σαφές και ορισμένο, ώστε να δύναται να εκτιμηθεί ως προς τη νομιμότητα και τη βασιμότητά του. Η εξαίρεση από την εκποίηση

της κύριας κατοικίας, εξάλλου, δεν είναι τελείως ανώδυνη για τον οφειλέτη, καθότι ο τελευταίος αναλαμβάνει πρόσθετη υποχρέωση, πέραν εκείνης της υποχρέωσης που επιβάλλεται στο πλαίσιο της δικαστικής ρύθμισης των χρεών του άρθρου 8 του νόμου και συγκεκριμένα ο οφειλέτης «εξαγοράζει» κατά κάποιο τρόπο την εξαίρεση από την εκποίηση της κύριας κατοικίας καταβάλλοντας σε δόσεις στο εκ του νόμου ποσοστό που αντιστοιχεί στο 80 τοις εκατό της αντικειμενικής αξίας της κύριας κατοικίας του (Κρητικός Αθανάσιος., Ρύθμιση των οφειλών υπερχρεωμένων φυσικών προσώπων και άλλες διατάξεις, σελ. 334, Βενιέρης Ι. - Κατσάς Θ., ό.π., σελ. 465 επ., Κιουπτσίδου-Στρατουδάκη Ευδοξία, ό.π., σελ. 1494). Ο σκοπός της ρύθμισης αυτής δηλαδή της καταβολής επιπλέον δόσεων βρίσκει έρεισμα στην προστασία των πιστωτών, οι οποίοι με την εξαίρεση της κύριας κατοικίας από την εκποίηση, χάνουν τη δυνατότητα εκπλειστηρίασης του ακινήτου και ικανοποίησης μέρους των απαιτήσεων τους.

Οι οφειλέτες με τη δικαστική ρύθμιση των χρεών τους, τις περισσότερες φορές είναι υποχρεωμένοι να καταβάλλουν δύο δόσεις δηλαδή της δόσης για τη ρύθμιση των χρεών τους και της δόσης για την εξαίρεση της κύριας κατοικίας τους από την εκποίηση. Η ταυτόχρονη καταβολή των δύο δόσεων έχει ως αποτέλεσμα την υπερβολική επιβάρυνση του οφειλέτη και ελλοχεύει ο κίνδυνος ο οφειλέτης να μην καταφέρει να ανταπεξέλθει σε αυτό το βάρος και να κινδυνεύει με έκπτωση από τη ρύθμιση. Λόγω του κινδύνου αυτού η προϊσχύσασα μορφή του άρθρου 9 παρ. 2 του Ν. 3869/2010 προέβλεπε την δυνατότητα χορήγησης περιόδου χάριτος. Η δυνατότητα αυτή υιοθετήθηκε ευρέως από τη νομολογία και έτσι στο σύνολο σχεδόν των αποφάσεων ορίζεται ότι η καταβολή των δόσεων κατά το άρθρο 9 παρ. 2 του Ν. 3869/2010 για την εξαίρεση της κύριας κατοικίας από την εκποίηση, θα ξεκινούν μετά την πάροδο κάποιου χρονικού διαστήματος, το οποίο τις περισσότερες φορές συμπίπτει με το χρονικό διάστημα που ορίζεται για την καταβολή των δόσεων του άρθρου 8 παρ. 2 του Ν. 3869/2010. Με τον τρόπο αυτό αποφεύγεται η υπέρμετρη επιβάρυνση του οφειλέτη, παρατείνεται όμως ταυτόχρονα ο χρόνος αποπληρωμής των χρεών. Σύμφωνα με το άρθρο 9 του Ν. 3869/2010 το χρονικό διάστημα καταβολής των δόσεων για την εξαίρεση από την εκποίηση της κύριας κατοικίας δεν μπορεί να υπερβαίνει τα είκοσι έτη, εκτός αν η διάρκεια των συμβάσεων δυνάμει των οποίων χορηγήθηκαν οι πιστώσεις στον οφειλέτη υπερέβαιναν τα είκοσι έτη, οπότε το Δικαστήριο μπορεί να ορίσει μεγαλύτερη διάρκεια αποπληρωμής, η οποία όμως δεν μπορεί να ξεπεράσει τα τριάντα πέντε έτη. Κρίσιμοι παράγοντες που λαμβάνονται υπόψη από το Δικαστήριο για τον ορισμό του ακριβούς χρονικού διαστήματος καταβολών είναι η

οικονομική κατάσταση και η ηλικία του οφειλέτη (Βενιέρης Ι. - Κατσάς Θ., ό.π., σελ. 475 επ., Παπαρσενίου Παρασκευή, ό.π., σελ. 922).

Οι καταβολές για την εξαίρεση της κύριας κατοικίας από την εκποίηση γίνονται έντοκα και μάλιστα με επιτόκιο που δεν υπερβαίνει αυτό της ενήμερης οφειλής ή το μέσο επιτόκιο στεγαστικού δανείου με κυμαινόμενο επιτόκιο που ίσχυε, σύμφωνα με το στατιστικό δελτίο της Τράπεζας της Ελλάδος κατά τον τελευταίο μήνα για τον οποίο υφίσταται μέτρηση, αναπροσαρμοζόμενο με επιτόκιο αναφοράς αυτό των Πράξεων Κύριας Αναχρηματοδότησης της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας ή σε περίπτωση καθορισμού σταθερού επιτοκίου, το μέσο επιτόκιο στεγαστικού δανείου για ανάλογη της ρύθμισης περίοδο, όπως ομοίως προκύπτει από το στατιστικό δελτίο της Τράπεζας της Ελλάδος, και χωρίς ανατοκισμό. Στο σημείο αυτό έγκειται και η πρώτη διαφορά με τις καταβολές των δόσεων σύμφωνα με το άρθρο 8 παρ. 2 του Ν. 3869/2010, οι οποίες γίνονται άτοκα. Η δεύτερη διαφορά έγκειται στο ότι οι καταβολές των δόσεων του άρθρου 8 παρ. 2 του Ν. 3869/2010 κατανέμονται συμμετρως προς τους πιστωτές, με τις καταβολές όμως του άρθρου 9 παρ. 2 του Ν. 3869/2010 ικανοποιούνται προνομιακά οι έχοντες εμπράγματα ασφάλεια στο ακίνητο πιστωτές, άρα είναι σύνηθες το γεγονός να ικανοποιείται από τις καταβολές αυτές μόνο ο εμπράγματος πιστωτής και οι υπόλοιποι πιστωτές να λαμβάνουν μόνο τις καταβολές του άρθρου 8 παρ. 2 του Ν. 3869/2010 (Κρητικός Αθ., Ρύθμιση των οφειλών υπερχρεωμένων φυσικών προσώπων και άλλες διατάξεις, σελ 345, Βενιέρης Ι. - Κατσάς Θ., ό.π., σελ. 478 επ., Σπυριδάκης Ι. - Γεωργιακάκης Ε., ό.π., σελ. 98, Ψυχομάνης Σπυριδών, ό.π., σελ. 66).

Σύμφωνα με το άρθρο 9 παρ. 3 του Ν. 3869/2010 σε περίπτωση μη τήρησης από τον οφειλέτη της ρύθμισης του άρθρου 9 παρ. 2, ο πιστωτής δύναται να κινήσει διαδικασίες αναγκαστικής εκτέλεσης κατά του οφειλέτη και της κύριας κατοικίας του. Προϋπόθεση για να συμβεί αυτό είναι ο οφειλέτης να καθυστερεί υπαίτια την καταβολή τεσσάρων διαδοχικών μηνιαίων δόσεων ετησίως ή να καθυστερεί την καταβολή δόσεων της ρύθμισης και το συνολικό ύψος του ποσού σε καθυστέρηση να υπερβαίνει αθροιστικώς την αξία τεσσάρων μηνιαίων δόσεων ετησίως.

Ο Νομοθέτης με τα άρθρα 8 και 9 του Ν. 3869/2010 προσπαθεί να ρυθμίσει τα χρέη του οφειλέτη με τέτοιο τρόπο, ώστε από τη μία πλευρά να βοηθήσει τον υπερχρεωμένο οφειλέτη, από την άλλη όμως προσπαθεί να σταθμίσει και τα συμφέροντα των πιστωτών και να περιορίσει τις δυσμενείς για αυτούς συνέπειες της ρύθμισης. Το Δικαστήριο με εργαλείο τα δύο αυτά άρθρα, σταθμίζοντας τις οικονομικές δυνατότητες του

υπερχρεωμένου φυσικού προσώπου, προβαίνει σε ρύθμιση των χρεών του με τέτοιο τρόπο που να μην θίγονται και τα συμφέροντα των πιστωτών με τρεις τρόπους. Αρχικά με την υποχρεωτική καταβολή μηνιαίων δόσεων, έστω μικρού ποσού ή και μηδενικών καταβολών από τα εισοδήματα του οφειλέτη για χρονικό διάστημα τριών έως πέντε ετών, οι οποίες κατανέμονται συμμετρως στους πιστωτές. Σε περίπτωση ύπαρξης περιουσιακών στοιχείων το Δικαστήριο διατάζει τη ρευστοποίηση αυτών με την επιμέλεια εκκαθαριστή και τέλος σε περίπτωση που ο οφειλέτης ζητά την εξαίρεση της κύριας κατοικίας του από την εκποίηση, την υποχρεωτική καταβολή δόσεων και μάλιστα έντοκων (Δέλλιος Γιώργος, Η εξαίρεση της κύριας ή μοναδικής κατοικίας του οφειλέτη από τη ρευστοποίηση της περιουσίας του κατά το άρθρο 9 παρ. 2 του Ν. 3869/2010 για τη ρύθμιση των οφειλών υπερχρεωμένων φυσικών προσώπων, ΧρηΔικ 3/2010, έτος 4^ο, σελ. 297 επ., Βενιέρης Ιάκωβος, ό.π., σελ. 216 επ.).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο

4.1 Ανάκληση και μεταρρύθμιση της δικαστικής απόφασης

Ο Νόμος 3869/2010 δίνει τη δυνατότητα ανάκλησης ή μεταρρύθμισης του συμβιβασμού που έχει επιτευχθεί μεταξύ οφειλέτη και πιστωτών, της προσωρινής διαταγής που έχει εκδοθεί, καθώς και της απόφασης αναστολής της εκτελεστικής διαδικασίας. Στο άρθρο 8 παρ. 4 του Ν. 3869/2010 προβλέπεται η δυνατότητα, τόσο του οφειλέτη, όσο και των πιστωτών, να ζητούν την τροποποίηση της απόφασης που ορίζει μηνιαίες καταβολές από τρία έως πέντε έτη, ως προς το ύψος των μηνιαίων δόσεων, όταν τούτο βρίσκει έρεισμα σε μεταγενέστερα γεγονότα ή μεταβολές της περιουσιακής κατάστασης και των εισοδημάτων του οφειλέτη. Επειδή το άρθρο 8 παρ. 4 του Ν. 3869/2010 προβλέπει τροποποίηση της απόφασης μόνο ως προς το ύψος των μηνιαίων δόσεων, οποιαδήποτε άλλη μεταρρύθμιση μπορεί να ζητηθεί με τις διατάξεις της εκούσιας δικαιοδοσίας. Σύμφωνα με το άρθρο 8 παρ. 4 του Ν. 3869/2010, όσο και με τις διατάξεις της εκούσιας δικαιοδοσίας προβλέπεται ότι η ισχύς της απόφασης που τροποποιεί τη ρύθμιση μπορεί να ανατρέχει στο χρόνο υποβολής της αίτησης τροποποίησης.

Η επιλογή από το Νομοθέτη να προβλέψει στο Ν. 3869/2010 και ειδικότερα μόνο στο άρθρο 8 τη δυνατότητα της μεταρρύθμισης της απόφασης ως προς το ύψος των μηνιαίων καταβολών, ενώ δεν υπάρχει αντίστοιχη δυνατότητα στο άρθρο 9, οδήγησε μέρος της θεωρίας να υποστηρίζει ότι ο Νομοθέτης θέλησε να αποκλείσει τη δυνατότητα μεταρρύθμισης της απόφασης ως προς τις μηνιαίες καταβολές που ορίζονται για τη διάσωση της κύριας κατοικίας. Το μεγάλο χρονικό διάστημα που διαρκεί η ρύθμιση για τη διάσωση της κύριας κατοικίας από την εκποίηση, είναι λογικό να ανακύπτουν συνεχώς νέα πραγματικά περιστατικά που να δικαιολογούν τη μεταρρύθμιση της απόφασης, κάτι τέτοιο όμως θα οδηγούσε σε ανασφάλεια δικαίου, γι' αυτό υποστηρίζεται ότι ο Νομοθέτης επέλεξε να μην προβλέπεται στο άρθρο 9 η δυνατότητα μεταρρύθμισης της απόφασης.

Η αντίθετη άποψη υποστηρίζει ότι είναι δυνατή η μεταρρύθμιση της απόφασης για την εξαίρεση της κύριας κατοικίας από την εκποίηση κατ' αναλογική εφαρμογή του άρθρου 8 ως προς το ύψος των μηνιαίων δόσεων. Η άποψη αυτή υποστηρίζει ότι πέραν του ύψους των μηνιαίων δόσεων είναι επιτρεπτή η μεταρρύθμιση της απόφασης για την εξαίρεση της κύριας κατοικίας από την εκποίηση, όταν υπάρχουν πραγματικά περιστατικά που δικαιολογούν τη μεταρρύθμιση αυτή, όταν για παράδειγμα υπάρχει μείωση της αξίας του ακινήτου ή όταν εξοφλήθηκαν οι οφειλές προς τους πιστωτές και δεν υπάρχει λόγος

καταβολής των δόσεων του άρθρου 9 (Κρητικός Αθ., Ρύθμιση των οφειλών υπερχρεωμένων φυσικών προσώπων και άλλες διατάξεις, σελ 481, 503 επ. και 505 επ., Βενιέρης Ι. - Κατσάς Θ., ό.π., σελ. 478 επ., Ψυχομάνης Σπυρίδων, ό.π., σελ. 85).

4.2 Ένδικα μέσα

Η δυνατότητα ασκήσεως ενδίκων μέσων κατά των αποφάσεων που εκδίδονται στα πλαίσια του Ν. 3869/2010 προβλέπεται στο άρθρο 14 και ειδικότερα ορίζεται ότι *οι αποφάσεις του δικαστηρίου υπόκεινται σε έφεση και σε αναίρεση σύμφωνα με το άρθρο 560 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας*. Ενεργητικώς έννομο συμφέρον για την άσκηση έφεσης έχουν ο οφειλέτης, οι πιστωτές που εντάχθηκαν στη ρύθμιση, όσοι άσκησαν πρωτοδίκως κύρια ή πρόσθετη παρέμβαση, καθώς και ο εισαγγελέας Πρωτοδικών. Παθητικώς νομιμοποιούνται οι διάδικοι στην κύρια δίκη, χωρίς όμως να είναι απαραίτητο η έφεση να στρέφεται προς όλους τους διαδίκους.

Στην περίπτωση άσκησης έφεσης κατά της απόφασης του Ν. 3869/2010 εφαρμόζεται αναλογικά το άρθρο 763 ΚΠολΔ. Σύμφωνα με το άρθρο αυτό *Η προθεσμία της έφεσης και η άσκησή της δεν αναστέλλουν την ισχύ και την εκτέλεση της απόφασης. Το δικαστήριο που δικάζει την υπόθεση μπορεί και αυτεπαγγέλτως, κατά την έκδοση της απόφασής του, να αναστείλει την ισχύ και την εκτέλεσή της, ώσπου να γίνει απρόσβλητη με έφεση. Αν ασκηθεί έφεση, το δικαστήριο που εξέδωσε την απόφαση, όπως και το δικαστήριο που δικάζει την έφεση ή ο πρόεδρος του μπορούν κατά την κρίση τους, με αίτηση κάποιου από εκείνους που έλαβαν μέρος στην πρωτόδικη δίκη, να αναστείλουν την ισχύ και την εκτέλεσή της, μέχρι να εκδοθεί απόφαση στην έφεση.*

Η απόφαση λοιπόν που εκδίδεται κατά το Ν. 3869/2010 έχει άμεση εκτελεστότητα, μπορεί όμως το δικαστήριο να διατάξει την αναστολή κατά την έκδοση της απόφασης και σε περίπτωση που δεν έχει διαταχθεί με την πρωτόδικη απόφαση η αναστολή, δίνεται η δυνατότητα σε περίπτωση άσκησης έφεσης κατά την απόφασης να ζητηθεί η αναστολή της. Εξάιρεση από τα ανωτέρω εισάγει η παράγραφος 6 του άρθρου 8 του Ν. 3869/2010 σύμφωνα με την οποία *Η απόφαση που ορίζει μηνιαίες καταβολές είναι αμέσως εκτελεστή και δεν επιτρέπεται δικαστική αναστολή της, άρα ο οφειλέτης μετά την έκδοση της απόφασης υποχρεούται στην καταβολή των μηνιαίων δόσεων κατά το άρθρο 8 παρ. 2 του Ν. 3869/2010.*

Σε περίπτωση που η έφεση ασκείται από πιστωτή και αυτή απορριφθεί, η πρωτόδικη απόφαση διατηρείται σε ισχύ και ο οφειλέτης που εντάχθηκε στη ρύθμιση, συνεχίζει τις καταβολές του κατά τα οριζόμενα στην πρωτόδικη απόφαση. Στην περίπτωση που γίνει δεκτή η έφεση το δευτεροβάθμιο δικαστήριο κρατεί την υπόθεση και την κρίνει στην

ουσία της. Κρίνοντας κατ' ουσίαν το δευτεροβάθμιο δικαστήριο έχει τη δυνατότητα να ορίσει διαφορετικά το ύψος των καταβολών τόσο του άρθρου 8 παρ. 2, όσο και του άρθρου 9 παρ. 2 του Ν. 3869/2010, να κρίνει αν συντρέχουν ή όχι οι προϋποθέσεις εξαίρεσης της κύριας κατοικίας από την εκποίηση, κατά τρόπο διαφορετικό από το Πρωτοβάθμιο δικαστήριο, ή να κρίνει διαφορετικά σχετικά με την εκποίηση περιουσιακών στοιχείων του οφειλέτη. Το δευτεροβάθμιο δικαστήριο έχει τη δυνατότητα να κάνει δεκτή αίτηση οφειλέτη, που πρωτοδίκως απορρίφθηκε και να ορίσει το πλαίσιο της ρύθμισης ή κάνοντας δεκτή έφεση πιστωτή να απορρίψει αίτηση που πρωτοδίκως έγινε δεκτή. Στην περίπτωση αυτή ο οφειλέτης χάνει τη δυνατότητα να ρυθμίσει τα χρέη του και τα ποσά που καταβλήθηκαν με βάση την πρωτόδικη απόφαση δεν δύνανται να αναζητηθούν (Κρητικός Αθ., ό.π., σελ. 424, 503 επ. και 505 επ., Βενιέρης Ι. - Κατσάς Θ., ό.π., σελ. 486, 487 και 491 επ., Κατηφόρης Νικόλαος, ό.π., σελ. 110).

4.3 Η απαλλαγή του οφειλέτη

Ο οφειλέτης σε περίπτωση που προβαίνει κανονικά και σύμφωνα με την εκδοθείσα δικαστική απόφαση, στις καταβολές του άρθρου 8 του Ν. 3869/2010 και για όλο το χρονικό διάστημα που ορίστηκε με την απόφαση, έχει ως αποτέλεσμα την απαλλαγή του από τυχόν υφιστάμενο υπόλοιπο οφειλής έναντι όλων των πιστωτών του και μάλιστα σύμφωνα με το άρθρο 11 παρ. 1 του Ν. 3869/2010 *ακόμη και έναντι εκείνων που δεν ανήγγειλαν τις απαιτήσεις τους*. Η άποψη ότι ο οφειλέτης απαλλάσσεται με μόνη την καταβολή των δόσεων του άρθρου 8 του Ν. 3869/2010 βρίσκει έρεισμα στο άρθρο 11 παρ. 1 του Ν. 3869/2010 όπου αναφέρεται ότι ο οφειλέτης έχει υποχρέωση σε κανονική εκτέλεση των υποχρεώσεων που επιβάλλονται με την απόφαση που εκδίδεται σε εφαρμογή των παραγράφων 2,4 και 5 του άρθρου 8. Η επιφύλαξη που διατυπώνεται στο ίδιο άρθρο για το άρθρο 9 παρ. 2 δεν μπορεί να οδηγήσει σε διαφορετικό συμπέρασμα, καθώς μοναδική συνέπεια της μη καταβολής των δόσεων του άρθρου 9 παρ. 2 είναι η δυνατότητα των πιστωτών αναγκαστικής εκτέλεσης της κύριας κατοικίας του οφειλέτη.

Όπως και ανωτέρω αναφέρθηκε, το άρθρο 11 παρ. 1 του Ν. 3869/2010 ορίζει ότι επέρχεται απαλλαγή του οφειλέτη από τυχόν υφιστάμενο υπόλοιπο οφειλής έναντι όλων των πιστωτών του ακόμη και έναντι εκείνων που δεν ανήγγειλαν τις απαιτήσεις τους. Η ανωτέρω διάταξη ερμηνεύεται συσταλτικά και καταλαμβάνει τους πιστωτές, οι οποίοι έλαβαν γνώση της όλης διαδικασίας, αλλά ηθελημένα δεν πήραν μέρος σε αυτή. Αντίθετα δεν καταλαμβάνει τους πιστωτές, οι οφειλές των οποίων δεν συμπεριλήφθηκαν καθόλου στην αίτηση και θα ήταν δυσμενές γι' αυτούς να επέρχεται απόσβεση από μία διαδικασία στην οποία δεν συμμετείχαν εν αγνοία τους (Μακρής Δημήτρης, *ό.π.*, σελ. 195, Ψυχομάνης Σπυρίδων, *ό.π.*, σελ. 69, Κρητικός Αθ., *ό.π.*, σελ. 393, Βενιέρης Ι. - Κατσάς Θ., *ό.π.*, σελ. 512 επ., Κατηφόρης Νικόλαος, *ό.π.*, σελ. 121).

Προκειμένου να επέλθει η απαλλαγή του οφειλέτη από το υπόλοιπο των οφειλών του θα πρέπει να υποβληθεί αίτηση από αυτόν προς το Δικαστήριο, την οποία οφείλει να κοινοποιήσει στους πιστωτές. Το δικαστήριο κατόπιν της αιτήσεως, εκδίδει δικαστική απόφαση με την οποία πιστοποιεί την απαλλαγή του οφειλέτη από το υπόλοιπο των οφειλών (Μακρής Δημήτρης, *ό.π.*, σελ. 199, Ψυχομάνης Σπυρίδων, *ό.π.*, σελ. 71, Περάκης Ευάγγελος, *ό.π.*, σελ. 498)

4.4 Η έκπτωση του οφειλέτη

Ο οφειλέτης όπως και ανωτέρω αναφέρθηκε απαλλάσσεται από το υπόλοιπο των χρεών του, εφόσον τηρεί τη δικαστική ρύθμιση για όλο το χρονικό διάστημα που ορίστηκε. Η δικαστική απόφαση που εκδόθηκε δύναται να ανακληθεί και ο οφειλέτης να κηρυχθεί έκπτωτος αν συντρέξουν οι προϋποθέσεις που προβλέπονται στα άρθρα 10 παρ. 1 εδ. β και γ και 11 παρ. 2.

Σύμφωνα με το άρθρο 10 παρ. 1 εδ. β και γ ο οφειλέτης έχει υποχρέωση να υποβάλει ειλικρινή δήλωση για τα περιουσιακά στοιχεία και εισοδήματά του. Στην περίπτωση παραβίασης της υποχρέωσης αυτής από δόλο ή βαριά αμέλεια ως συνέπεια επέρχεται η απόρριψη της αιτήσεως αν προβληθεί πριν την έκδοση της απόφασης. Προβλέπεται στο άρθρο αυτό η δυνατότητα να προβληθεί η παραβίαση του καθήκοντος αληθείας και μετά την έκδοση της απόφασης από οποιονδήποτε πιστωτή με την υποβολή αίτησης προς το δικαστήριο εντός προθεσμίας ενός έτους από την πληροφόρηση και σε περίπτωση που πράγματι διαπιστωθεί η παραβίαση από τον οφειλέτη αυτό οδηγεί σε έκπτωσή του από τη ρύθμιση. Τις ίδιες συνέπειες δηλαδή την έκπτωση του οφειλέτη από τη ρύθμιση προβλέπει ο νόμος και σε περίπτωση που ο οφειλέτης παραλείπει δολίως ή με βαριά αμέλεια να συμπεριλάβει πιστωτές στην κατάσταση της περίπτωσης β της παραγράφου 1 του άρθρου 4.

Ένας δεύτερος λόγος έκπτωσης του οφειλέτη από τη ρύθμιση προβλέπεται στο άρθρο 11 παρ. 2 του Ν. 3869/2010. Ο λόγος αυτός έκπτωσης του οφειλέτη ιδρύεται όταν ο οφειλέτης καθυστερεί στην εκπλήρωση των υποχρεώσεών του από τη ρύθμιση για χρονικό διάστημα μεγαλύτερο των τριών μηνών ή διαπιστώνεται επανειλημμένη δυστροπία στην τήρηση της ρύθμισης. Το δικαστήριο αποφασίζει για την έκπτωση ή μη του οφειλέτη, κατόπιν αιτήσεως θιγόμενου πιστωτή, η οποία πρέπει να υποβληθεί το αργότερο μέσα σε τέσσερις μήνες από όταν δημιουργήθηκε ο λόγος της έκπτωσης. Επανειλημμένη δυστροπία του οφειλέτη υπάρχει όταν αυτός καταβάλλει μέρος της δόσεως ή καθυστερεί τουλάχιστον δύο φορές την καταβολή των δόσεων για μικρά επαναλαμβανόμενα χρονικά διαστήματα.

Όπως συνάγεται από τον ίδιο το Νόμο η αίτηση υποβάλλεται από το θιγόμενο πιστωτή, δηλαδή αυτόν στον οποίο υπάρχει καθυστέρηση καταβολής των δόσεων και όχι από οποιονδήποτε άλλο πιστωτή στον οποίο γίνονται κανονικά οι καταβολές των δόσεων. Η

έκπτωση όμως του οφειλέτη σύμφωνα με το άρθρο 11 παρ. 2 του Ν. 3869/2010 έχει επίπτωση σε όλους τους πιστωτές, καθώς σύμφωνα με την παράγραφο 3 του άρθρου 11 του Ν. 3869/2010 σε περίπτωση έκπτωσης του οφειλέτη οι απαιτήσεις των πιστωτών επανέρχονται στο ύψος στο οποίο θα βρίσκονταν αν δεν είχε υποβληθεί η αίτηση της παραγράφου 1 του άρθρου 4, άρα η έκπτωση ισχύει έναντι όλων των πιστωτών.

Ο Νόμος δεν ορίζει αν και πότε ο οφειλέτης δύναται να καταθέσει νέα αίτηση υπαγωγής του στο Ν. 3860/2010, μετά την έκπτωσή του από τη ρύθμιση και στη θεωρία υποστηρίζονται δύο απόψεις σχετικά με το ζήτημα. Η πρώτη άποψη υποστηρίζει ότι στην περίπτωση αυτή εφαρμόζεται αναλογικά το άρθρο 10 παρ. 1, όπου ορίζεται ότι σε περίπτωση απόρριψης της αίτησης λόγω παράβασης του καθήκοντος ειλικρίνειας, δεν μπορεί να κατατεθεί νέα αίτηση για διάστημα δύο ετών από την απόρριψη της αίτησης (Βενιέρης Ι. - Κατσάς Θ., ό.π., σελ. 549, Σπυριδάκης Ι. - Γεωργιακάκης Ε., ό.π., σελ. 99, Ψυχομάνης Σπυρίδων, ό.π., σελ. 73). Η δεύτερη άποψη υποστηρίζει την αναλογική εφαρμογή του άρθρου 8 παρ. 1 του Ν. 3869/2010 σύμφωνα με το οποίο αν το δικαστήριο απορρίψει την αίτηση για κάποιο λόγο πλην της παράβασης του καθήκοντος ειλικρίνειας, δεν μπορεί να υποβληθεί νέα αίτηση πριν την πάροδο ενός έτους από την απόρριψη (Κρητικός Αθανάσιος, ό.π., σελ. 405 επ.).

4.5 Δικαιώματα πιστωτών έναντι εγγυητών

Η ρύθμιση των υπερχρεωμένων φυσικών προσώπων που εισήχθη με το Ν. 3869/2010 έχει έντονο προσωποπαγή χαρακτήρα, καθώς σκοπός του είναι ο οφειλέτης να μπορέσει να επανενταχθεί στην οικονομική ζωή απαλλαγμένος από χρέη. Κύριο μέλημα των διατάξεων του Ν. 3869/2010 είναι το φυσικό πρόσωπο και όχι οι οφειλές του (Κρητικός Αθανάσιος, ό.π., σελ. 407 επ., Βενιέρης Ι. - Κατσάς Θ., ό.π., σελ. 554 επ.). Τα ανωτέρω προβλέπονται στο άρθρο 12 του Ν. 3869/2010, όπου ορίζεται ότι οι ευνοϊκές για τον υπερχρεωμένο οφειλέτη ρυθμίσεις δεν εκτείνονται στους εγγυητές και τους συνοφειλέτες. Ειδικότερα στο άρθρο 12 του Ν. 3869/2010 ορίζεται ότι *τα δικαιώματα των πιστωτών έναντι συνοφειλετών ή εγγυητών του οφειλέτη, καθώς και τα δικαιώματα των εμπραγμάτως ασφαλισμένων πιστωτών επί του υπέγγυου αντικειμένου δεν θίγονται.*

Συνάγεται με σαφήνεια λοιπόν ότι οι εγγυητές και οι συνοφειλέτες εξακολουθούν να ευθύνονται έναντι των πιστωτών για το σύνολο των χρεών, ανεξαρτήτως της υπαγωγής του οφειλέτη στη ρύθμιση (Κρητικός Αθανάσιος, ό.π., σελ. 408, Σπυριδάκης Ι. - Γεωργιακάκης Ε., ό.π., σελ. 111 επ.).

Το άρθρο 12 του Ν. 3869/2010 εισάγει και μία απόκλιση από τις γενικές διατάξεις του Αστικού Κώδικα και συγκεκριμένα τις διατάξεις των άρθρων 858επ. και 487 ΑΚ και ορίζει ότι σε περίπτωση που οι εγγυητές ή οι εις ολόκληρον υπόχρεοι καταβάλλουν κάποιο ποσό στους πιστωτές δεν έχουν το δικαίωμα αναγωγικής αναζήτησης των καταβαλλόμενων από τον οφειλέτη (Κρητικός Αθανάσιος, ό.π., σελ. 408, Βενιέρης Ι. - Κατσάς Θ., ό.π., σελ. 554 επ.).

Η απαλλαγή λοιπόν του οφειλέτη έναντι των εγγυητών και η απώλεια του δικαιώματος των εγγυητών για αναγωγική αναζήτηση των οφειλομένων οδήγησε το νομοθέτη στην τροποποίηση του άρθρου 5 παρ. 1 του Ν. 3869/2010 με το Ν. 4161/2013, όπου πλέον ορίζεται ρητά ότι η αίτηση υπαγωγής στις ευεργετικές διατάξεις του Ν. 3869/2010 κοινοποιείται στους εγγυητές, ώστε με αυτόν τον τρόπο να καταστούν διάδικοι.

Οι εγγυητές πέραν της δυνατότητας να καταστούν διάδικοι στη δίκη του πρωτοφειλέτη, έχουν τη δυνατότητα οι ίδιοι αυτοτελώς να καταθέσουν αίτηση προκειμένου να υπαχθούν στις ευεργετικές διατάξεις του Ν. 3869/2010, υπό την προϋπόθεση βεβαίως ότι συντρέχουν στο πρόσωπο του εγγυητή, οι προϋποθέσεις υπαγωγής του στο Νόμο

(Κατηφόρης Νικόλαος ό.π., σελ. 741 επ., Κρητικός Αθανάσιος, ό.π., σελ. 409 επ. και 43 επ., Βενιέρης Ι. - Κατσάς Θ., ό.π., σελ. 558 επ., Θεοχαροπούλου Ζέτα ό.π., σελ. 741 επ.).

Ο εγγυητής δύναται να καταθέσει την αίτηση του Ν. 3869/2010 υπό την προϋπόθεση της μη ύπαρξης στο πρόσωπό του της εμπορικής ιδιότητας και υπό την προϋπόθεση ότι περιήλθε σε μόνιμη αδυναμία εξόφλησης των ληξιπρόθεσμων χρεών χωρίς δόλο.

Όπως και ανωτέρω αναφέρθηκε ο εγγυητής, δύναται να ζητήσει ρύθμιση των οφειλών του από την εγγύηση, στην περίπτωση που ο πρωτοφειλέτης έχει καταστεί υπερήμερος, ανεξαρτήτως αν έχει ζητήσει ο πρωτοφειλέτης να υπαχθεί στις διατάξεις του Ν. 3869/2010, αφού η υπερημερία του πρωτοφειλέτη καθιστά την οφειλή από την εγγύηση ληξιπρόθεσμη. Ο εγγυητής αν δεν έχει άλλες ληξιπρόθεσμες οφειλές δεν μπορεί να εντάξει την οφειλή από την εγγύηση σε ρύθμιση αν ο πρωτοφειλέτης είναι ενήμερος των δανειακών του υποχρεώσεων, καθώς η οφειλή από την εγγύηση δεν έχει καταστεί ληξιπρόθεσμη. Ζήτημα ανακύπτει στην περίπτωση που ο εγγυητής έχει άλλες ληξιπρόθεσμες οφειλές, είτε ως πρωτοφειλέτης, είτε ως εγγυητής και αν δύναται να εντάξει στη ρύθμιση των οφειλών του και εγγύηση η οποία δεν έχει καταστεί ληξιπρόθεσμη, καθώς ο πρωτοφειλέτης εξυπηρετεί κανονικά το χρέος του. Μέρος της θεωρίας υποστηρίζει ότι η συγκεκριμένη οφειλή από την εγγύηση δεν μπορεί να ενταχθεί στη ρύθμιση η οποία υποστηρίζει την άποψη αυτή στηριζόμενη στο άρθρο 851 ΑΚ δυνάμει του οποίου *ο εγγυητής ευθύνεται για την έκταση που έχει κάθε φορά η κύρια οφειλή, και ιδίως για τις συνέπειες του πταίσματος ή της υπερημερίας του πρωτοφειλέτη*. Κατά την αντίθετη άποψη, η απαίτηση από την εγγύηση θεωρείται ληξιπρόθεσμη και υπάγεται στη ρύθμιση ακόμη και αν εξυπηρετείται από τον πρωτοφειλέτη. Οι υποστηρικτές της άποψης αυτής τη στηρίζουν στο άρθρο 6 παρ. 3 του Ν. 3869/2010 και την υποστηρίζουν προκειμένου ο εγγυητής να απαλλάσσεται των οφειλών του και να μην έχει τον κίνδυνο να ανακύψει οποιαδήποτε στιγμή στο μέλλον η οφειλή από την εγγύηση (Βενιέρης Ι. - Κατσάς Θ., ό.π., σελ. 560 επ., Δέλλιος Γιώργος ό.π., σελ. 24 επ., Κατηφόρης Νικόλαος ό.π., σελ. 167, Κρητικός Αθανάσιος, ό.π., σελ. 44 και 409).

4.6 Οι κληρονόμοι του οφειλέτη

Λόγω του έντονα προσωποπαγούς χαρακτήρα της ρύθμισης του Νόμου 3860/2010 για τη ρύθμιση οφειλών υπερχρεωμένων φυσικών προσώπων, γίνεται δεκτό και στη θεωρία και στη νομολογία, ότι οι κληρονόμοι δεν μπορούν να αιτηθούν την υπαγωγή στο Νόμο θανόντος οφειλέτη.

Μετά την κατάθεση της αιτήσεως, ο θάνατος του οφειλέτη επηρεάζει τη διαδικασία ανάλογα με το στάδιο που αυτή βρίσκεται. Αν έχει ολοκληρωθεί από τον θανόντα ο δικαστικός συμβιβασμός, η υποχρέωση καταβολών βαρύνουν πλέον ως παθητικό της περιουσίας τους κληρονόμους, οι οποίοι αφού συμμορφωθούν στις υποχρεώσεις της ρύθμισης έρχεται ως αποτέλεσμα η απαλλαγή από τα υπόλοιπα χρέη του κληρονομούμενου (Βενιέρης Ι. - Κατσάς Θ., ό.π., σελ. 551, Ψυχομάνης Σπυρίδων ό.π., σελ. 80, Κατηφόρης Νικόλαος ό.π., σελ. 163).

Αν ο θάνατος του οφειλέτη επέλθει πριν τη συζήτηση της αιτήσεως επέρχεται διακοπή της δίκης σύμφωνα με το άρθρο 286 ΚΠολΔ, όμως οι κληρονόμοι δεν μπορούν να συνεχίσουν τη δίκη, λόγω του προσωποπαγούς χαρακτήρα της και έτσι καταργείται. Σύμφωνα με πάγια θέση της νομολογίας, η οποία υποστηρίζεται και από τη θεωρία δεν υπάρχει δυνατότητα συνέχισης της δίκης από τους κληρονόμους, καθώς αντικείμενο της δίκης που ανοίγει με την αίτηση του Ν. 3869/2010 είναι να ελεγχθεί η οικονομική και προσωπική κατάσταση του οφειλέτη και γιατί σκοπός της δίκης αυτής είναι η επανένταξη του οφειλέτη στην οικονομική και κοινωνική ζωή της χώρας, σκοπός που ματαιώνεται με το θάνατο του οφειλέτη (Βενιέρης Ι. - Κατσάς Θ., ό.π., σελ. 552).

Σε περίπτωση αποδοχής της κληρονομιάς από τους κληρονόμους, αυτοί δύνανται να ασκήσουν την αίτηση επ' ονόματί τους, εάν φυσικά πληρούν και τις υπόλοιπες προϋποθέσεις που θέτει ο Νόμος, ώστε πλέον η ρύθμιση των οφειλών να γίνει με βάση τη δική τους περιουσιακή και οικογενειακή κατάσταση.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο

Η ΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΚΡΙΣΗ ΕΠΙ ΤΩΝ ΥΠΕΡΧΡΕΩΜΕΝΩΝ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΩΝ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΤΗΣ ΆΡΤΑΣ ΤΑ ΕΤΗ 2010 ΕΩΣ 2016

5.1 Εισαγωγικά στοιχεία

Η παρούσα έρευνα έγινε στο Ειρηνοδικείο Άρτας στα πλαίσια εκπόνησης της παρούσας πτυχιακής εργασίας, προκειμένου να εξαχθούν συμπεράσματα για το προφίλ των ανθρώπων που υπερχρεώθηκαν, τις αιτίες που οδήγησαν στην υπερχρέωση και πως αυτά αντιμετωπίστηκαν από τη Δικαιοσύνη στα πλαίσια εφαρμογής του Ν. 3869/2010. Τα στοιχεία συλλέχθηκαν από τις εκδοθείσες αποφάσεις του Ειρηνοδικείου Άρτας κατά τα έτη 2010 έως 2016 στα πλαίσια του Νόμου 3869/2010 (υπερχρεωμένα νοικοκυριά). Αυτά κωδικοποιήθηκαν και δημιουργήθηκε μια ενιαία βάση δεδομένων. Η επιλογή των συγκεκριμένων ετών έγινε διότι από το 2010 και έπειτα τέθηκε σε εφαρμογή ο νόμος με τον οποίο τα νοικοκυριά που δεν μπορούν να ανταπεξέλθουν στην αποπληρωμή των οφειλών τους, έπειτα από δικαστική απόφαση δύνανται να αποπληρώσουν μόνο ένα ποσοστό των οφειλών τους.

Για την περιγραφική ανάλυση της έρευνας χρησιμοποιήθηκαν κατάλληλοι πίνακες και γραφήματα σχετικά με το είδος της κάθε μεταβλητής. Για τις ονομαστικές και διατάξιμες μεταβλητές χρησιμοποιήθηκαν πίνακες συχνότητας, κυκλικά διαγράμματα και ραβδογράμματα. Για όλες τις συνεχείς μεταβλητές αξιοποιήθηκε ο έλεγχος Kolmogorov-Smirnov για τον έλεγχο της κανονικότητας των δεδομένων.

Την περιγραφική ανάλυση ακολούθησε η επαγωγική ανάλυση των δεδομένων, προκειμένου να απαντηθούν τα βασικά ερευνητικά ερωτήματα της μελέτης. Για τον έλεγχο των μέσων τιμών χρησιμοποιήθηκαν οι έλεγχοι t-test και ANOVA, κατά περίπτωση. Για τον έλεγχο της σχέσης των μεταβλητών ανά δυο, χρησιμοποιήθηκε ο συντελεστής συσχέτισης του Pearson. Η στατιστική ανάλυση των δεδομένων έγινε με το πακέτο SPSSv.24.

Ειδικότερα κατά τα έτη αυτά εκδόθηκαν 398 αποφάσεις και τα στοιχεία που συλλέχθηκαν τόσο από την αίτηση, όσο και από την εκδοθείσα δικαστική απόφαση αφορούν το επάγγελμα των αιτούντων, το φύλο, την ηλικία, το πλήθος των Τραπεζών στις οποίες οφείλουν, το μηνιαίο εισόδημα των αιτούντων, αν υπήρχαν ή όχι εξαρτώμενα μέλη κατά το χρόνο υποβολής της αίτησης, τη συνολική οφειλή. Στη συνέχεια έγινε ανάλυση επί των ειδών των δανείων κάθε αιτούντα, τα ποσά καταβολής που όριζε η δικαστική απόφαση, το

είδος της απόφασης (δεκτή ή απορριπτική), τους παράγοντες που σύμφωνα με τους αιτούντες τους οδήγησαν στην υπερχρέωση, έγινε συσχέτιση των εισοδημάτων των αιτούντων και των ποσών των δανείων τους, καθώς και του συνόλου των οφειλών τους και των ποσών καταβολής που όριζαν οι δικαστικές αποφάσεις. Επίσης ερευνήθηκε το ποσοστό των απορρίψεων ανά επάγγελμα, το είδος των δανείων ανά επάγγελμα και τα ποσά της οφειλής ανά επάγγελμα. Τα αναλυτικά αποτελέσματα της έρευνας αυτής παρουσιάζονται στους κατωτέρω πίνακες και διαγράμματα.

5.2 ΠΕΡΙΓΡΑΦΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ

Έλεγχος κανονικότητας

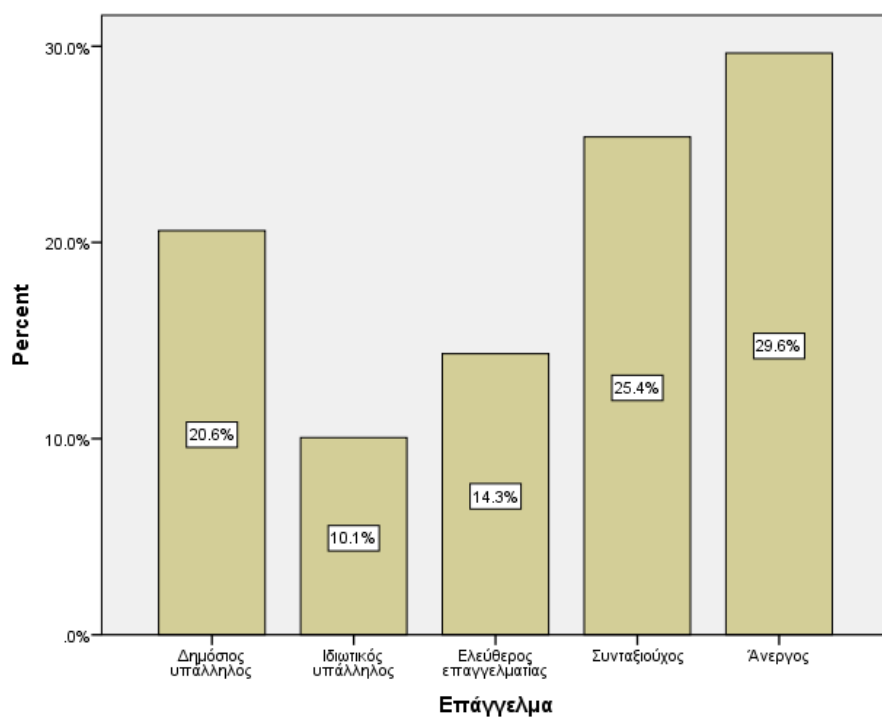
	Kolmogorov-Smirnov ^a		
	Statistic	df	Sig.
Ύψος εισοδήματος	.135	398	.000
Συνολική οφειλή	.130	398	.000
Αν ναι, τι ποσό καταναλωτικού;	.158	10	.200*
Αν ναι, τι ποσό στεγαστικού;	.242	10	.100
Αν ναι, τι ποσό πιστωτικών καρτών;	.307	10	.008
Αν ναι, τι ποσό επιχειρηματικού;	.352	10	.001
Ποσά καταβολής	.144	10	.200*
Ποσοστό καταβολής	.176	10	.200*

Για τον έλεγχο της κανονικότητας πραγματοποιήθηκε το τεστ των Kolmogorov-Smirnov καθώς οι παρατηρήσεις είναι περισσότερες από 50. Από τον παραπάνω πίνακα παρατηρείται πως οι μεταβλητές που αφορούν το ποσό του καταναλωτικού δανείου, το ποσό του στεγαστικού δανείου, τα ποσά καταβολής και το ποσοστό καταβολής ακολουθούν την κανονική κατανομή ενώ οι υπόλοιπες μεταβλητές έχουν πρόβλημα κανονικότητας.

Περιγραφική ανάλυση

Επάγγελμα

		N	%
Επάγγελμα	Δημόσιος υπάλληλος	82	20.6%
	Ιδιωτικός υπάλληλος	40	10.1%
	Ελεύθερος επαγγελματίας	57	14.3%
	Συνταξιούχος	101	25.4%
	Άνεργος	118	29.6%
Σύνολο		398	100.0%

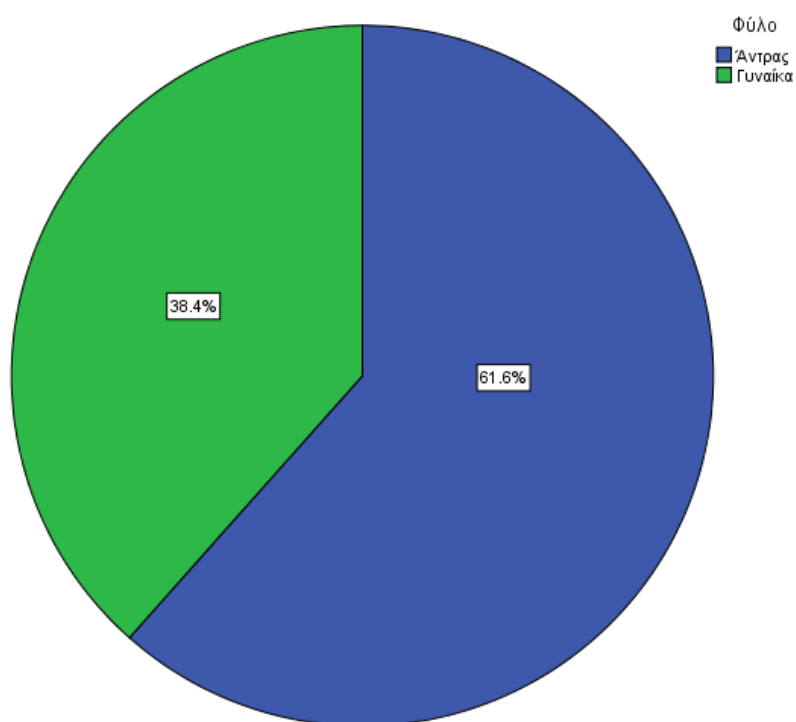

Όπως φαίνεται από τον παραπάνω πίνακα σχετικά με το επάγγελμα, το 20.6% των ατόμων είναι δημόσιοι υπάλληλοι, το 10.1% είναι ιδιωτικοί υπάλληλοι, το 14.3% είναι ελεύθεροι επαγγελματίες, το 25.4% είναι συνταξιούχοι και τέλος, το 29.6% είναι άνεργοι.

Φύλο

		N	%
Φύλο	Άντρας	245	61.6%
	Γυναίκα	153	38.4%
Σύνολο		398	100.0%

Αναφορικά με το φύλο του πληθυσμού που μελετήθηκε, 245 άτομα ήταν άντρες με ποσοστό 61.6% και τα 153 άτομα ήταν γυναίκες με ποσοστό 38.4%.

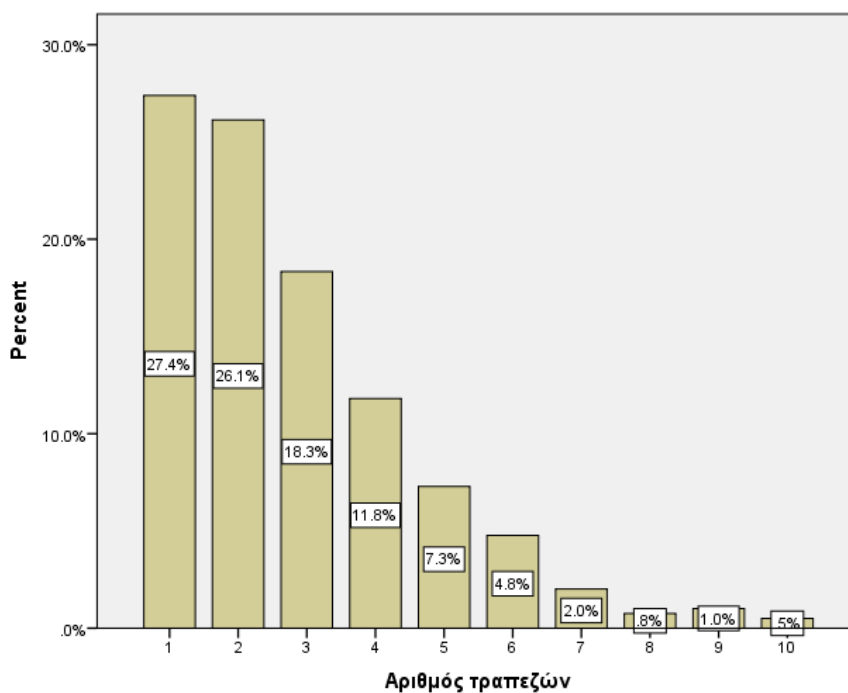
Ηλικία

	Min	Max	Mean	SD
Ηλικία	21	86	48.6	10.9

Σύμφωνα με τον παραπάνω πίνακα για την ηλικία του δείγματος, η ελάχιστη ηλικία που παρατηρήθηκε ήταν τα 21 έτη, η μεγαλύτερη τα 86 ενώ η μέση τιμή και τυπική απόκλιση ήταν 48.6 και 10.9 έτη αντίστοιχα.

Πλήθος τραπεζών

		N	%
Αριθμός Τραπεζών	1	109	27.4%
	2	104	26.1%
	3	73	18.3%
	4	47	11.8%
	5	29	7.3%
	6	19	4.8%
	7	8	2.0%
	8	3	.8%
	9	4	1.0%
	10	2	.5%
Σύνολο		398	100.0%

Όπως φαίνεται από τον παραπάνω πίνακα για τον αριθμό των τραπεζών 109 άτομα με ποσοστό 27.4% έχουν οφειλές σε 1 τράπεζα, 104 άτομα (26.1%) έχουν οφειλές σε 2 τράπεζες, 73 άτομα (18.3%) χρωστούν σε 3 τράπεζες, 47 άτομα (11.5%) σε 4 τράπεζες, 29 άτομα (7.3%) σε 5 τράπεζες, 19 άτομα (4.8%) σε 6 τράπεζες, 8 άτομα (2%) σε 7 τράπεζες, 3 άτομα (0.8%) σε 8 τράπεζες, 4 άτομα (1%) σε 9 τράπεζες ενώ μόλις 2 άτομα (0.5%) σε 10 τράπεζες.

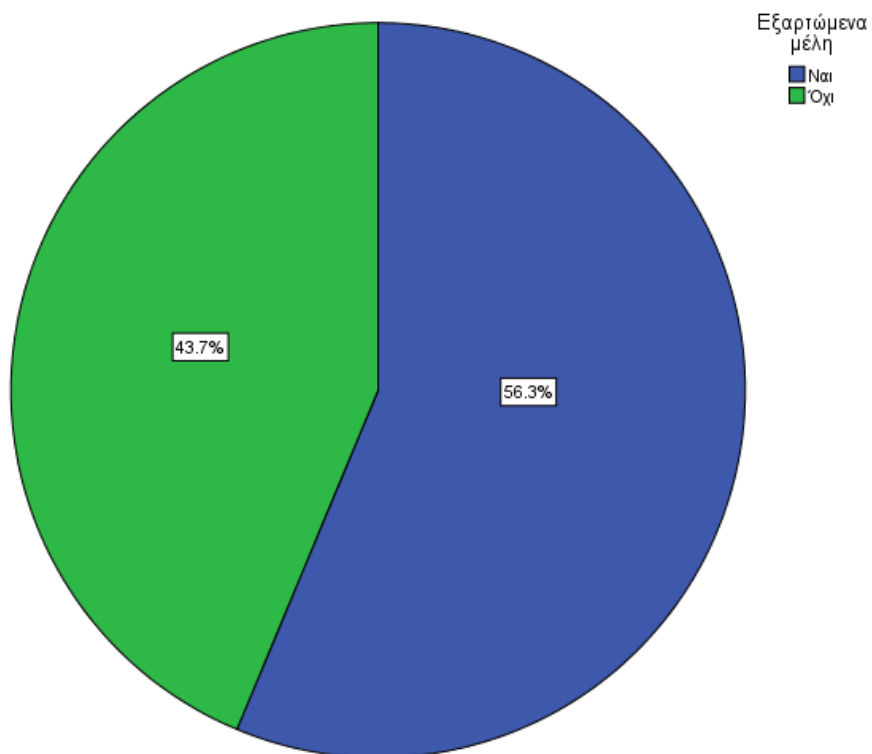
Μηνιαίο εισόδημα

	Min	Max	Mean	SD
Ύψος εισοδήματος	0	1954	611.2	490.2

Σχετικά με το ύψος εισοδήματος του δείγματος, κυμαίνεται από 0 ευρώ έως 1954 ευρώ, με μέση τιμή 611.2 ευρώ και τυπική απόκλιση 490.2 ευρώ.

Εξαρτώμενα μέλη

		N	%
Εξαρτώμενα μέλη	Ναι	224	56.3%
	Όχι	174	43.7%
Σύνολο		398	100.0%

Αναφορικά με τα εξαρτώμενα μέλη, 224 άτομα δήλωσαν ναι με ποσοστό 56.3% και 174 άτομα όχι με ποσοστό 43.7%.

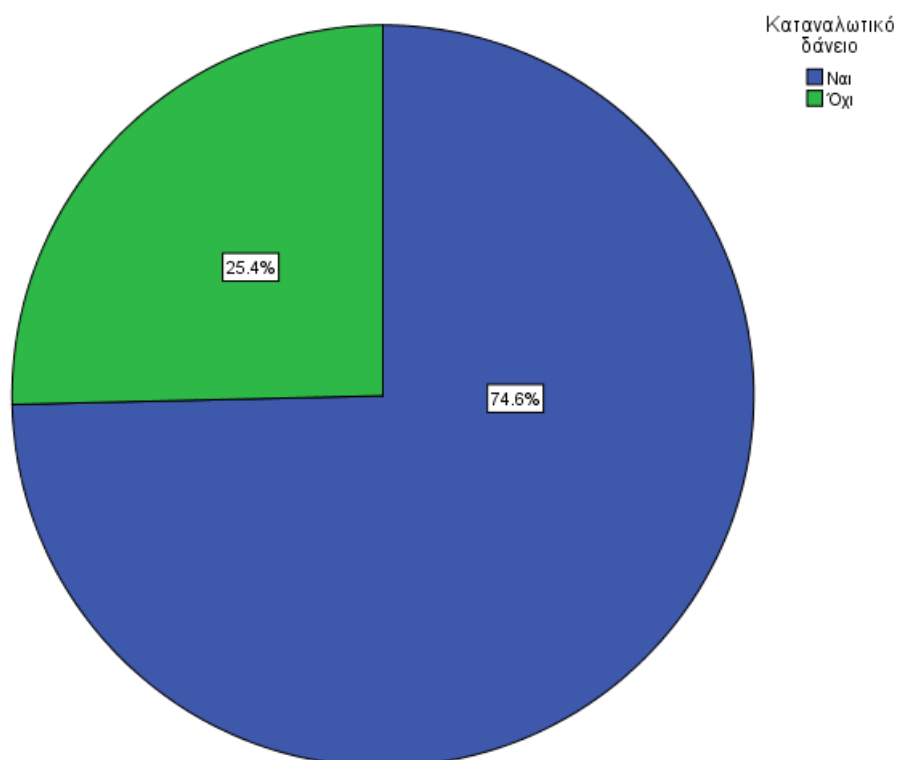
Συνολική οφειλή

	Min	Max	Mean	SD
Συνολική οφειλή	6469	773051	124.809,1	105.255,7

Σύμφωνα με τον παραπάνω πίνακα, οι συνολικές οφειλές κυμαίνονται από 6469 ευρώ μέχρι 773051 ευρώ με μέση τιμή και τυπική απόκλιση 124809,1 ευρώ και 105255,7 ευρώ αντίστοιχα.

Ανάλυση επί των ειδών των δανείων

		N	%
Καταναλωτικό δάνειο	Ναι	297	74.6%
	Όχι	101	25.4%
Σύνολο		398	100.0%

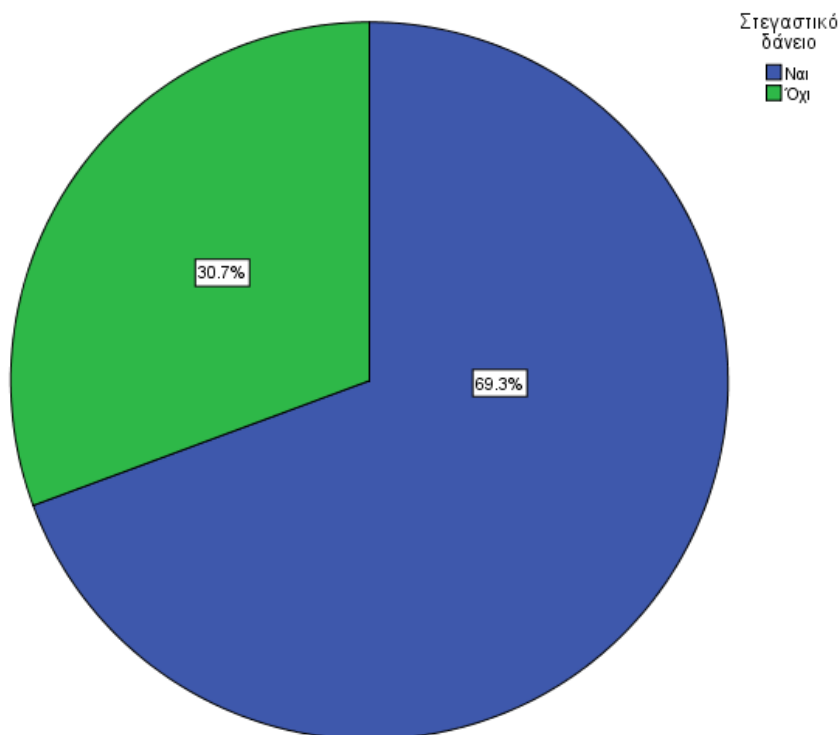

Σχετικά με τη λήψη καταναλωτικού δανείου, 297 άτομα έχουν οφειλές για αυτό το είδος δανείου με ποσοστό 74.6% ενώ 101 δεν έχουν τέτοιου είδους οφειλές με ποσοστό 25.4%.

	Min	Max	Mean	SD
Αν ναι, τι ποσό καταναλωτικού;	310	395076	44.311,4	48.775,4

Το ποσό οφειλών για καταναλωτικό δάνειο κυμαίνεται από 310 ευρώ έως 395076 ευρώ, με μέση τιμή 44311,4 ευρώ και τυπική απόκλιση 48775,4 ευρώ.

		N	%
Στεγαστικό δάνειο	Ναι	276	69.3%
	Όχι	122	30.7%
Σύνολο		398	100.0%

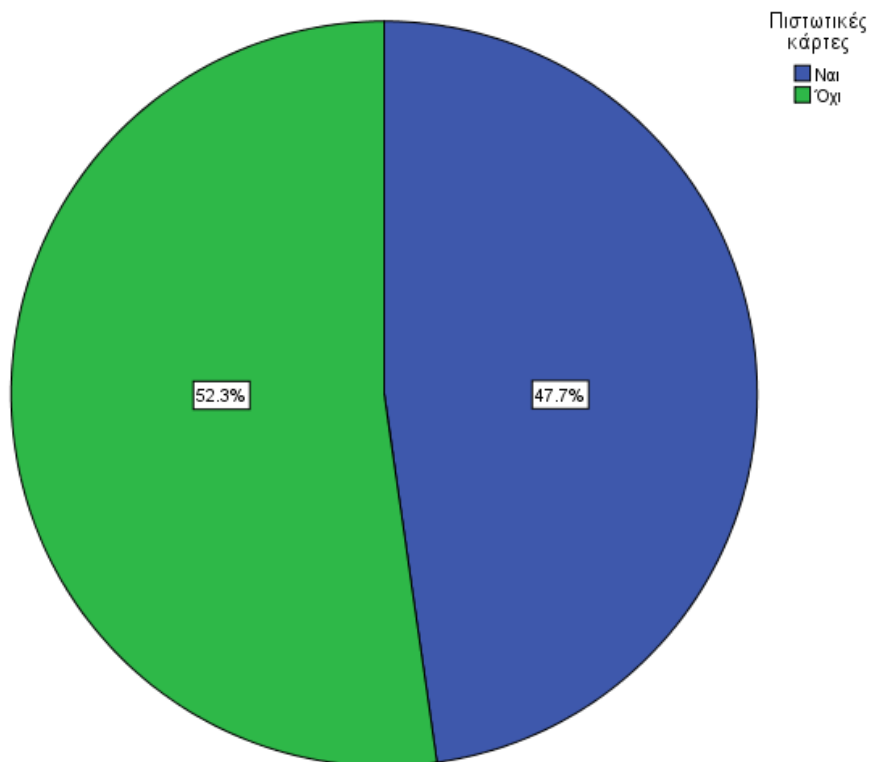

Σχετικά με τη λήψη στεγαστικού δανείου, 276 άτομα έχουν οφειλές για αυτό το είδος δανείου με ποσοστό 69.3% ενώ 122 δεν έχουν τέτοιου είδους οφειλές με ποσοστό 30.7%.

	Min	Max	Mean	SD
Αν ναι, τι ποσό στεγαστικού;	2745	708161	111.189,7	84.229,1

Το ποσό οφειλών για στεγαστικό δάνειο κυμαίνεται από 2745 ευρώ έως 708161 ευρώ, με μέση τιμή 111189,7 ευρώ και τυπική απόκλιση 84229,1 ευρώ.

		N	%
Πιστωτικές κάρτες	Ναι	190	47.7%
	Όχι	208	52.3%
Σύνολο		398	100.0%

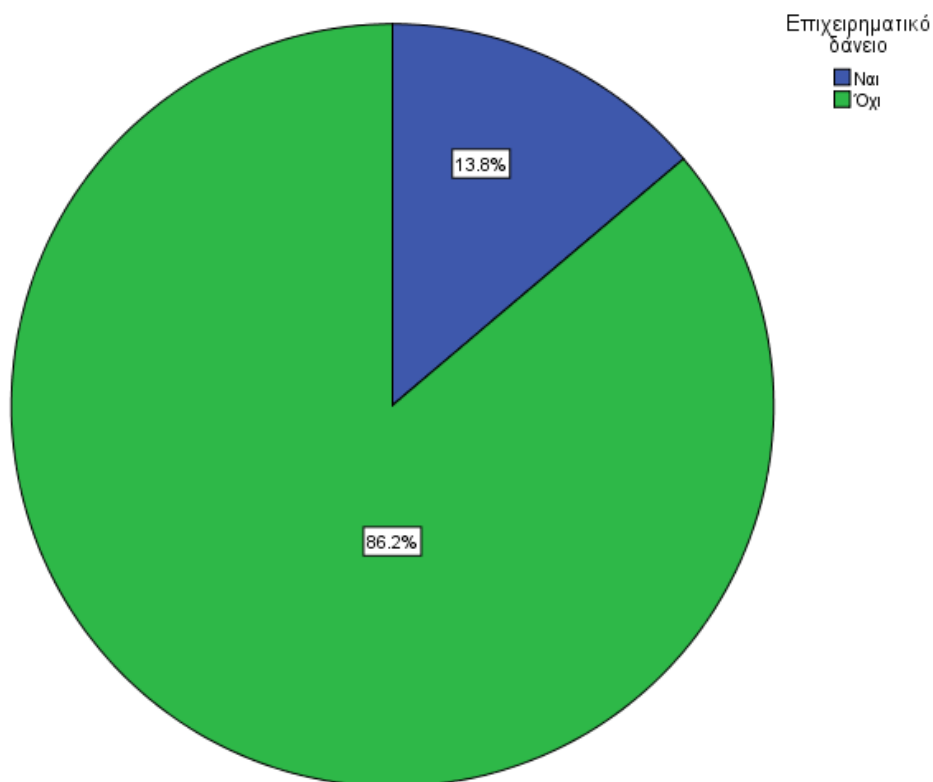

Σχετικά με τη λήψη πιστωτικών καρτών, 190 άτομα έχουν οφειλές τέτοιου είδους με ποσοστό 47.7% ενώ 208 δεν έχουν με ποσοστό 52.3%.

	Min	Max	Mean	SD
Αν ναι, τι ποσό πιστωτικών καρτών;	0.02	96207	11.126,3	14.701,6

Το ποσό οφειλών σε πιστωτικές κάρτες κυμαίνεται από 0,02 ευρώ έως 96207 ευρώ, με μέση τιμή 11126,3 ευρώ και τυπική απόκλιση 14701,6 ευρώ.

		N	%
Επιχειρηματικό δάνειο	Ναι	55	13.8%
	Όχι	343	86.2%
Σύνολο		398	100.0%

Σχετικά με τη λήψη επιχειρηματικού δανείου, 55 άτομα έχουν οφειλές για αυτό το είδος δανείου με ποσοστό 13.8% ενώ 343 δεν έχουν τέτοιου είδους οφειλές με ποσοστό 86.2%.

	Min	Max	Mean	SD
Αν ναι, τι ποσό επιχειρηματικού;	3161.61	280784	69.760,6	70.804,1

Το ποσό οφειλών για επιχειρηματικό δάνειο κυμαίνεται από 3161,61 ευρώ έως 280784 ευρώ, με μέση τιμή 69760,6 ευρώ και τυπική απόκλιση 70804,1 ευρώ.

Ποσά καταβολής

	Min	Max	Mean	SD
Ποσά καταβολής	0.00	105306,60	29845,81	24145,08

Σύμφωνα με τον παραπάνω πίνακα, τα ποσά καταβολής κυμαίνονται από 0 ευρώ έως και 105306,60 ευρώ με μέση τιμή 29845,81 ευρώ και τυπική απόκλιση 24145,08 ευρώ.

Ποσοστό καταβολής

	Min	Max	Mean	SD
Ποσοστό καταβολής	0.00%	107.63%	30.77%	23.25%

Από τον παραπάνω πίνακα διαπιστώνεται πως το ελάχιστο ποσοστό καταβολής οφειλών που προέκυψε αφού έγινε δεκτή η απόφαση είναι 0%, το μέγιστο 107.63%, η μέση τιμή 30.77% και η τυπική απόκλιση 23.25%. Τα άτομα στα οποία έγινε διαγραφή χρεών και δεν θα πληρώσουν κανένα ποσοστό της οφειλής τους είναι 28 και αντιπροσωπεύουν το 10% των ατόμων για τα οποία έγινε δεκτή η απόφαση.

Είδος απόφασης

		N	%
Είδος απόφασης	Δεκτή	281	70.6%
	Απορριπτική	117	29.4%
Σύνολο		398	100.0%

Αναφορικά με το είδος απόφασης, δεκτές ήταν 281 περιπτώσεις με ποσοστό 70.6% ενώ απορριπτικές 117 περιπτώσεις με ποσοστό 29.4%

Παράγοντες που συνέβαλαν στην υπερχρέωση

		N	%
Λόγοι αδυναμίας αποπληρωμής: Πιστωτικές οικογενειακές υποχρεώσεις	Ναι	181	46.6%
	Όχι	207	53.4%
Λόγοι αδυναμίας αποπληρωμής: Εσφαλμένες εκτιμήσεις	Ναι	72	18.6%
	Όχι	316	81.4%
Λόγοι αδυναμίας αποπληρωμής: Οικονομική κρίση	Ναι	146	37.6%
	Όχι	242	62.4%
Λόγοι αδυναμίας αποπληρωμής: Λόγοι υγείας	Ναι	92	23.7%
	Όχι	296	76.3%
Λόγοι αδυναμίας αποπληρωμής: Ανεργία	Ναι	2	.5%
	Όχι	386	99.5%

Στον παραπάνω πίνακα φαίνονται τα αποτελέσματα σχετικά με τους λόγους αδυναμίας αποπληρωμής των οφειλών σε δάνεια και πιστωτικές κάρτες. Λόγω πιστωτικών οικογενειακών υποχρεώσεων αδυνατούν να πληρώσουν 181 άτομα, λόγω εσφαλμένων εκτιμήσεων 72 άτομα, λόγω της οικονομικής κρίσης 146 άτομα, εξαιτίας διαφόρων λόγων υγείας 92 άτομα και τέλος λόγω ανεργίας μόλις 2 άτομα.

5.3 Επαγωγική ανάλυση

Συσχέτιση εισοδήματος – ποσών των δανείων

		Αν ναι, τι ποσό καταναλωτικού ;	Αν ναι, τι ποσό στεγαστικού ;	Αν ναι, τι ποσό πιστωτικών καρτών;	Αν ναι, τι ποσό επιχειρηματικού ;
Ύψος εισοδήματος	Pearson Correlation	.272**	.158**	.020	.337*
	Sig. (2-tailed)	.000	.009	.789	.012
	N	297	274	190	55

Όπως παρατηρείται από τον παραπάνω πίνακα που προέκυψε έπειτα από έλεγχο συσχετίσεων, υπάρχει συσχέτιση μεταξύ τους ύψους εισοδήματος και των ποσών καταναλωτικών, στεγαστικών και επιχειρηματικών δανείων με τιμή 0.272, 0.158 και 0.337 αντίστοιχα. Αντιθέτως, δεν βρέθηκε να υπάρχει συσχέτιση ανάμεσα στο ύψος του εισοδήματος και στο ποσό των πιστωτικών καρτών.

Συσχέτιση ποσών οφειλής – ποσού που τελικά θα καταβληθεί βάσει της δικαστικής απόφασης

		Ποσά καταβολής
Συνολική οφειλή	Correlation Coefficient	.562**
	Sig. (2-tailed)	.000
	N	281

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της συσχέτισης διαπιστώθηκε πως υπάρχει σύνδεση μεταξύ του ποσού συνολικής οφειλής και του ποσού καταβολής, και μάλιστα η συσχέτιση είναι θετική και ισχυρή με τιμή 0.562.

Αιτούντες ανά επάγγελμα και απορρίψεις

			N	%
Είδος απόφασης	Δεκτή	Δημόσιος υπάλληλος	58	20.6%
		Ιδιωτικός υπάλληλος	30	10.7%
		Ελεύθερος επαγγελματίας	33	11.7%
		Συνταξιούχος	78	27.8%
		Άνεργος	82	29.2%
	Απορριπτική	Δημόσιος υπάλληλος	24	20.5%
		Ιδιωτικός υπάλληλος	10	8.5%
		Ελεύθερος επαγγελματίας	24	20.5%
		Συνταξιούχος	23	19.7%
		Άνεργος	36	30.8%

Όπως φαίνεται από τον παραπάνω πίνακα, οι άνεργοι είναι εκείνοι με τις περισσότερες δεκτές και απορριπτικές αποφάσεις ενώ οι ιδιωτικοί υπάλληλοι εκείνοι με τις λιγότερες.

Δάνεια και επάγγελμα

		N	Mean	SD	F	Sig.
Καταναλωτικό δάνειο	Δημόσιος υπάλληλος	82	1.18	.389	4.474	.002
	Ιδιωτικός υπάλληλος	40	1.40	.496		
	Ελεύθερος επαγγελματίας	57	1.40	.495		
	Συνταξιούχος	101	1.17	.376		
	Άνεργος	118	1.25	.437		
	Σύνολο	398	1.25	.436		
Στεγαστικό δάνειο	Δημόσιος υπάλληλος	82	1.22	.416	1.938	.103
	Ιδιωτικός υπάλληλος	40	1.20	.405		
	Ελεύθερος επαγγελματίας	57	1.32	.469		
	Συνταξιούχος	101	1.35	.478		
	Άνεργος	118	1.36	.483		
	Σύνολο	398	1.31	.462		
Πιστωτικές κάρτες	Δημόσιος υπάλληλος	82	1.46	.502	1.286	.275
	Ιδιωτικός υπάλληλος	40	1.63	.490		
	Ελεύθερος επαγγελματίας	57	1.56	.501		
	Συνταξιούχος	101	1.47	.501		
	Άνεργος	118	1.56	.499		
	Σύνολο	398	1.52	.500		
Επιχειρηματικό δάνειο	Δημόσιος υπάλληλος	82	1.93	.262	6.011	.000
	Ιδιωτικός υπάλληλος	40	1.90	.304		
	Ελεύθερος επαγγελματίας	57	1.67	.476		
	Συνταξιούχος	101	1.86	.347		
	Άνεργος	118	1.90	.304		
	Σύνολο	398	1.86	.346		

Αναφορικά με τα αποτελέσματα του παραπάνω πίνακα, φαίνεται πως το επάγγελμα των οφειλετών παίζει ρόλο για το αν έχουν πάρει η όχι καταναλωτικό και επιχειρηματικό δάνειο. Πιο συγκεκριμένα, καταναλωτικό δάνειο παίρνουν περισσότερο οι συνταξιούχοι και οι άνεργοι καθώς έχουν από τις μικρότερες μέσες τιμές, ενώ επιχειρηματικό δάνειο παίρνουν κυρίως οι ελεύθεροι επαγγελματίες.

Ποσά οφειλής και επάγγελμα

Συνολική οφειλή	N	Mean	SD	F	Sig.
Δημόσιος υπάλληλος	82	143737.9	97991.3	3.437	.009
Ιδιωτικός υπάλληλος	40	136847.4	122647.3		
Ελεύθερος επαγγελματίας	57	124919.8	103004.4		
Συνταξιούχος	101	137944.6	122432.2		
Άνεργος	118	96277.8	82278.3		
Σύνολο	398	124809.1	105255.7		

Από τον έλεγχο ANOVA που διεξήχθη, διαπιστώθηκε πως υπάρχει στατιστικώς σημαντική διαφορά στη συνολική οφειλή ανάλογα με το επάγγελμα με p -τιμή=0.009<0.05 και μάλιστα τη μεγαλύτερη μέση τιμή εμφανίζουν οι δημόσιοι υπάλληλοι.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η επιλογή του Νομοθέτη να θεσπίσει το Ν. 3869/2010 για τη ρύθμιση των οφειλών των υπερχρεωμένων φυσικών προσώπων έγινε σε μια χρονική στιγμή, όπου η Ελληνική Οικονομία ταλανιζόταν από την Παγκόσμια Οικονομική κρίση και το φαινόμενο της αδυναμίας αποπληρωμής των δανείων των πολιτών προς τα Τραπεζικά ιδρύματα είχε λάβει διαστάσεις επιδημίας. Για πρώτη φορά λοιπόν θεσπίστηκε στο δικαϊκό μας σύστημα με το Ν. 3869/2010 η ρύθμιση οφειλών φυσικών προσώπων.

Από την πρώτη στιγμή εφαρμογής του Νόμου χιλιάδες πολίτες προσέφυγαν στα Δικαστήρια με αποτέλεσμα μέχρι και σήμερα ο χρόνος αναμονής για εκδίκαση των υποθέσεων του Ν. 3869/2010 να ξεπερνά τα δέκα έτη. Επίσης οι συνεχείς τροποποιήσεις του Νόμου με τελευταία αυτή του Ιουνίου του 2018 δείχνει την πρόθεση του Νομοθέτη να διορθώσει τις δυσχέρειες που δημιουργούνται από την εφαρμογή του Νόμου, αλλά και να ρυθμίσει τις σχέσεις ιδιωτών και Πιστωτικών ιδρυμάτων κατά τρόπο που να μπορέσει να αποκαταστήσει την οικονομική και κοινωνική ισορροπία μεταξύ τους.

Στην παρούσα μελέτη διερευνήθηκαν οι εκδοθείσες δικαστικές αποφάσεις του Ειρηνοδικείου Άρτας το χρονικό διάστημα 2010 έως και 2016 στα πλαίσια του Νόμου 3869/2010 που αφορά τα υπερχρεωμένα νοικοκυριά. Από την έρευνα που έγινε στο Ειρηνοδικείο Άρτας, προέκυψε ότι και στην πόλη της Άρτας, μιας μικρής επαρχιακής πόλης, το φαινόμενο της υπερχρέωσης έλαβε ανησυχητικές διαστάσεις. Τα έτη 2010 έως και 2016 εκδόθηκαν συνολικά 398 αποφάσεις. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα που προέκυψαν το μεγαλύτερο ποσοστό των δικαστικών αποφάσεων εκδόθηκε το 2014 και το 2015. Παρατηρώντας και τις δικαστικές αποφάσεις των προηγούμενων ετών, υπήρξε μια δραματική αύξηση σε σύγκριση με το 2011. Αναφορικά με το προφίλ των οφειλετών που έχουν καταφύγει στο νόμο για τα υπερχρεωμένα νοικοκυριά, κατά κύριο λόγο πρόκειται για άνεργους άντρες με μέση ηλικία τα 49 έτη. Η συντριπτική πλειοψηφία αυτών έχει οφειλές προς μία ή δύο τράπεζες. Το μέσο εισόδημα των οφειλετών ανέρχεται στα 611 ευρώ ενώ το μεγαλύτερο ποσοστό από αυτούς έχει υπό την προστασία του και εξαρτώμενα μέλη.

Σε ότι αφορά τις συνολικές οφειλές, η μέση τιμή αυτών ανέρχεται στα 124.809 ευρώ ενώ κυμαίνονται από 6469 έως και 773.051 ευρώ. Οι περισσότεροι από τους οφειλέτες έχουν πάρει καταναλωτικό και στεγαστικό δάνειο ενώ λιγότεροι είναι εκείνοι που έχουν οφειλές λόγω πιστωτικών καρτών ή επιχειρηματικού δανείου. Η μεγαλύτερη οφειλή που έχει παρατηρηθεί είναι λόγω στεγαστικού δανείου και ανέρχεται στα 708.161 ευρώ. Στην πλειοψηφία των περιπτώσεων η απόφαση για προσφυγή στο νόμο για τα υπερχρεωμένα

νοικοκυριά έχει γίνει δεκτή και το ποσοστό του τελικού ποσού καταβολής κατά μέσο όρο είναι το 31% του αρχικού ποσού οφειλών. Οι κύριοι λόγοι που έχουν αναφερθεί για την αδυναμία αποπληρωμής των οφειλών είναι οι πιεστικές οικογενειακές υποχρεώσεις και η οικονομική κρίση.

Από τους ελέγχους που διεξήχθησαν διαπιστώθηκε πως το ύψος του εισοδήματος των οφειλετών έχει άμεση σχέση με το ποσό που οφείλουν τόσο λόγω καταναλωτικών όσο και λόγω στεγαστικού δανείου. Βρέθηκε επίσης πως τα ποσά που θα κληθούν να καταβάλουν οι οφειλέτες συσχετίζονται σε μεγάλο βαθμό με τις συνολικές τους οφειλές. Το είδος του δανείου το οποίο έχουν λάβει οι οφειλέτες, και πιο συγκεκριμένα το καταναλωτικό και το επιχειρηματικό δάνειο, συνδέονται με το επάγγελμα τους καθώς βρέθηκε πως υπάρχει διαφορά ανάλογα με αυτό. Καταναλωτικό δάνειο φαίνεται να έλαβαν κυρίως οι συνταξιούχοι και οι άνεργοι ενώ επιχειρηματικό δάνειο έχουν πάρει κυρίως οι ελεύθεροι επαγγελματίες. Τέλος, το επάγγελμα παίζει σημαντικό ρόλο και στο ποσό που οφείλουν συνολικά, και μάλιστα οι δημόσιοι υπάλληλοι έχουν τις μεγαλύτερες οφειλές.

Ο Ν. 3869/2010 παρά τις αδυναμίες του και τις αντιρρήσεις κάποιων για την εφαρμογή του, αποδείχθηκε ότι στην πράξη αποτελεί ένα αποτελεσματικό όπλο για το φαινόμενο της υπερχρέωσης των φυσικών προσώπων, υπό το πρίσμα της παρούσας οικονομικής κατάστασης της χώρας μας, και αυτό αποδεικνύεται από το πλήθος των φυσικών προσώπων που προσέφυγαν σε αυτόν, αλλά και τις αποφάσεις που εκδίδονται, οι οποίες σε μεγάλο ποσοστό αναγνωρίζουν την ανάγκη ρύθμισης των οφειλών των υπερχρεωμένων φυσικών προσώπων.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- 1) Βενιέρης Ιάκωβος - Κατσάς Θεόδωρος, 2011, Εφαρμογή του Ν. 3869/2010 για τα Υπερχρεωμένα Φυσικά Πρόσωπα, Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη, πρώτη έκδοση
- 2) Βενιέρης Ιάκωβος - Κατσάς Θεόδωρος, 2013, Εφαρμογή του Ν. 3869/2010 για τα Υπερχρεωμένα Φυσικά Πρόσωπα, Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη, πρώτη έκδοση
- 3) Γαλανοπούλου – Μητροπούλου Αγγελική, 2011, Υπερχρεωμένα Νοικοκυριά, νομική αντιμετώπιση, Αθήνα: Σάκκουλας, β' έκδοση
- 4) Κατηφόρης Νικόλαος, 2013, Η Δικονομία της Ρυθμίσεως Οφειλών Υπερχρεωμένων Φυσικών Προσώπων (Ν. 3869/2010), Αθήνα: Σάκκουλας
- 5) Κοτσίρης Λάμπρος, 2011, Πτωχευτικό Δίκαιο, Αθήνα: Σάκκουλας, όγδοη έκδοση
- 6) Κρητικός Αθανάσιος, 2014, Ρύθμιση των οφειλών υπερχρεωμένων φυσικών προσώπων – Ερμηνεία κατ' άρθρο, Αθήνα: Σάκκουλας γ' έκδοση
- 7) Μακρής Δημήτρης, 2011, Κατ' άρθρο ερμηνεία του νόμου 3869/2010 (ΦΕΚ 130 Α'/3.8.2010) για τη ρύθμιση των οφειλών υπερχρεωμένων φυσικών προσώπων, Θεσσαλονίκη: Τσίμος, β' έκδοση
- 8) Περάκης Εμμ. Ευάγγελος, 2012 Πτωχευτικό Δίκαιο, Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη, δεύτερη έκδοση
- 9) Σπυριδάκης Ι.- Γεωργιακάκης Ε., 2011, Ρύθμιση οφειλών υπερχρεωμένων φυσικών προσώπων (Ν. 3869/2010), Αθήνα: Αντ. Σάκκουλα
- 10) Ψυχομάνης Σπυρίδων, 2014, Ρύθμιση Οφειλών Υπερχρεωμένων Φυσικών Προσώπων (Μη εμπόρων) (Μετά το νόμο 4161/2013), Αθήνα: Σάκκουλα

ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ- ΜΕΛΕΤΕΣ

- 1) Βενιέρης Ιάκωβος, 2013, Κριτική αποτίμηση της διαδικασίας του Ν. 3869/2010 (τα υπερχρεωμένα νοικοκυριά) και της αναμόρφωσής της με το Ν. 4161/2013, ΧρηΔικ 2/2013, έτος 7^ο
- 2) Δέλιος Γιώργος, 2010, Η εξαίρεση της κύριας ή της μοναδικής κατοικίας του οφειλέτη από τη ρευστοποίηση της περιουσίας του κατά το άρθρο 9 παρ. 2 του Ν. 3869/2010 για τη ρύθμιση των οφειλών υπερχρεωμένων φυσικών προσώπων, ΧρηΔικ 3/2010, έτος 4^ο
- 3) Καράκωστας Ιωάννης, 2004, Ο αποδέκτης τραπεζικών υπηρεσιών ως καταναλωτής, σε, Ένωση Δικαίου Προστασίας Καταναλωτή, Η προστασία του καταναλωτή στις τραπεζικές συναλλαγές, Πρακτικά 1^{ου} Συνεδρίου, Αθήνα – 7 Ιουνίου 2002: Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα,
- 4) Κατσάς Θεόδωρος, 2011, Οι ρυθμίσεις του δικαίου της αστικής αφερεγγυότητας (Ν. 3869/2010) ως προς τον εξωδικαστικό και δικαστικό συμβιβασμό επί ληξιπρόθεσμων χρηματικών οφειλών υπερχρεωμένων φυσικών προσώπων, ΔΕΕ 11/2011, έτος 17^ο
- 5) Κιουπτσίδου – Στρατουδάκη Ευδοξία, 2010, Η απόφαση διευθέτησης οφειλών κατά το νόμο 3869/2010, Αρμενόπουλος, τεύχος 10, έτος 64^ο
- 6) Λιβαδά Χριστίνα, 2011, Νεότερες αντιλήψεις για την εμπορική ιδιότητα στο παράδειγμα του Ν. 3869/2010 για τη ρύθμιση των οφειλών υπερχρεωμένων φυσικών προσώπων, ΧρηΔικ 2/2011, έτος 5^ο
- 7) Παπαρσενίου Παρασκευή, 2011, Η υπερχρέωση των ιδιωτών κατά το Ν. 3869/2010, ΕφΑΔ 10/2011, έτος 4^ο
- 8) Παπαστάμου Χρυσάνθη – Σπυράκος Δημήτρης, 2013, Οι τροποποιήσεις του Ν. 3869/2010 για τη ρύθμιση των οφειλών υπερχρεωμένων φυσικών προσώπων από το Ν. 4161/2013, ΝοΒ, 2013

9)Περάκης Ευάγγελος, 2011, Η διαδικασία του Ν. 3869/2010 για τη ρύθμιση των οφειλών φυσικών προσώπων ως συλλογική διαδικασία, ΔΕΕ 4/2011, έτος 17^ο

10) Ρεντούλης Παντελεήμων, 2013, Παρατηρήσεις στις αλλαγές που επέφερε ο Ν. 4161/2013 στο Ν. 3869/2010, ΕφΑΔ 6/2013, έτος 6^ο

11) Ρούσσος Κλεάνθης, 2010, Υπερχρεωμένα φυσικά πρόσωπα, Δομή και λειτουργία Ν. 3869/2010, ΕφΑΔ 12/2010, έτος 3^ο

12) Σπυράκος Δημήτρης, 2008, Ρύθμιση χρεών και πτωχευτική διαδικασία ιδιωτών, ΧρηΔικ 2/2008, έτος 2^ο

13) Σταθόπουλος Μιχάλης, 2011, Ρύθμιση οφειλών υπερχρεωμένων φυσικών προσώπων (Ν 3869/2010), ΧρηΔικ 2/2011, έτος 5^ο

14)Χριστοδούλου Σοφία, 2011, Η ρύθμιση των οφειλών υπερχρεωμένων φυσικών προσώπων σύμφωνα με το Ν. 3869/2010- Ερμηνευτική προσέγγιση, ΔΕΕ 3/2011, έτος 17^ο

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΠΗΓΕΣ

1) Τ.Ν.Π Nomos, https://lawdb.intrasoftnet.com/nomos/nomos_frame.html

2)Ενωση Καταναλωτών «Η Ποιότητα της Ζωής», <http://www.ekpizo.gr>

3)Υπουργείο Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων- Διαδικτυακός Τόπος Διαβουλεύσεων, <http://www.opengov.gr/ministryofjustice>